

อิทธิพลของความเชื่อต่องานสถาปัตยกรรม : กรณีศึกษา ชุมชนไทยพุทธ-มุสลิมตำบลคลองประมง
จังหวัดกระบี่

โดย
นางสาวอภัสรินทร์ ทองใบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

อิทธิพลของความเชื่อต่องานสถาปัตยกรรม : กรณีศึกษา ชุมชนไทยพุทธ-มุสลิมตำบล
คลองประสังค์ จังหวัดกระบี่

โดย
นางสาวอภิสันท์ ทองใบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE IMFLVENCE OF BELIET ON ARCHITECTURE : CASE STUDY THAI BUDDHIST
AND MUSLIM COMUNITY AT TUMBON KHLONG PRASONG CHANGWAT KRABI.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Vernacular Architecture)
Department of Architecture
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

60057202 : สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : ภูมิปัญญา, สภาพแวดล้อม

นางสาว อภิสันท์ ทองใบ: อิทธิพลของความเชื่อต่องานสถาปัตยกรรม : กรณีศึกษา ชุมชนไทยพุทธ-มุสลิมตำบลคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อติศร ศรีเสาวนันธ์

“บ้านเกาะกลาง” ประกอบด้วยกัน 3 หมู่บ้านซึ่งได้แก่ หมู่ที่1 บ้านคลองประสงค์, หมู่ที่2 บ้านคลองประสงค์, หมู่ที่3 บ้านคลองกำ คนในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก รองลงมาทำการเกษตร ปลูกข้าวสังข์หยด ,ใบจากตากแห้ง และอาชีพรับจ้างทั่วไป คนในชุมชนบ้านเกาะกลางนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนมาก มีนับถือศาสนาพุทธบางส่วน โดยแบ่งที่ตั้งขอบเขตของศาสนาที่ชัดเจน จึงทำให้มีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ

จากการลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ภายในชุมชนบ้านเกาะกลาง ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรือนที่อยู่อาศัย ที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อของศาสนาจึงทำให้รูปแบบอาคาร ผังเรือน ผังบริเวณ และการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน ทำให้เกิดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก เกิดจากภูมิปัญญาในการสร้างเรือนเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสภาพอากาศได้เป็นอย่างดี ในอดีตคนในชุมชนมักจะเลือกสร้างเรือนริมคลอง แพรก และชายหาด เมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นการสร้างเรือนในพื้นที่เดิมไม่เพียงพอ จึงทำให้มีการกระจายพื้นที่ในการสร้างเรือนบนที่ราบมากขึ้น จนถึงปัจจุบันการสร้างเรือนส่วนใหญ่จะสร้างตามขอบถนนที่สัญจรไปมาสะดวก บริเวณบ้านส่วนใหญ่มักจะเป็นลานกว้าง บ้านยกพื้นสูง มีต้นไม้ปลูกไว้สำหรับแบ่งขอบเขตบ้าน มีทางเดินเชื่อมต่อกันระหว่างบ้านใกล้เคียง

60057202 : Major (Vernacular Architecture)

Keyword : Knowledge, Environment

MISS Apasanan TONGBAI : The Influence of Belief on Architecture : Case Study Thai Buddhist and Muslim community at Tambon Khlong Prasong Changwat Krabi. Thesis advisor : Assistant Professor Adisorn Srisaowanunt, Ph.D.

“Baan Ko Klang” consists of 3 villages, which are Village No. 1 Ban Khlong Prasong, Village No. 2 Ban Khlong Prasong, Village No. 3 Ban Khlong Kam. Most people in the community work as fisheries as their main occupation. followed by agriculture Planting Sangyod rice , dried leaves and general contract occupations Most people in the Ban Ko Klang community practice Islam. There are some who practice Buddhism. By clearly dividing the location and boundaries of religion. Therefore, it makes for interesting architecture.

From field surveys, interviews, and observations within the Ban Ko Klang community. The researcher found important points regarding housing. Influenced by religious beliefs, it causes building styles, house plans, area plans, and settlements of people in the community. resulting in a lot of interesting vernacular architecture It comes from the wisdom of building a house to suit the environment. and weather conditions very well. In the past, people in the community often chose to build houses along canals, prairies, and beaches. When the population increased, building houses in the original area was not enough. As a result, the area for building houses on the plains has become more distributed. Until now, most houses have been built along the edges of roads that are easily accessible. Most of the house area is a wide yard. Raised house There are trees planted to divide the boundaries of the house. There is a walkway connecting nearby houses.

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ อติศร ศรีเสาวนันทน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ วีระ อินพันทัง ที่คอยสนับสนุนชี้แนะแนวทางให้คำปรึกษา แนวความคิด มาโดยตลอดจนจบวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอบคุณพ่อ น้องสาว และเพื่อนๆ ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์
ขอบคุณพี่ไฉ่ เจ้าหน้าที่บัณฑิตที่คอยช่วยเหลือลงระบบ itthesis สละเวลามาช่วยทุกครั้งที่มีปัญหา

อภิสิทธิ์ ทองใบ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
คำถามของงานวิจัย.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
ขั้นตอนของการศึกษา.....	3
วิธีการศึกษา.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2.....	7
ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดกระบี่.....	7
1. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดกระบี่.....	7
1.1 ลักษณะที่ตั้งและภูมิประเทศของจังหวัดกระบี่.....	7
1.2 ลักษณะภูมิอากาศ.....	9
1.3 ลักษณะการปกครองและประชากร.....	9
1.4 วัฒนธรรมและประเพณีจังหวัดกระบี่.....	12

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
1. พื้นที่กรณีศึกษา.....	30
1.1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา.....	30
1.2 เกณฑ์ในการเลือกพื้นที่.....	30
1.3 เกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษา.....	30
2. เรือนไทยมุสลิม.....	30
3. เรือนไทยพุทธ.....	30
1. พื้นที่กรณีศึกษา.....	31
1.1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา.....	31
1.2 เกณฑ์การเลือกพื้นที่.....	34
1.3 เกณฑ์การเลือกกรณีศึกษา.....	34
2. เรือนไทยมุสลิม.....	36
เรือนมุสลิมหลังที่ 1.....	36
เรือนมุสลิมหลังที่ 2.....	39
เรือนมุสลิมหลังที่ 3.....	42
เรือนมุสลิมหลังที่ 5.....	48
เรือนมุสลิมหลังที่ 6.....	51
เรือนมุสลิมหลังที่ 7.....	54
เรือนมุสลิมหลังที่ 8.....	58
เรือนมุสลิมหลังที่ 9.....	61
เรือนมุสลิมหลังที่ 10.....	64
เรือนมุสลิมหลังที่ 11.....	67
3. เรือนไทยพุทธ.....	70
เรือนพุทธหลังที่ 1.....	70

เรือนพุทธหลังที่ 2	73
เรือนพุทธหลังที่ 3	76
เรือนพุทธหลังที่ 4	79
เรือนพุทธหลังที่ 5	82
บทที่ 4	85
วิเคราะห์ผล.....	85
บทที่ 5	93
สรุปผลและข้อเสนอแนะ	93
สรุปผล	94
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	102
รายการอ้างอิง	103
ประวัติผู้เขียน	104

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่จำแนกตามเขตการปกครองแต่ละอำเภอ.....	10
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนวัด ที่พักสงฆ์ โบสถ์ มัสยิด ศูนย์อบรมจริยธรรม และศูนย์พระพุทธศาสนา. 11	11
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบเรือนไทยมุสลิม	86
ตารางที่ 4 เปรียบเทียบเรือนไทยพุทธ	87

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนภาพโครงสร้างเรือนไทยพื้นถิ่นเรือนไทยพุทธ-มุสลิม	6
ภาพที่ 2 แสดงอาณาเขตของจังหวัดกระบี่	8
ภาพที่ 3 ความเชื่อต่อสถานที่สร้างเรือนเรือนไทยมุสลิม	18
ภาพที่ 4 ความเชื่อต่อสถานที่สร้างเรือนเรือนไทยมุสลิม	19
ภาพที่ 5 แผนภาพโครงสร้างสภาพกายภาพเรือนไทยพุทธ-เรือนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่.....	31
ภาพที่ 6 แผนที่หมู่บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่	32
ภาพที่ 7 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1.....	37
ภาพที่ 8 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1.....	38
ภาพที่ 9 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1 ประมาณ 100 ปี.....	38
ภาพที่ 10 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2.....	40
ภาพที่ 11 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2.....	41
ภาพที่ 12 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2 ประมาณ 100 ปี.....	41
ภาพที่ 13 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3	43
ภาพที่ 14 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3.....	44
ภาพที่ 15 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3 ประมาณ 100 ปี.....	44
ภาพที่ 16 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 4.....	46
ภาพที่ 17 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 4.....	47
ภาพที่ 18 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 4 ประมาณ 100 ปี.....	47
ภาพที่ 19 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5.....	49
ภาพที่ 20 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5.....	50

ภาพที่ 21	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5 ประมาณ 60 ปี.....	50
ภาพที่ 22	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 6.....	52
ภาพที่ 23	รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 6.....	53
ภาพที่ 24	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 6 ประมาณ 60 ปี.....	53
ภาพที่ 25	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมชั้นที่ 1 หลังที่ 7	55
ภาพที่ 26	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมชั้นที่ 2 หลังที่ 7	56
ภาพที่ 27	รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 7.....	56
ภาพที่ 28	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 7 ประมาณ 70 ปี.....	57
ภาพที่ 29	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิม หลังที่ 8	59
ภาพที่ 30	รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 8.....	60
ภาพที่ 31	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 8 ประมาณ 39 ปี.....	60
ภาพที่ 32	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิม หลังที่ 9	62
ภาพที่ 33	รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 9.....	63
ภาพที่ 34	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 9 ประมาณ 35 ปี.....	63
ภาพที่ 35	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิม หลังที่ 10	65
ภาพที่ 36	รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 10.....	66
ภาพที่ 37	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 10 ประมาณ 90 ปี.....	66
ภาพที่ 38	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิม หลังที่ 11	68
ภาพที่ 39	รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 11.....	69
ภาพที่ 40	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 11 ประมาณ 60 ปี.....	69
ภาพที่ 41	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 1	71
ภาพที่ 42	รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 1.....	72
ภาพที่ 43	เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1 ประมาณ 50 ปี.....	72
ภาพที่ 44	ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 2	74

ภาพที่ 45 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 2.....	75
ภาพที่ 46 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2 ประมาณ 45 ปี.....	75
ภาพที่ 47 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 3	77
ภาพที่ 48 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 3.....	78
ภาพที่ 49 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3 ประมาณ 45 ปี.....	78
ภาพที่ 50 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 4	80
ภาพที่ 51 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 4.....	81
ภาพที่ 52 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 4 ประมาณ 100 ปี.....	81
ภาพที่ 53 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 5	83
ภาพที่ 54 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 5.....	84
ภาพที่ 55 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5 ประมาณ 75 ปี.....	84
ภาพที่ 56 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการวางผังภายในเรือนไทยพุทธ มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่.....	88
ภาพที่ 57 วิเคราะห์เปรียบเทียบวัสดุในเรือนไทยพุทธ มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่.....	89
ภาพที่ 58 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเรือนไทยพุทธ มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัด กระบี่.....	90
ภาพที่ 59 วิเคราะห์เปรียบเทียบผังบริเวณนอกเรือนไทยพุทธ มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่..	91
ภาพที่ 60 วิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ความเชื่อในเรือนไทยพุทธ มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่	92
ภาพที่ 61 ผังสรุปผล และข้อเสนอแนะ	93
ภาพที่ 62 ผังเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ ช่วงอายุ 100 ปี.....	96
ภาพที่ 63 ผังเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ ช่วงอายุ 99 - 70 ปี.....	97
ภาพที่ 64 ผังเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ ช่วงอายุ 69 - 30 ปี.....	98
ภาพที่ 65 แสดงการเปรียบเทียบเรือนไทยมุสลิม 3 ช่วงอายุ บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่	99

ภาพที่ 66 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาของเรือนไทยมุสลิม บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่.....	100
ภาพที่ 67 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาของเรือนไทยพุทธ บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่.....	100

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“บ้านเกาะกลาง” ประกอบด้วยกัน 3 หมู่บ้านซึ่งได้แก่ หมู่ที่1 บ้านคลองประสงค์, หมู่ที่2 บ้านคลองประสงค์, หมู่ที่3 บ้านคลองกำ คนในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพประมงเป็นหลัก รองลงมาทำการเกษตร ปลูกข้าวสังข์หยด ,ใบจากตากแห้ง และอาชีพรับจ้างทั่วไป คนในชุมชนบ้านเกาะกลางนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนมาก มีนับถือศาสนาพุทธบางส่วน โดยแบ่งที่ตั้งขอบเขตของศาสนาที่ชัดเจน จึงทำให้มีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ

จากการลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ภายในชุมชนบ้านเกาะกลาง ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรือนที่อยู่อาศัย ที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อของศาสนาจึงทำให้รูปแบบอาคาร ผังเรือน ผังบริเวณ และการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน ทำให้เกิดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก เกิดจากภูมิปัญญาในการสร้างเรือนเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสภาพอากาศได้เป็นอย่างดี ในอดีตคนในชุมชนมักจะเลือกสร้างเรือนริมคลอง แพรก และชายหาด เมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นการสร้างเรือนในพื้นที่เดิมไม่เพียงพอ จึงทำให้มีการกระจายพื้นที่ในการสร้างเรือนบนที่ราบมากขึ้น จนถึงปัจจุบันการสร้างเรือนส่วนใหญ่จะสร้างตามขอบถนนที่สัญจรไปมาสะดวก บริเวณบ้านส่วนใหญ่มักจะเป็นลานกว้าง บ้านยกพื้นสูง มีต้นไม้ปลูกไว้สำหรับแบ่งขอบเขตบ้าน มีทางเดินเชื่อมต่อกันระหว่างบ้านใกล้เคียง คนในชุมชนบ้านเกาะกลางส่วนใหญ่จะอยู่อาศัยเป็นเครือญาติพี่น้องทำให้การตั้งถิ่นฐานหรือสร้างเรือนมักจะตั้งอยู่ในละแวกเดียวกันเสมอ

จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดประเด็นคำถามว่าความเชื่อของชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบเรือนของชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมบนชุมชนบ้านเกาะกลางอย่างไร แล้วมีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพของคนในชุมชนอย่างไร รวมทั้งวิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อรูปแบบเรือนไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ ในมิติใดบ้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลทางองค์ประกอบด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเรือนไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง ตำบล คลองประสงค์
2. เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ของเรือนไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่
3. เพื่อศึกษาวิธีการก่อสร้างและประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวกับการก่อสร้างของชาวไทยพุทธ-มุสลิม
4. เพื่อศึกษาวิธีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง ตำบล คลองประสงค์ จังหวัดกระบี่

คำถามของงานวิจัย

คำถามหลัก

- ความเชื่อของชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบเรือนของชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมบนชุมชนบ้านเกาะกลางอย่างไร และมีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพของคนในชุมชนอย่างไร

คำถามรอง

- วิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อรูปแบบเรือนไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ ในมิติใดบ้าง

ขอบเขตของการศึกษา

บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่ โดยศึกษางานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และศึกษาสภาพภูมิศาสตร์กับการตั้งถิ่นฐานชุมชน รวมทั้งรูปแบบเรือน ผังเรือน และผังบริเวณ

“บ้านเกาะกลาง” ในการวิจัยนี้หมายถึง หมู่ที่1 บ้านคลองประสงค์, หมู่ที่2 บ้านคลองประสงค์, หมู่ที่3 บ้านคลองกำ ซึ่งเป็นพื้นที่ในการศึกษางานวิจัย และมีสถาปัตยกรรมไทยพุทธ-มุสลิมที่น่าสนใจ

“เรือนไทยพุทธ-มุสลิม” ในงานวิจัยนี้จะศึกษาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นสถาปัตยกรรมที่ใช้ประกอบอาชีพ และอยู่อาศัยของผู้ที่มีอาชีพทำการเกษตรกรรม ทำประมง และรับจ้างทั่วไป

ขั้นตอนของการศึกษา

8.1 กำหนดปัญหาที่จะดำเนินการวิจัย (Problem Issue)

การศึกษาในครั้งนี้เริ่มมองจากปัญหาที่จะศึกษาก่อนว่ามีประเด็นใดบ้างที่น่าสนใจ หากพูดถึงบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสงค์ จังหวัดกระบี่แล้ว จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเบื้องต้นนั้นยังมีช่องว่างทางการศึกษาที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการตั้งถิ่นฐาน วัฒนธรรม ความเชื่อ และรูปแบบเรือนพื้นถิ่น จนมาสู่การตั้งคำถามในการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบทางการศึกษาสู่กระบวนการวิเคราะห์และสรุปผลต่อไป

8.2 กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

การได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ การได้มาจากประเด็นคำถามในการศึกษา เพื่อนำมากำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมกระบวนการศึกษา

8.3 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

การศึกษาทบทวน ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัย บทความทางวิชาการ โดยการศึกษาองค์ความรู้ต่างๆในหลายมิติ ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม เพื่อทำความเข้าใจและหาความสัมพันธ์และช่องว่างทางการศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในเชิงลึกในการศึกษา

8.4 กำหนดเกณฑ์การเลือกกรณีศึกษา (Selection Criteria)

1. รักษารูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมไว้มากที่สุด
2. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
3. มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม
4. มีเอกลักษณ์เป็นเรือนไทยพุทธ-มุสลิม

8.5 การเตรียมเครื่องมือในงานวิจัย (Research Tools)

- รายการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน
- แผนที่พื้นที่ศึกษา
- คำถามและบทสัมภาษณ์
- อุปกรณ์ในการบันทึกเสียง
- อุปกรณ์บันทึกภาพ
- อุปกรณ์ในการจดบันทึกข้อมูล สมุดบันทึก กระดาษบันทึก
- เครื่องมือในการสำรวจภาคสนาม

- ทีมงานและผู้ช่วยวิจัยในการลงภาคสนาม
- ผู้เชี่ยวชาญในการพาลงพื้นที่สำรวจ
- ยานพาหนะ

8.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

8.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

การสำรวจภาคสนามเบื้องต้น

- การสังเกตการณ์
- การสัมภาษณ์เบื้องต้น
- การสำรวจรังวัดเบื้องต้น

การสำรวจข้อมูลภาคสนามเชิงลึก

- การสังเกตการณ์
- การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลการรับแลก ปรับเปลี่ยน หรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านใดบ้าง
- การสำรวจรังวัด เพื่อการเก็บข้อมูลนำมาสู่คำตอบของงานวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์
- การบันทึก ภาพ เสียง และการจดบันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการสำรวจ

8.6.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

การทบทวนวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางหรือประกอบในการศึกษาเพื่ออ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างถูกต้องและชัดเจน

8.7 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (Analysis and Synthesis)

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบของเรือนไทยพุทธ-มุสลิม และผังบริเวณกรณีศึกษา ทั้ง 3 ชุมชน เพื่อค้นหาคำตอบในงานวิจัย

8.8 การสรุปผลและการอภิปรายผล (Conclusions and Discussion)

ในการค้นพบคำตอบของประเด็นคำถามในการศึกษา ถือเป็นบทสรุปในการศึกษาว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานหรือไม่อย่างไร เป็นการค้นหาคำตอบและสาเหตุที่ตอบปัจจัยทางด้านการศึกษา

8.9 ดำเนินการทำรายงานวิทยานิพนธ์

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรม (Cross Cultural Studies) โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อให้เห็นรูปแบบทางวัฒนธรรม (Cultural Baggage) คงอยู่และแปรเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อรูปแบบเรือน และผังบริเวณ โดยมีขั้นตอนการศึกษา 3 วิธี ดังนี้

11.1 รวบรวม ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

11.2 ปฏิบัติการภาคสนาม

- สสำรวจกายภาพของชุมชน และที่อยู่อาศัย โดยการสำรวจรังวัด ผังพื้น รูปตัด และรูปด้านของอาคาร ตลอดจนสภาพแวดล้อมโดยรอบของเรือน รวมถึงศึกษาสำรวจสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญา

- สัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนจำแนกรูปแบบทางสถาปัตยกรรม รวมถึงปัจจัยอื่นที่มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัย

11.3 วิเคราะห์ข้อมูล ผังพื้นอาคาร รูปทรงอาคาร และเปรียบเทียบอาคารไทยพุทธ-มุสลิม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ขยายชุดความรู้ด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชุมชนชาวไทยพุทธ-มุสลิมบนบ้านเกาะกลางกรณีศึกษา จังหวัดกระบี่ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลแก่ผู้สนใจ

**อิทธิพลต่อความเชื่อต่องานสถาปัตยกรรม
กรณีศึกษา ชุมชนไทยพุทธ-มุสลิมตำบลคลองประสังข์ จังหวัดกระบี่**

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลทางองค์ประกอบด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเรือนไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง ตำบล คลองประสังข์
2. เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ของเรือนไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสังข์ จังหวัดกระบี่
3. เพื่อศึกษาวิธีการก่อสร้างและประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างของชาวไทยพุทธ-มุสลิม
4. เพื่อศึกษาวิธีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสังข์ จังหวัดกระบี่

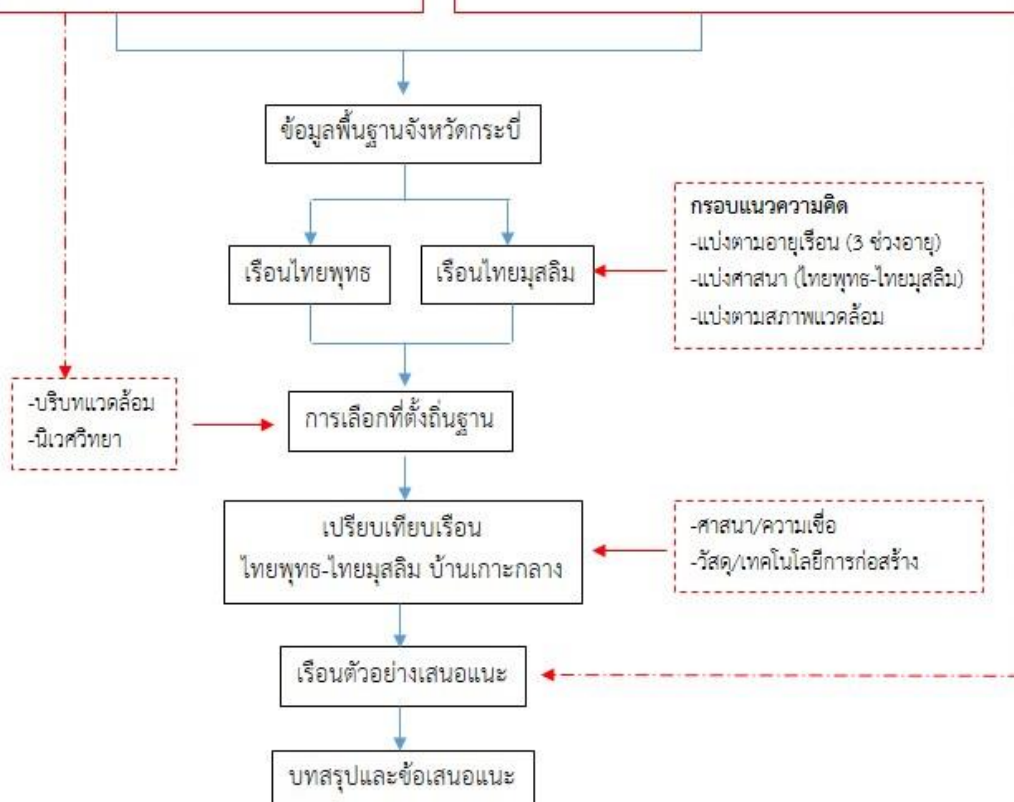
วิธีชีวิต

รูปแบบสถาปัตยกรรม

คำถามการวิจัย

1. ความเชื่อของชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบเรือนของชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมบนชุมชนบ้านเกาะกลางอย่างไร และมีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพของคนในชุมชนอย่างไร

2. วิธีชีวิตการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อรูปแบบเรือนไทยพุทธ-มุสลิม บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ ในมิติใดบ้าง

ภาพที่ 1 แผนภาพโครงสร้างเรือนไทยพื้นถิ่นเรือนไทยพุทธ-มุสลิม

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดกระบี่

1. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดกระบี่

1.1 ลักษณะที่ตั้งและภูมิประเทศของจังหวัดกระบี่

จังหวัดกระบี่ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปทางตอนเหนือประกอบด้วยเทือกเขายาวทอดแนวเหนือใต้สลับกับสภาพพื้นที่แบบลูกคลื่นลอนลาด และลอนชันมีที่ราบชายฝั่งทะเล ทางด้านตะวันตก บริเวณทางตอนใต้มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขากระจัดกระจายสลับกับพื้นที่แบบ ลูกคลื่น ส่วนบริเวณทางตอนใต้สุด และตะวันตกเฉียงใต้มีสภาพพื้นที่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาด จนถึงค่อนข้างราบเรียบ และมีภูเขาสูงต่ำสลับกันไป บริเวณด้านตะวันตกมีลักษณะเป็นชายฝั่งติดกับทะเลอันดามัน ยาวประมาณ 160 กิโลเมตร ประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่ จำนวน 154 เกาะ แต่เป็นเกาะที่มีประชากรอาศัยอยู่เพียง 13 เกาะ เกาะที่สำคัญ ได้แก่ เกาะลันตา เป็นที่ตั้งของอำเภอเกาะลันตา เกาะพีพี ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามติดอันดับของโลก และชุมชนเกาะกลาง อยู่ในเขตอำเภอเมือง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน เป็นต้น¹

จังหวัดกระบี่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 4,624 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อบริเวณใกล้เคียงดังนี้²

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพังงา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดตรัง และทะเลในช่องแคบมะละกา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดนครศรีธรรมราช และตรัง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน

¹ศาลากลางจังหวัดกระบี่, ภูมิประเทศและอากาศ (กระบี่ : ศาลากลางจังหวัดกระบี่, 2559).

²ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา, ภูมิอากาศจังหวัดกระบี่ (กระบี่ : กรมอุตุนิยมวิทยา, 2563)

ภาพที่ 2 แสดงอาณาเขตของจังหวัดกระบี่

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, แผนที่แสดงเขต อำเภอ ตำบล เทศบาล และข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด พ.ศ.2562 (ออนไลน์). 2562, แหล่งที่มา

http://krabi.thailocallink.com/files/com_news_gis/2019-11_db7b260e54ce37b.pdf (01 มกราคม 2565)

1.2 ลักษณะภูมิอากาศ

กระบี่เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ติดทะเล มีฝนตกชุกในฤดูฝน เพราะอยู่ทางด้านรับลม จึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย ส่วนฤดูหนาวอากาศไม่หนาวมาก บางครั้งมีฝนตกต่อเนื่องจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านทะเลอ่าวไทย

ฤดูกาล ของจังหวัดกระบี่ แบ่งตามลักษณะลมฟ้าอากาศได้ 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม ทำให้มีลมจากทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ปกคลุม ทำให้เกิดอากาศร้อนอบอ้าว และเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนมากที่สุด

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ปกคลุมประเทศไทย และร่องความกดอากาศต่ำในช่วงเดือนตุลาคม จึงทำให้มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ เป็นลมฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ทำให้มีลมเย็น และอากาศแห้งจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ทำให้มีอากาศเย็น แต่จังหวัดกระบี่อยู่ใกล้ทะเลอุณหภูมิก็จะลดลง อากาศจึงไม่หนาวมาก และตามชายฝั่งจะมีฝนตกทั่วไป

1.3 ลักษณะการปกครองและประชากร

1.3.1 เขตการปกครอง

จังหวัดกระบี่ มีเขตการปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น 8 อำเภอ 53 ตำบล 389 หมู่บ้าน 1

องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 12 เทศบาลตำบล และ 48 องค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่จำแนกตามเขตการปกครองแต่ละอำเภอ

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ห่างจากจังหวัด (กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล		อบต
					เมือง	ตำบล	
เมืองกระบี่	648.552	-	10	59	1	1	7
เขาพนม	88.522	39	6	54	-	1	6
เกาะลันตา	339.843	109	5	36	-	1	5
คลองท่อม	1,042.531	42	7	68	-	4	5
อ่าวลึก	772.9289	47	9	52	-	2	9
ปลายพระยา	433.367	75	4	35	-	1	4

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ห่างจากจังหวัด (กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล		อบต
					เมือง	ตำบล	
ลำทับ	320.708	67	4	28	-	1	4
เหนือคลอง	362.00	17	8	57	-	1	8
รวม	4,708.512	-	53	359	1	12	48

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดกระบี่. 2558. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดกระบี่. เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก

https://www.mculture.go.th/krabi/article_attach/article_fileattach_20160523152733.pdf

1.3.2 ด้านศาสนา

ประชากรจังหวัดกระบี่ นับถือศาสนาพุทธ 61.63 % ศาสนาอิสลาม 38.03 % ศาสนาคริสต์ 0.25 %

ศาสนาอื่น 0.10 % (ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกระบี่ จากข้อมูล จปฐ. ปี 2557)

โดยมีวัด 81 แห่ง ที่พักสำนักสงฆ์ 32 แห่ง มัสยิด 208 แห่ง โบสถ์คริสต์จักร 8 แห่ง ศูนย์อบรมจริยธรรม 116 แห่ง และศูนย์พระพุทธศาสนา 6 แห่ง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนวัด ที่พักสงฆ์ โบสถ์ มัสยิด ศูนย์อบรมจริยธรรม และศูนย์พระพุทธศาสนา

อำเภอ	จำนวน					
	วัด	ที่พักสงฆ์	โบสถ์คริสต์	มัสยิด	ศูนย์อบรมจริยธรรม	ศูนย์พระพุทธศาสนา
เมืองกระบี่	18	5	2	58	37	3
อ่าวลึก	13	7	1	31	24	-
ปลายพระยา	15	5	-	-	-	-
คลองท่อม	9	10	2	41	16	1
เกาะลันตา	1	2	-	43	31	-
ลำทับ	2	7	2	1	-	-
เหนือคลอง	9	7	1	37	7	2
เขาพนม	15	2	-	2	1	-
รวม	82	55	8	213	116	6

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกระบี่.เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://www.masjidthai.com/kbi/>

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดกระบี่ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกระบี่ .เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://kbi.onab.go.th/th/page/item/index/id/18#>

1.4 วัฒนธรรมและประเพณีจังหวัดกระบี่

1.4.1 การละเล่นพื้นบ้าน

1.4.1.1 ลิเกป่า

ลิเกป่าในจังหวัดกระบี่ สืบทอดกันมาไม่น้อยกว่า 80 - 100 ปี

สันนิษฐานว่า

น่าจะพัฒนาจากการเล่นของอาหรับเหมือนลิเกอื่นๆ คือ สืบเนื่องจากการสรรเสริญพระเจ้า บ้างก็ว่า ดัดแปลงคำสวดมาประสมกับการสวดคฤหัสถ์ประสมดนตรีรามะนา เรียกว่า ลิเกป็นตน มีคำร้องภาษามลายูปนภาษาไทยท้องถิ่น ต่อมามีการแต่งจำอาวตออกมาเล่นเป็นชุดเรียกว่า "ลิเกสิบสองภาษา" ต่อมาได้มีการแยกเล่นออกเป็น 2 สาขา คือ

1. ละกูเยา เป็นการร้องกลอนแก่กัน เป็นต้นทางของลำตัดและลิเกฮูลู

2. อันดาเลาะ แสดงเบ็ดเตล็ดชุดภาษาต่างๆ เป็นต้นทางให้เกิดลิเก เช่น ลิเก

ทรงเครื่อง ลิเกป่า ฯลฯ

บทเพลงที่ใช้ก็มี 2 เพลง คือ เพลงไอ้พิมเพเล ได้แก่ เพลงที่ลิเกทรง

เครื่องใช้อยู่ทั่วไป และเพลงบุรุษยาวา คือเพลงที่ลิเกป่าใช้ นอกจากการละเล่นลิเกป่าที่ได้พัฒนามาจากลิเกสิบสองภาษานั้น การแต่งกายของลิเกป่าที่นิยมใส่แสดง คือชุดแขกสีแดง ซึ่งถือเป็นชุดครูชั้นสูงที่เครรารพนับถือ การละเล่นลิเกป่าในจังหวัดกระบี่ เมื่อมีการทำพิธีไหว้ครูทุกครั้งจะต้องออกชื่อ " ผีจีน " เสมอ (จีน- ยิน - ยินี่ เป็น ภาษาอาหรับ แปลว่า ผี , วิญญาณ, บรรพบุรุษ แขกแดง หมายถึงแขกอาหรับ)

ลิเกป่าเป็นการแสดงที่ประสานวัฒนธรรม หลากหลายเข้าด้วยกัน อาทิ ดนตรี

จะใช้รามะนา ทับ โหม่ง กลอง ฉิ่ง บทกลอนจะมีการประสมทำนองมโนราห์กับเพลง ลิเกป่าคณะที่มีชื่อและได้รับรางวัลผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม คือ คณะนายตริก ปลอดภัย

1.4.1.2 หนังตะลุง

เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่สืบทอดกันมา มักจะใช้หนังสือตัวนำมาแกะสลักเป็นรูปภาพขนาดเล็ก คีบด้วยไม้ตักอันเดียว ปัจจุบันการเล่นหนังตะลุงมักจะเล่นในงานเทศกาลสำคัญ การเล่นหนังตะลุง คือการเล่าเรื่องราว ผสมผสานกับเงารูปหนัง ผ่านผ้าขาวบาง และดนตรีประกอบ นายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียง ในจังหวัดกระบี่ จากอดีตถึงปัจจุบัน มีหลายท่าน เช่น หนังกราย พัฒจันทร์, หนังเย็น โคกยาง, หนังชัน ปกาไส, นายวิริ เนื่อนวล, นายนอง พลเดช เป็นต้น

1.4.1.3 มโนราห์

มโนราห์ มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า โนรา เกิดขึ้นในสมัยอยุธยาได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียโบราณ มีการร่ายรำกระบวนท่าทั้งหมด 12 ท่า มีเครื่องดนตรี คือ กลอง ทับ โหม่ง ฉิ่ง ปี่ และ แตร บรรเลงดนตรีลงกับท่าร่ายรำเป็นจังหวะ บ้างก็ร้องประกอบดนตรี บทเจรจา และบางที่ก็มีการแสดงเป็นเรื่อง การแสดงมโนราห์นั้นนับได้ว่าเป็นศิลปะการแสดงที่ถ่ายทอดมาจากหุ่นบรรพชนสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน จนสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

1.4.1.4 ร่องเง็ง และเพลงต้นหยง

ร่องเง็งเป็นการแสดงพื้นบ้านที่ผสมผสานระหว่างท่าเต้นและบทร้อง การจัดตั้งคณะร่องเง็งต้องมีนางรำประมาณ 4-10 คน การแสดงร่องเง็งเหมือนกับการแสดงทั่วไป ได้รับอิทธิพลมาจากมลายู เดิมร่องเง็งจะนิยมเล่นในบ้านขุนนาง ภายหลังชาวบ้านได้นำเอามาดัดแปลงเนื้อร้องจนได้เป็นเพลงต้นหยงในปัจจุบัน

1.4.2 งานประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่น

1.4.2.1 ประเพณีลอบเรือชาวละ

เป็นประเพณีโบราณของชาวเกาะลันตา มักจะขึ้นตรงกับวันเพ็ญเดือน 6 และ เดือน 11 ประเพณีลอบเรือเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากบรรพชนดั้งเดิมของชาวอุรักลาโว้ย โดยจะทำพิธีลอบเรือ เพื่อสะเดาะเคราะห์ บริเวณชายหาดใกล้กับบ้านศาลาด่าน มีการร้องรำทำเพลง และการร่ายรำรอบลำเรือด้วยจังหวะ และทำนองเพลงร่องเง็ง

1.4.2.2 ประเพณีสารเดือนสิบ

ประเพณีสารเดือนสิบ เป็นงานบุญประเพณีของภาคใต้ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศล ให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพชนและญาติที่ล่วงลับ ดังนั้นในวันแรม

1 คำเดือนสิบ จึงเป็นโอกาสที่ลูกหลาน และผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้นำอาหารไปทำบุญที่วัด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการแสดงความ กตัญญูทดแทน

1.4.2.3 ประเพณีถือศีลกินเจ

เป็นประเพณีที่สำคัญประเพณีหนึ่งในจังหวัดกระบี่ ที่ประชาชนชาวไทยเชื้อสายจีน จัดขึ้น ณ ศาลเจ้าในพื้นที่ 8 อำเภอ ประมาณ 70 แห่ง โดยในแต่ละศาลเจ้าจะ ประกอบพิธีกรรมและจัดกิจกรรมขึ้นตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ ถึง 9 ค่ำ เดือน 9 ของจีน (ตรงกับเดือน 11 ของไทย) ช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม ของทุกปี โดยจะมีการจัดกิจกรรมประเพณีขึ้น ดังนี้ บำเพ็ญบุญ ถือศีลกินเจ บริโภคแต่อาหารผักและผลไม้ ละเว้นการกระทำบาปทั้งปวง ไม่ ฆ่า สัตว์ตัดชีวิต ทำให้บริสุทธิ์ งดการเที่ยวเตร่ ไม่เสพดื่มของมึนเมา ผู้ศรัทธาที่กินเจจะสวมใส่เสื้อผ้าสีขาว สวดมนต์ทำสมาธิภาวนา ขอมพรให้ตนเองและครอบครัว ทำการสะเดาะเคราะห์ปัดเป่าความชั่วร้าย โรคภัยไข้เจ็บให้ออกไปจากผู้ถือศีลกินเจ

1.4.2.4 งานเมาลิดกลางจังหวัดกระบี่

งานจัดขึ้นทุกวันที่ 1-5 กุมภาพันธ์ ณ บริเวณมัสยิดกลางประจำจังหวัดกระบี่ ม.2 ต.ไสไทย อ.เมือง จ.กระบี่ วัตถุประสงค์ในการจัดงานนอกจากจะเฉลิมฉลองวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) ศึกษา และเผยแพร่พระจริยวัตร และคำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชาวมุสลิม และชนต่างศาสนิก เพื่อให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมของศาสนาอิสลามมากขึ้น นอกจากนี้แล้วยังมีการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ และการปาฐกถาบนเวทีโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมงานอีกมากมาย

1.4.2.5 เทศกาลกระบี่เบิกฟ้าอันดามัน

เทศกาลกระบี่เบิกฟ้าอันดามัน จัดขึ้นตรงกับเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นงานเปิดฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ มีกิจกรรมรื่นเริง และการแสดงทางวัฒนธรรมมากมาย มีการแข่งขันกีฬาทางน้ำหลายประเภท โดยจังหวัดกระบี่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนร่วมกันจัดงาน "กระบี่เบิกฟ้าอันดามัน" ณ หาดนพรัตน์ธารา อ. เมือง จ.กระบี่ เพื่อเปิดฤดูกาลท่องเที่ยวที่จะมาถึง รวมทั้งนำเสนอความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวและความหลากหลายของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่

ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่. (2563). ประเพณี/วัฒนธรรม/เทศกาล. เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://www.krabipao.go.th/tradition/detail/11/data.html>

ที่มา : saypan25. (2559). ประเพณีมโนราห์. เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2564, เข้าถึงได้ <https://pansiriprapa.wordpress.com/ประเพณี/ประเพณีมโนราห์/>

1.5 การตั้งถิ่นฐานชาวไทยพุทธ และไทยมุสลิมชุมชนคลองประสังค์

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มีชาวมุสลิมเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานจากประเทศมาเลเซีย โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณตำบลปากน้ำและตำบลไสไทยเพื่อทำการประมง จึงทำให้เกิดชุมชนต่างๆสร้างขึ้นในบริเวณริมแม่น้ำกระบี่ และมีการติดต่อค้าขายกันระหว่างชุมชนชาวจีน ชุมชนไทย ชุมชนมุสลิม ต่อมาเมื่อมีทหารญี่ปุ่นเดินทางมาสำรวจทำแผนที่เส้นทางเดินเรือค้าขาย และพบว่าในบริเวณปากอ่าวแม่น้ำ ตำบลคลองประสังค์อุดมไปด้วย กุ้ง หอย ปู ปลา หลากหลายชนิด จึงทำให้ชุมชนมุสลิม และชุมชนไทยบางส่วนอพยพมายังพื้นที่ศึกษา ในอดีตการเดินทางมายังตำบลคลองประสังค์ต้องเดินทางมาด้วยเรือเท่านั้น ไม่มีถนนเชื่อมต่อกับชายฝั่ง การสัญจรไปมาต้องใช้เรือข้ามฟากเท่านั้น คนในชุมชนคลองประสังค์มักจะเดินทางสัญจรด้วยเรือ และรถยนต์ในตำบลคลองประสังค์มีถนนสายหลัก 1 สาย และมีสะพานเชื่อมต่อกันทั้ง 3 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการประมง เพราะมีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มากกว่า 3,000 ไร่ มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อดูแลเฝ้าระวัง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่นา ที่สามารถปลูกข้าวปลอดสารพิษไว้บริโภค และจะหน่ายเป็นสินค้า OTOP

ตำบลคลองประสังค์เป็นพื้นที่ซึ่งมีน้ำล้อมรอบเกือบทุกด้าน ตั้งอยู่บนพื้นที่ปากแม่น้ำกระบี่ และปากอ่าวฝั่งทะเลอันดามันจึงทำให้มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลน รวมทั้งมีหาดทราย และหาดเลนในส่วนที่ติดกับท้องทะเลด้านปากอ่าว ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นประมาณ 90 % ของจำนวนประชากรทั้งหมด และอีก 10 % นับถือศาสนาพุทธ การประกอบอาชีพโดยทั่วไปของประชากร มีลักษณะผสมผสานระหว่างการทำประมงชายฝั่ง และการเกษตร การทำประมงที่สำคัญของคนในชุมชน ได้แก่ การจับกุ้ง จับปลา การหาหอยหวานตามหาดทราย การหาปูดำในแนวชายเลนป่าโกงกาง การเพาะเลี้ยงปลา และหอยแมลงภู่ในกระชังบริเวณปากแม่น้ำและลำคลอง นอกจากนี้ยังมีอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น การรับจ้างและบริการ

จากตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน มีการเลือกพื้นที่สร้างเรือนให้สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศและความเชื่อทางศาสนา ที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพชน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะได้รับจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนตกชุกตลอดทั้งปี และอากาศร้อนอบอ้าว เป็นต้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้แสดงถึงการอยู่อาศัยร่วมกับสภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1.5.1 การสร้างระบบถอดประกอบได้ของเรือน เพื่อเคลื่อนย้ายเมื่อมีภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม หรือ เมื่อมีการขยายชุมชน

1.5.2 การระบายความร้อนและลดความชื้นของเรือน โคนการปรับพื้นที่บริเวณรอบตัวเรือนให้โล่งเตียน การยกใต้ถุน การทำช่องหน้าต่างยาวจรดพื้น และการสร้างความโปร่งโล่งของผนังเรือนโดยเลือกกันห้องเท่าที่จำเป็น เพื่อให้ลมสามารถพัดเอาความร้อน และความชื้นออกจากตัวเรือนให้มากที่สุด

1.5.3 การยื่นชายคายาวคลุมตัวเรือน และระเบียงเปิดโล่ง เพื่อป้องกันแดด และฝนตกชุกตลอดทั้งปี วัสดุเข้าสู่ตัวเรือน

1.5.4 การมีพื้นที่ชาน หรือ ระเบียงที่มีระดับต่ำกว่าพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ ของเรือน ทำหน้าที่เป็นพื้นที่รับลมเข้าสู่เรือน ทำให้อากาศถ่ายเทสะดวก สามารถใช้เป็นพื้นที่รับแขก หรือ เป็นพื้นที่นั่งเล่น

1.5.5 การเลือกใช้วัสดุพื้นถิ่นที่มีค่าสัมประสิทธิ์ในการอมความร้อนต่ำ สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ และ ย่อยสลายกลับสู่ธรรมชาติได้

ที่มา : อัมพิกา อ่าลอย. (2558). ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์ชุมชนประมงพื้นที่ปากแม่น้ำกระบุรี อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่,(หน้าที่ 99). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

1.6 วัฒนธรรมและความเชื่อต่อรูปแบบเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ

เรือนอาศัยเป็นปัจจัย 4 ที่สำคัญสำหรับมนุษย์เพื่อป้องกันภัยอันตรายจากภัยพิบัติหรือสัตว์ร้าย ดังนั้นการสร้างบ้านเรือน ต้องสร้างให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ตลอดจนความเชื่อ วัฒนธรรมของผู้คนในสังคม ถ่ายทอดผ่านรูปแบบเรือน

ออกมาเป็นสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่า เช่นเดียวกับตำบลคลองประมงค์ ที่มีเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ ที่ได้รับอิทธิพลความเชื่อต่อการสร้างบ้านเรือนดังนี้

1.6.1 อิทธิพลต่อรูปแบบเรือนไทยมุสลิม

ในอดีตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เคยเป็นศูนย์การค้านานาชาติที่สำคัญ มีการค้าขายกับประเทศ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย และเปอร์เซีย ทำให้ได้รับอิทธิพล และศิลปวัฒนธรรมจากประเทศดังกล่าว ผสมผสานกับความเชื่อ และประเพณีเดิม จึงทำให้เกิดเป็นประเพณีและความเชื่อที่เห็นได้ในสังคมชาวไทยเชื้อสายมุสลิมในปัจจุบัน (อนันต์ วัฒนานิก, 2529 : 29) ปัจจุบันความเชื่อ และประเพณีเหล่านี้ ยังคงมีหลงเหลืออยู่บ้าง ในชาวไทยมุสลิม ถึงแม้ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนแต่ความเชื่อเรื่องตัวเรือนยังคงพบเห็นได้ทุกบ้าน ดังนั้นในบทความต่อไปนี้จะกล่าวถึงประเพณี ความเชื่อในการสร้างบ้านเรือนชาวไทยเชื้อสายมุสลิม

ประเพณีความเชื่อ ในการสร้างบ้านเรือนของชาวไทยเชื้อสายมุสลิม จากประวัติศาสตร์ชาวไทยเชื้อสายมุสลิม เคยนับถือศาสนาพุทธมาก่อน ต่อมาเมื่อมีการค้าขายกับต่างชาติ อินเดีย อินโดนีเซีย จีน และเปอร์เซีย ทำให้ได้รับอิทธิพลศาสนาอิสลามเข้ามา เขต รัตจรรย์ (2537 : 27) ประเพณีการสร้างเรือนมุสลิม มีความเชื่อและพิธีทางศาสนา ดังต่อไปนี้

1.6.1.1 สถานที่สร้างเรือน

สถานที่สร้างเรือน ที่ดินต้องเป็นที่มงคล ชาวมุสลิมเชื่อว่าหากได้ที่ดินดี จะทำให้เจ้าของบ้านมีแต่ความโชคดี ความเจริญ ร่ำรวย หากสร้างเรือนบนที่ดินที่เป็นอัปมงคล ก็จะทำให้เจ้าของบ้านมีแต่ความเดือนร้อน ครอบครัวยากจนแต่โชคร้าย (เขต รัตจรรย์, 2537 : 24) ลักษณะที่ดินที่อัปมงคล จะมีลักษณะดินเป็นสีดำ ดินหลายสี กลิ่นเหม็น พื้นที่ทางทิศตะวันตก ทิศตะวันออก เป็นเนินสูง มีความเชื่อว่า จะทำให้ผู้ที่เข้าไปอาศัยในที่ดินนั้น จะมีแต่ความโชคร้าย (อนันต์ วัฒนานิก, 2529 : 92) นอกจากนี้มีความเชื่อเรื่องการสร้างบ้าน ห้ามสร้างคร่อมจอมปลวก ห้ามสร้างข้างสุสาน ห้ามสร้างข้างต้นไม้ใหญ่ ห้ามสร้างบนที่ดินรูปคลื่น และมีทุ่งนาขนาบข้าง

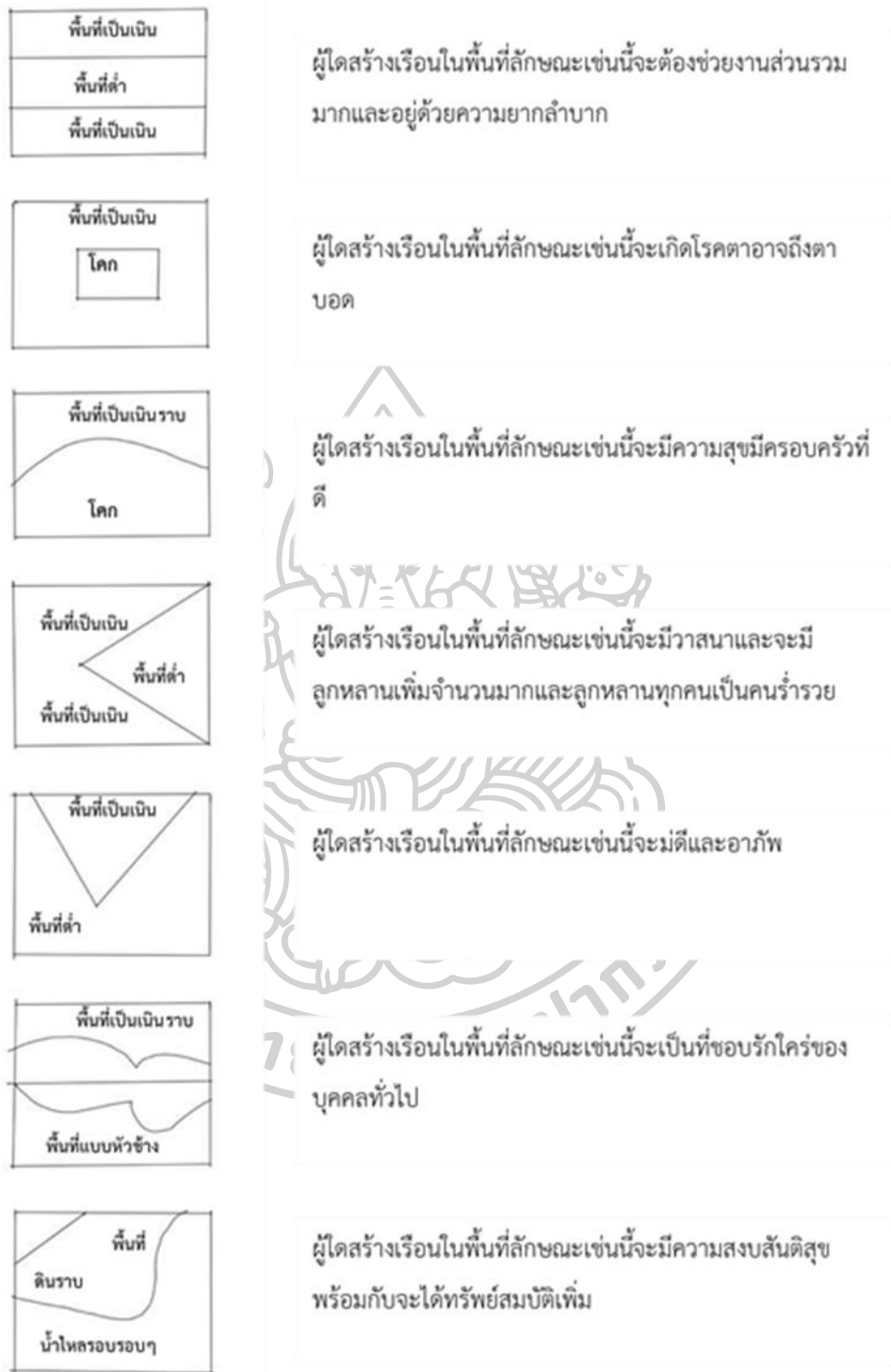
อนันต์ วัฒนานิก กล่าวว่า ลักษณะดินที่ดี ควรเป็นดินสะอาด มีสีขาว สีเหลือง และสีแดง ไม่มีกลิ่นเหม็น ที่ดินต้องเทินลาดจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ เชื่อกันว่าผู้ที่สร้างเรือนในที่ดินลักษณะนี้จะทำให้มีแต่ความโชคดี ลาภยศบริวาร และมีความสุข ส่วนพื้นที่ราบ ใช้เป็นที่สร้างเรือนอาศัยได้ตามปกติ ไม่ให้คุณและโทษ

ภาพที่ 3 ความเชื่อต่อสถานที่สร้างเรือนเรือนไทยมุสลิม

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2537). เรือนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้.

เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://db.sac.or.th/ethnicity/research/264>

ภาพที่ 4 ความเชื่อต่อสถานที่สร้างเรือนเรือนไทยมุสลิม

ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2537). เรือนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้.

เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://db.sac.or.th/ethnicity/research/264>

1.6.1.2 ความเชื่อของศาสนา

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่มีผลต่อการสร้างเรือน ศาสนาอิสลามเชื่อว่าทิศทางของเรือนควรหันหน้าไปทางทิศตะวันออก หลังเรือนหันไปทางทิศตะวันตก เนื่องจากชาวมุสลิมต้องทำละหมาด ซึ่งต้องหันหน้าไปสู่นครมักกะฮ์ นอกจากนี้ยังเป็นกำหนดพื้นที่ที่ใช้ในพิธีละหมาดไว้ในตัวเรือนด้วยเช่นกัน ความเชื่อในการสร้างเรือนของชาวมุสลิมอีกอย่างหนึ่ง คือ ไม่ควรสร้างเรือนขวางตะวัน เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้เจ้าของเรือนนอนหลับไม่สบาย

1.6.1.3 สภาพภูมิอากาศ และภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศจังหวัดกระบี่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า ภูเขา ติดกับทะเลอันดามัน และเกาะต่างๆ ภูมิอากาศโดยทั่วไปมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน เนื่องจากได้รับลมมรสุมที่พัดผ่านอยู่เสมอ จึงทำให้มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี ดังนั้นการสร้างเรือนจึงต้องยกเรือนให้มีได้สูง โดยเฉพาะส่วนที่รองโคนเสาไม้นิยมฝังลงดิน แต่จะวางเสาทุกต้นลงบนดินเสา เพื่อป้องกันความชื้นและปลวกขึ้นไปทำลายตัวเรือน หลังคาสูงไม่มีฝ้าเพดาน ช่องลมสูง มีหน้าต่างคล้ายกับประตูบาน มีลูกกรงด้านล่างเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกจากตัวเรือน

1.6.1.4 อาชีพ

อาชีพมีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งบ้านเรือนของชาวมุสลิม เช่น หากประกอบอาชีพประมงก็จะเลือกตั้งเรือนบริเวณขนานกับชายฝั่ง แต่ถ้าทำเกษตร ก็จะเลือกที่ตั้งบนแนวราบห่างออกมาจากชายฝั่งทะเล

1.6.1.5 สถานสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

เรือนผู้นำทางศาสนา ผู้ใหญ่บ้านที่มีฐานะดี มักจะเป็นเรือนที่สร้างด้วยไม้แกะสลักสวยงาม มียอดจั่ว และเชิงชายประดับด้วยลวดลายสวยงาม ซึ่งจะแตกต่างจากบ้านของชาวบ้านทั่วไป เพื่อแบ่งฐานะทางสังคมในชาวมุสลิม

1.6.1.6 พื้นที่ประโยชน์ใช้สอย

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาวไทยมุสลิมที่ทรงคุณค่ามีรูปแบบที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอย ดังนี้

อาคารทางศาสนา เช่น มัสยิดสุเหร่า และบาหลีซาฮะฮ์ เป็นสถาปัตยกรรมที่ปราณีตมีลวดลายประดับประดาตามความนิยมในแต่ละสมัย อาคารมีลักษณะใหญ่และสูง ภายในเป็นสถานที่ชำระร่างกายก่อนปฏิบัติทางศาสนา

- ศาลา ชาวไทยมุสลิมนิยมสร้างศาลาโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.ศาลาริมทาง ซึ่งเอาไวใช้เป็นพื้นที่ละหมาด หรือนั่งพักผ่อนได้

2.ศาลาในสุเหร่า มักจะสร้างปราณีตสวยงาม เชิงชายทำด้วยไม้

แกะสลัก สร้างเพื่อทำประกอบพิธีทางศาสนา

- ยุงข้าว หรือเรือนข้าว ชาวไทยเชื้อสายมุสลิมมักจะทำโครงสร้างที่แข็งแรง ไม่นิยมสร้าง

หน้าต่างเนื่องจากฝนตกชุกตลอดทั้งปี เรือนข้าวจึงนิยมใช้โครงสร้างไม้เนื้อแข็ง หลังคามุงกระเบื้องทรงจั่ว หรือปั้นหย่า ฝาเรือนข้าวทำด้วยไม้ไผ่ขัดแตะ หรือสังกะสี ยกเสาสูงมีตอม่อซีเมนต์รองรับเป็นฐานเพื่อกันความชื้นสู่เรือนข้าว ใช้น้ำมันดิน หรือสังกะสีหุ้มไว้ที่โคนเสาเรือนข้าว เพื่อป้องกันสัตว์ขึ้นไปทำลายข้าวเปลือกที่เก็บไว้

1.6.1.7 ความเชื่อที่เกี่ยวกับเรือน

- การทำเสาเรือนไม่นิยมเอาปลายของไม้มาทำเป็นโคนเสา เชื่อกันว่าจะทำให้สามิตาย หรือภรรยาสามิตใหม่

- การลงเสาเรือนจะมีหมอมเป็นผู้กำหนดวัน เวลา เพื่อเสริมความเป็นสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย โดยทั่วไปจะนิยมเป็นวันอาทิตย์เวลา 9 โมงเช้า หรือวันศุกร์ตอนรุ่งสาง ก่อนจะทำพิธีลงเสาจะต้องผูกปลายเสาด้วยมะพร้าว อ้อย แหวน ด้ายดิบ สร้อยคอ ผ้าสามสี รวงข้าว และฝ้ายยันต์ การทำพิธีต้องมีผู้หญิงอยู่ช่วยด้วย ที่หัวเสาทุกด้านต้องรองด้วยเงิน

- บ้านใด ควรตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก หรือทิศเหนือ บ้านใดไม่ควรตั้งอยู่ทางทิศใต้ หรือทิศตะวันตก ถือเป็นบ้านใดที่จะชักนำสัตว์ร้าย โจร หรือสิ่งไม่ดีเข้าเรือน
- บ่อน้ำ มักจะนิยมขุดไว้ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เชื่อกันว่าเป็นบ่อเงิน บ่อทอง แต่ส่วนใหญ่ชาวมุสลิมนิยมขุดบ่อน้ำไว้หน้าเรือน ชาวมุสลิมเรียกว่า “บ่อป้อนาวา” ชาวมุสลิมไม่นิยมขุดบ่อไว้ทางทิศเหนือและทิศตะวันตก ชาวมุสลิมจะเรียกว่า “บ่อโจร”
- บริเวณบ้าน หรือหน้าบ้านที่มีจอมปลวกถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เชื่อว่าจะเป็นสิริมงคล และเป็นตัวเงินตัวของ สร้างความร่ำรวยให้แก่เจ้าของเรือน แต่ห้ามสร้างเรือยคล่อมจอมปลวก เชื่อกันว่าจะนำความโชคร้ายสู่เจ้าของเรือน ถ้าจำเป็นต้องสร้างคล่อมจอมปลวก ก็ต้องให้หมอยาทำพิธีไล่จอมปลวกก่อน

1.6.2 อิทธิพลต่อรูปแบบเรือนไทยพุทธภาคใต้

1.6.2.1 สถาปณภูมิอากาศ และภูมิประเทศ

เรือนไทยภาคใต้โดยทั่วไปจะปลูกสร้างในบริเวณที่ราบ ใกล้แหล่งน้ำที่รายล้อมไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ ภูมิอากาศโดยทั่วไปมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน เนื่องจากได้รับลมมรสุมที่พัดผ่านอยู่เสมอ จึงทำให้มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี ดังนั้นการสร้างเรือนจึงต้องยกเรือนให้ มีใต้ถุนที่สูง ตั้งใช้วัสดุที่แข็งแรงทนทาน โดยเฉพาะส่วนที่รองรับคานเสาไม่นิยมฝังลงดิน แต่จะวางเสาทุกต้นลงบนดินเสาคอนกรีตสำเร็จรูป เพื่อป้องกันความชื้น และปลวกขึ้นไปทำลายตัวเรือน หลังคาเอียงลาดชันเพื่อให้ลมปะทะปลายกระเบื้องทำให้น้ำไหลลงเร็ว ฝาเรือนกันไม้กระดานตีเกล็ดตามแนวนอน ช่วยลดการต้านแรงลม

1.6.2.2 ทรัพยากรและวัสดุในท้องถิ่น

เรือนไทยภาคใต้นิยมสร้าง 2 ลักษณะ คือ เรือนเครื่องสับ และ เรือนเครื่องผูก วัสดุปลูกสร้างส่วนใหญ่ใช้วัสดุในท้องถิ่น ได้แก่ ไม้ไผ่ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของ โครงสร้างพื้นและเครื่องกัน นอกจากนี้ เชือก หวาย ใบปาล์ม จาก ใบสาकु ใบตาล ใบลาน ฯลฯ ใช้เป็นวัสดุกันฝา และมุงหลังคา

1.6.2.3 การดำรงชีวิต

วัฒนธรรมคนไทยพุทธการอยู่อาศัยลักษณะเครือญาติ ลูกหลาน แต่งงานมีครอบครัวแล้วยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือ ปู่ ย่า ตา ยาย สิ่งนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เรือนไทยพุทธ มีองค์ประกอบที่ปั้นเรือนเคียง เรือนแฝด กรือเรือนหมู่ โดยมีชานเป็นส่วนเชื่อมต่อเพื่อให้ไปมาหาสู่ได้สะดวก เรือนไทยพุทธไม่นิยมกันห้องเป็นสัดส่วน พื้นเรือนส่วนใหญ่จะลดระดับให้ต่างกัน เพื่อความเกรงใจกัน มีความเคารพต่อกันตามวัย หรือตามลำดับอาวุโส นอกจากนี้ บริเวณชานเรือนและใต้ถุน เรือนนิยมวางแคร่เพื่อเป็นที่นั่งทำงานฝีมือ พื้นที่ได้รับแขก และที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยงอย่างเช่น สุนัข เป็ด ไก่

1.6.2.4 ความเชื่อของศาสนา

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่มีผลต่อการสร้างเรือน เรือนไทยพุทธจะมีลักษณะหลังคาจั่ว ตัวเรือนยาวสองหรือสามช่วงเสา จั่วด้านหน้าเรือนจะหันไปทางทิศตะวันออก ประตูและบันไดจะอยู่ด้านหน้าเรือน จั่วด้านหนึ่งหันไปทางทิศตะวันตก เป็นด้านหลังเรือน การปลูกสร้างบ้านเรือนโดยกำหนดทิศทางตามลักษณะนี้เรียกว่า “ตามหวน” คือหันหลังคาหรือด้านยาวของเรือนหันไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ชาวพุทธเชื่อว่าไม่ควรสร้างเรือน “ขวางตะวัน” คือหันจั่วไปตามแนวทิศเหนือและทิศใต้

สุธินันท์ พงศ์ไพบูลย์ กล่าวว่า เรือนไทยพุทธต้องมีตัวเรือนสองหลัง หลังหนึ่งเป็นเรือนนอนและเรือนพักผ่อน หันตัวเรือนด้านยาวไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเรียกว่า “ลอยหวน” (ถ้าหันตัวเรือนด้านยาวไปทางทิศเหนือหรือทิศใต้เรียกว่า “ขวางตะวัน” ถือว่าอัปมงคล) มีชานขนานไปกับตั่งเรือน หลังที่สองปั้นเรือนคร่าว และมักจะปั้นออกเป็นสองห้องคือ ห้องคร่าว และห้องเก็บข้าว เรือนคร่าวมักจะสร้างขวางตะวันอยู่ตรงปลายชาน (เพื่อตอนบ่ายจะได้ช่วยบังแดดให้ชานเรือนร่มรื่น)

มโน พิสุทธิรัตนานนท์ กล่าวว่า เรือนไทยพุทธไม่นิยมสร้างเรือนสองชั้น

เนื่องจากสมัยก่อนเชื่อว่า ถ้านั่งนอน หรือยืน อยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้ใหญ่ จะเป็นบาป ไม่เป็นศิริมงคล แก่ตัว หรือถ้าใครมีเครื่องขลังติดตัวอยู่ถ้ามีผู้หญิงเดินข้ามศรีษะจะทำให้ของขลังเสื่อม และไม่นิยมทำพื้นระเบียงให้เสมอรระดับพื้นเรือนนอน ดังนั้นจึงลดระดับพื้นระเบียงให้ต่ำกว่าเรือนนอน

นอกจากนี้ชาวพุทธนิยมเก็บของมีค่าและเคารพนับถือ วัตถุมงคลต่างๆ หนังสือประเภทสมุดข่อย ไບลาน ตำรา ไว้ในห้องนอนหรือเก็บไว้ในระดับสูง จึงมักทำเป็นหิ้งหรือชั้นวางของไว้ในห้องนอนตรงจุดหัวนอน เรียกว่า “เชิง”

1.7 โครงสร้างและองค์ประกอบของเรือนไทยมุสลิม

เรือนไทยมุสลิมโครงสร้างส่วนใหญ่จะใช้ไม้ในการสร้างเรือน โดยจะมีช่างพื้นบ้านอาศัยประสบการณ์ในการกำหนดผังเรือน ขนาดและรูปแบบของเรือน

ฐานเสาเรือน ไม้ใช้เสาเรือนปักลงดิน แต่จะใช้ดินเสาคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับฐานเสาเรือน โดยวางบนพื้นดินซึ่งปรับไว้เรียบ ไม่ฝังดิน

เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเสาสี่เหลี่ยม วางบนดินเสาคอนกรีตสำเร็จรูปโดยมิได้มีการบากเสา แต่จะอาศัยโครงสร้างที่ยึดกัน และน้ำหนักเรือนทำให้เรือนวางอยู่บนฐานได้

บันได เรือนไทยมุสลิมส่วนมากจะมีบันไดทั้งด้านหน้าและด้านหลังของเรือน โครงสร้างของบันไดแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะตามวัสดุที่ใช้ เช่น

- บันไดที่ทำด้วยไม้จะเป็นบันไดแบบโปร่งชั้นของบันไดจะทำด้วยไม้กระดานหรือไม้กลม มีแต่ลูกนอนไม่มีลูกตั้ง แม้บันไดจะใช้ไม้กระดานและไม้กลม ไม่มีราวบันได

- บันไดทำด้วยปูนซีเมนต์จะมีลักษณะเป็นแบบทึบทั้งลูกตั้งลูกนอนชั้นบันไดที่ใช้กันจะมีจำนวนเป็นเลขคี่ เช่น 5, 7, 9 ชั้น ทางขึ้นบันไดจะมีที่ล้างเท้า อาจจะมีก้ออิฐตื้นๆ เป็นบ่อน้ำ หรือใช้โอ่ง ขนาดเล็กใส่น้ำ เพื่อล้างเท้าก่อนขึ้นเรือน บางเรือนจะปลูกต้นไม้บริเวณที่ล้างเท้าด้วย

ชานโล่ง จากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือน มักจะทำชานโล่ง ซึ่งแม้บันไดจะพาดบนพื้นของชานโล่ง ส่วนมากจะปูพื้นชานโล่งด้วยไม้กลมเนื้อแข็ง เพื่อให้ทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และไม่มีการกั้นราวรอบชานเรือน

ซุ้มประตู แบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1. ซุ้มประตูทางเข้าบ้าน จะกันรั้วเป็นอาณาเขตจะนิยมสร้างซุ้มประตู

ลักษณะเป็นหลังคาทรงจั่ว มุงด้วยสังกะสี หรือกระเบื้องดินเผา

2. ซุ้มประตูทางเข้าเรือน จะนิยมทำไว้เหนือประตูเรือน ถัดจากชานโล่งเข้า

มาลักษณะเป็นหลังคาทรงจั่ว มุงด้วยสังกะสี หรือกระเบื้องดินเผา

อนันต์ วัฒนานิกกร กล่าวว่า จากการการสำรวจพบว่าเรือนไทยมุสลิมมีการทำซุ้มประตูน้อย เนื่องจากไม่นิยมสร้างรั้วกั้นบริเวณบ้าน

พื้นเรือน นิยมใช้ไม้กระดานปูตามยาวแนวเดียวกันตลอดเรือน บางเรือนใช้เสื่อน้ำมันปูทับพื้นเรือนอีกชั้นส่วนพื้นครัวนิยมปูให้ห่าง เพื่อสะดวกในการเทน้ำทิ้ง และให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

ฝาผนัง การเลือกใช้วัสดุในการทำฝาผนังเรือนนั้นนิยมเลือกใช้ตามฐานะ และประโยชน์ใช้สอย เรือนในชนบทนิยมใช้ฝาไม้ไผ่ หรือหวายขัดแตะ เรือนที่มีฐานะนิยมใช้ไม้กระดาน ตัดทาบซ้อนเป็นเกล็ด หรือสะกีสี่เหลี่ยมสำเร็จรูป จะไม่นิยมก่ออิฐ ฉาบปูนกับตัวเรือน แต่จะใช้ในส่วนครัว และห้องน้ำบ้าง ตามเรือนคหบดี

ประตู ถ้าเป็นประตูเข้าเรือนด้านหน้า จะนิยมใช้ประตูแบบบานพับม ทำด้วยไม้ขนาดใหญ่ ถ้าเป็นเรือนขนาดเล็ก จะให้บานเปิดคู่ ส่วนประตูห้องนอน จะไม่นิยมกันประตู แต่จะใช้ม่านกันแทนประตู อนันต์ วัฒนานิกกร กล่าวว่า ถ้าสังเกตจะพบว่าประตูทางเข้าเรือน จะตั้งเยื้องกับประตูด้านในเรือนเสมอ เพื่อไม่ให้ผู้มาเยือนมองเห็นสตรีที่อยู่ในเรือน

หน้าต่าง มีลักษณะเป็นเช่นเดียวกับประตู มีความสูงจรดพื้น มีบานเปิดทั้งสองบาน ทำให้สามารถเปิดรับลมได้อย่างทั่วถึง มีลูกกรงกันเด็กตกออกจากตัวเรือน ความสูงจากพื้นเรือนประมาณ 1 เมตร

ฝ้าเพดาน เรือนไทยมุสลิมจะไม่นิยมทำฝ้าเพดาน จึงสามารถมองเห็นโครงสร้างหลังคาได้ชัดเจน แต่จะทำเฉพาะส่วน เช่น ห้องนอน นิยมทำมาจากวัสดุธรรมชาติ อย่างเช่น ไม้ไผ่จักรสาร ฝ้า เป็นต้น

หลังคา โครงสร้างหลังคาส่วนมากนิยมใช้ไม้ระแนง เพราะนิยมมุงกระเบื้องดินเผา วัสดุที่ใช้มุงหลังคา ได้แก่ สังกะสี และกระเบื้องดินเผา ตามฐานะ ส่วนหลังคาครัวนิยมทำหลังคาเล็กซ้อนกันเป็นชั้นเพื่อระบายควันไฟ

หน้าจั่ว เรือนไทยมุสลิม นิยมตกแต่งหน้าจั่วเป็นรูปรัศมี ดวงอาทิตย์ บางจั่วจะตีไม้กระดาดเรียบ แต่มีการเขียนสีเป็นลวดลายดอกไม้ และอักษรอาหรับ หรือจะมีไม้ทับซ้อนกันเป็นเกร็ดตลอดจนมีลวดลายแกะสลักเป็นลวดลายดอกไม้

ยอดจั่ว นิยมตกแต่งตรงปลายมุมแหลมของยอดจั่ว จะทำเป็นเสานาขนาดเล็ก ทำด้วยไม้กลึง และหล่อซีเมนต์ ด้านข้างทั้ง 2 ข้างของเสาที่ยอดจั่ว จะตกแต่งด้วยลวดลายฉลุ

บันลม นิยมใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเส้นตรงบรรจบกันที่มุมแหลมของยอดจั่ว หรือฉลุแกะสลักไม้ และสังกะสีฉลุเป็นชายระย้าลงมา ส่วนปลายล่างของบันลมจะตัดตรงไม่ทำลวดลาย

สันหลังคา ครอบกระเบื้อง และปูนปั้น ส่วนปลายของสันหลังคาที่แหลมมา จะปั้นปูนให้กระดกขึ้นเล็กน้อย บางเรือนจะตกแต่งสันหลังคาด้วยเสากลึงขนาดเล็ก และลวดลายฉลุทำด้วยสังกะสี ไม้ หรือซีเมนต์ การตกแต่งสันหลังจะนิยมทำกันในเรือนค้ำชาย หรือเรือนที่มีลักษณะเป็นทรงปั้นหยา

เชิงชาย เรือนไทยมุสลิมทั่วไปจะทำเชิงชายเรียบ บางเรือนจะตกแต่งเชิงชายด้วยไม้กระดานแผ่นเดียว แต่ด้ายล่างจะทำเป็นลวดลายฉลุไม้ตลอดรอบตัวเรือน

ยุงข้าว เรือนไทยมุสลิมจะสร้างยุงข้าวไว้เพื่อเก็บข้าว จะสร้างไว้ด้านข้างหรือด้านหลังของเรือน รูปทรงของยุงข้าวจะมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นเรือนชั้นเดียวได้ถุนโถงสูง หลังคาทรงจั่ว และปั้นหยา มุงด้วยกระเบื้องดินเผา หรือสังกะสี ไม่เจาะช่องหน้าต่าง มีประตูเปิดเข้าออกทางเดียวกัน

บ่อน้ำ ถ้าเป็นเรือนเดี่ยวจะมีบ่อน้ำประจำเรือนไว้แต่ละหลัง ถ้าเป็นบ้านที่สร้างใกล้ชิดกัน จะใช้บ่อน้ำร่วมกัน ที่ตั้งของบ่อน้ำจะอยู่ด้านหน้า หรือด้านหลังของเรือน บ่อน้ำจะต้องตั้งอยู่ในที่แจ้ง

ที่อาบน้ำ ชาวไทยมุสลิมจะไม่นิยมอาบน้ำบนเรือน ที่อาบน้ำจะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

1. แผ่นหิน หรือปูนซีเมนต์ปูพื้นข้างบ่อน้ำเป็นที่อาบน้ำ
2. กั้นเป็นคอกสี่เหลี่ยม เว้นทางเดินเข้าออกด้านใดด้านหนึ่ง วัสดุที่นิยมทำด้วยใบจาก ใบมะพร้าว หรือสังกะสี มีความสูงแค่ไหล่ไม่มีหลังคา

ส้วม ชาวไทยมุสลิมจะไม่มีการสร้างส้วมไว้ในบริเวณเรือน แต่จะไปถ่ายในป่า หรือทุ่งนาใกล้เรือน ในปัจจุบันได้มีสร้างส้วมไว้ในบริเวณหลังเรือนโดยใช้วัสดุทำด้วยใบจาก ใบมะพร้าว หรือสังกะสี

รั้วบ้าน เรือนไทยมุสลิมไม่นิยมสร้างรั้ว เพื่อกันเป็นอาณาเขต แต่จะปลูกไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้รอบเรือนเพื่อให้ร่มเงา และไว้บริโภคร

1.8 โครงสร้างและองค์ประกอบของเรือนไทยพุทธ

รูปทรงอาคาร เรือนไทยพุทธมีรูปทรงเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า นิยมปลูกสร้างเรือนแบบเรือนเดี่ยว และมีระเปียง มีคิ้วต่อหลังคากันสาดด้านจั่วออกไปคลุมพื้นที่คิ้วด้านหลังตัวเรือน บ้างก็คลุมพื้นที่พักผ่อน รับแขก และพื้นที่นั่งเล่นหน้าเรือน

เสา เรือนไทยพุทธมักจะนิยมใช้เสาไม้สี่เหลี่ยมจัตุรัส และเสากลมในการสร้างเรือน มีดินเสาคอนกรีตสำเร็จรูปเป็นฐานรองรับเสาไม้ เพื่อป้องกันความชื้นสู่ตัวเรือน

หลังคา เรือนไทยพุทธในภาคใต้มี 2 แบบได้แก่

1. หลังคาทรงจั่ว พบในแถบภาคใต้ตอนบน ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกระบี่
2. หลังคาปั้นหย่า และบลานอ พบในแถบภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส

ทอง เกิดกุล กล่าวว่า เรือนไทยพุทธนิยมสร้างหลังคาทรงจั่ว ต่อมาได้รับอิทธิพล

แบบฝรั่ง (ฮอลันดา) คือ แบบทรงปั้นหย่า เข้ามาแพร่กระจายในเรือนไทยพุทธ และเรือนไทยมุสลิม แต่มักจะมีปัญหาน้ำฝนรั่วซึมตรงมุมสันหลังคา จึงแก้ปัญหาโดยการยื่นจั่วออกมา หลังคาแบบนี้เรียกว่า “หลังคาบลานอ”

จั่ว เรือนไทยพุทธนิยมใช้ไม้ไผ่สาร หรือไม้กระดาน ส่วนใหญ่จะใช้ไม้กระดานตีเกล็ดเรียงตามแนวนอน เช่นเดียวกับฝานั้น ฝา เรือนไทยพุทธไม่นิยมตีฝ้าเพดาน ทำให้อากาศภายในตัวเรือนถ่ายเทสะดวก

พื้นเรือน เรือนไทยพุทธจะต่างระดับกัน เช่น พื้นเรือนอยู่อาศัย พื้นเรือนครัว พื้น

ระเบียง พื้นชาน สามารถแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนได้เป็นสัดส่วน โดยไม่ต้องกั้นผนังห้อง นิยมใช้วัสดุที่ทำจากไม้ไผ่ ไม้หมาก และไม้กระดาน พื้นเรือนจะปูเรียงตลอดแนวยาวนานไปกับตัวเรือน

ฝาผนัง เรือนไทยพุทธนิยมนำไม้กระดานมากั้นเรียงในแนวนอนทับกันแบบตีเกล็ดกันน้ำซึมเข้าด้านในเวลาฝนสาด

ประตู และหน้าต่าง เรือนไทยพุทธนิยมเป็นแบบบานคู่ หน้าต่างจะเปิดออกด้านบน ใช้บานพับแทนเดือย มีกลอนเหล็ก หรือสลักไม้

เสา เรือนไทยพุทธ เป็นเรือนยกพื้นสูง เสาจึงเป็นส่วนที่ทำหน้าที่รับแรง และมีดินเสาคอนกรีตสำเร็จรูปทำหน้าที่เป็นฐานรองรับเสาเรือน เพื่อป้องกันความชื้นสู่ตัวเรือน

บันได เรือนไทยพุทธไม่นิยมสร้างไว้ติดพื้นเรือนแบบติดตาย บันไดส่วนใหญ่มีน้ำหนักเบาทำด้วยกิ่งไม้ เมื่อถึงเวลากลางคืน เจ้าของเรือนจะนำบันไดยกขึ้นไว้บนเรือน เพื่อป้องกันขโมยขึ้นเรือน ต่อมาได้มีการพัฒนาสร้างบันไดแบบถาวรยึดติดกับตัวเรือน มีการเสริมฐานบันไดและราวบันไดเพื่อความปลอดภัยในการขึ้นลงบันได

ยุงข้าว เรือนไทยพุทธจะสร้างยุงข้าวไว้เพื่อเก็บข้าว จะสร้างไว้ด้านข้างหรือด้านหลังของเรือน รูปทรงของยุงข้าวจะมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นเรือนชั้นเดียวใต้ถุนโล่งสูง หลังคาทรงจั่ว และปั้นหยา มุงด้วยกระเบื้องดินเผา หรือสังกะสี ไม่เจาะช่องหน้าต่าง มีประตูเปิดเข้าออกทางเดียวกัน

บ่อน้ำ ถ้าเป็นเรือนเดี่ยวจะมีบ่อน้ำประจำเรือนไว้แต่ละหลัง ถ้าเป็นบ้านที่สร้างใกล้ชิดกัน จะใช้บ่อน้ำร่วมกัน ที่ตั้งของบ่อน้ำจะอยู่ด้านหน้า หรือด้านหลังของเรือน บ่อน้ำจะต้องตั้งอยู่ในที่แจ้ง

ที่อาบน้ำ ชาวไทยพุทธจะไม่นิยมอาบน้ำบนเรือน ที่อาบน้ำจะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

1. แผ่นหิน หรือปูนซีเมนต์ปูพื้นข้างบ่อน้ำเป็นที่อาบน้ำ
2. กั้นเป็นคอกสี่เหลี่ยม เว้นทางเดินเข้าออกด้านใดด้านหนึ่ง วัสดุที่นิยมทำด้วยใบจาก ใบมะพร้าว หรือสังกะสี มีความสูงแค่ไหล่ไม่มีหลังคา

ส้วม ชาวไทยพุทธจะไม่มีการสร้างส้วมไว้ในบริเวณเรือน แต่จะไปถ่ายในป่า หรือทุ่งนาใกล้เรือน ในปัจจุบันได้มีสร้างส้วมไว้ในบริเวณหลังเรือนโดยใช้วัสดุทำด้วยใบจาก ใบมะพร้าว หรือสังกะสี

รั้วบ้าน เรือนไทยพุทธไม่นิยมสร้างรั้ว เพื่อกันเป็นอาณาเขต แต่จะปลูกไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ รั้วรอบเรือนเพื่อให้ร่มเงา และไว้บริโภคน้ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เน้นศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นไทยพุทธ และไทยมุสลิม ป็นหลัก โดยมีการศึกษาแบบองค์รวม และมีการศึกษาข้อมูลด้านอื่นๆ ประกอบจึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษา คือ ขอบเขตเฉพาะรูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นไทยพุทธ และไทยมุสลิมชุมชนบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสังข์ จังหวัดกระบี่ ที่มีอายุเรือน 30 ปี ขึ้นไป โดยทำการศึกษารูปแบบเรือน ผังเรือน และผังบริเวณตามรายละเอียดดังนี้

1. พื้นที่กรณีศึกษา

1.1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

1.1.1 จำแนกตามช่วงอายุเรือน (3 ช่วงอายุ)

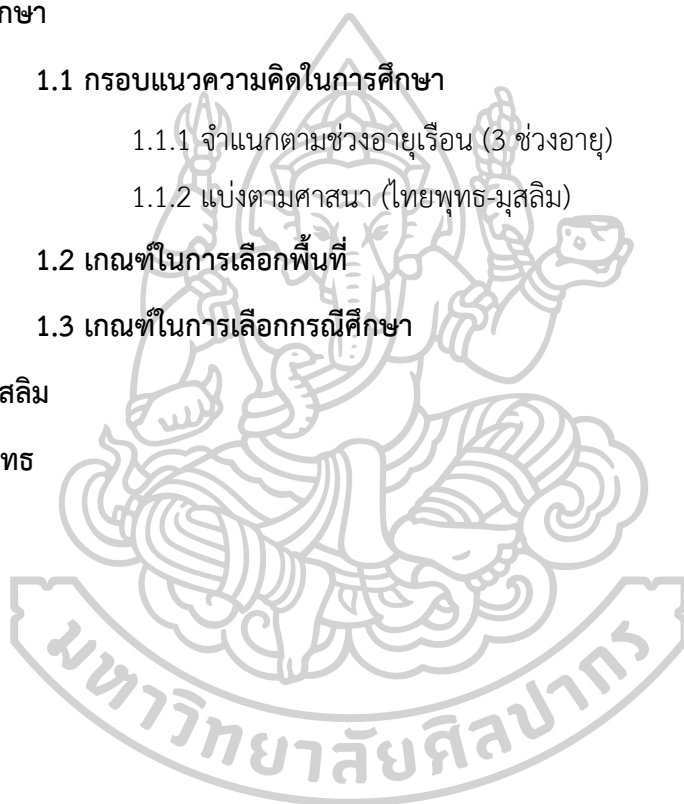
1.1.2 แบ่งตามศาสนา (ไทยพุทธ-มุสลิม)

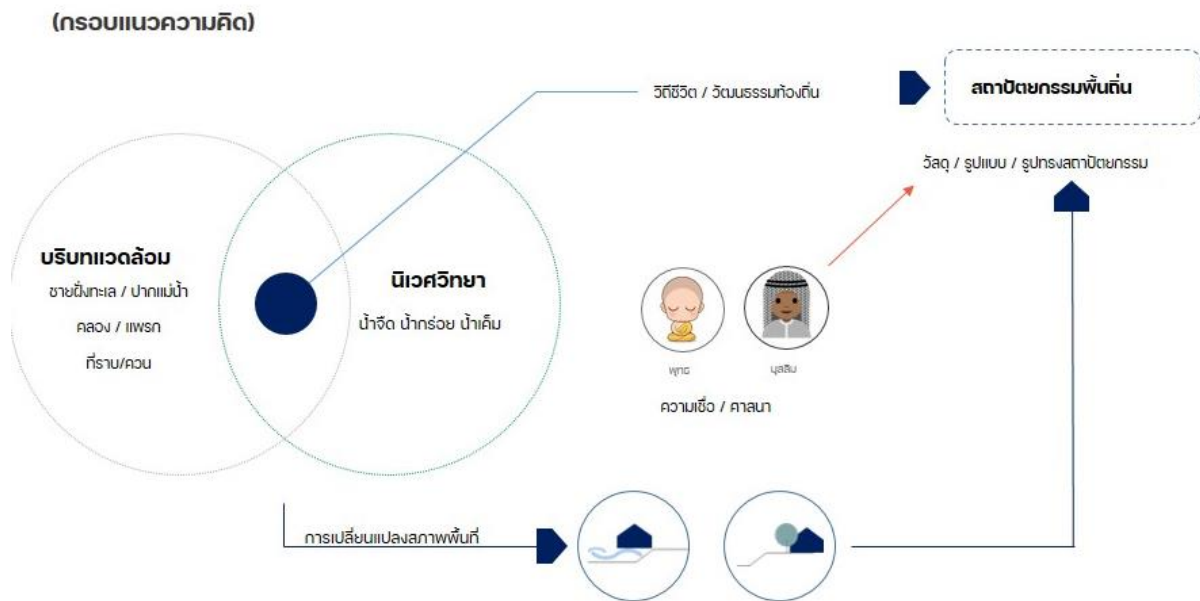
1.2 เกณฑ์ในการเลือกพื้นที่

1.3 เกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษา

2. เรือนไทยมุสลิม

3. เรือนไทยพุทธ

ภาพที่ 5 แผนภาพโครงสร้างสภาพกายภาพเรือนไทยพุทธ-เรือนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

1. พื้นที่กรณีศึกษา

1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษาในพื้นที่บ้านเกาะกลาง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนบ้านเกาะกลาง ทั้งผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลามได้ให้ข้อมูลในการเลือกที่ตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน แก่ผู้วิจัยว่า ในอดีตชาวบ้านในชุมชนได้เลือกที่ตั้ง ที่อยู่อาศัยใกล้แม่น้ำ คลอง แพรก และทะเล เนื่องจากคนในชุมชนได้ทำอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก ทำให้การสัญจรหลักนิยมใช้เรือเป็นพาหะ เมื่อมีประชากรในชุมชนเพิ่มขึ้นการขยายที่อยู่อาศัยจากเดิมที่อาศัยอยู่ริมคลอง ก็ขยับขยายไปที่ราบ ที่ดอนเพิ่มขึ้น ทำให้การสัญจรในชุมชนนิยมใช้ถนนเป็นหลัก และทำอาชีพเกษตรกร ไร่จากตากแห้ง และปลูกข้าวสังข์หยด จากการเปลี่ยนแปลงของที่ตั้งถิ่นฐาน วิถีชีวิตของคนในชุมชน ศาสนา ความเชื่อจึงมีอิทธิพลต่องานสถาปัตยกรรมผ่านเรือนที่อยู่อาศัยของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม

ภาพที่ 6 แผนที่หมู่บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสังค์ จังหวัดกระบี่

วงศ์กร อุคม์โกชน์ (2556) กล่าวว่า จากการศึกษาเรือนไทยพุทธภูเก็ต ชุมชนเริ่มต้นที่อยู่อาศัยตามสถาปัตยกรรมเดิม เรือนไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบจีน เรือนไทยมักจะปลูกเป็นเรือนเดี่ยวไม่ทำระเบียงออกมาด้านข้าง หรือสกัด เนื่องจากมีฝนตกชุก ทำให้เรือนผุเร็ว เรือนในยุคแรกมักสานเป็นฝาขัดแตะด้วยไม้ไผ่ จัดเป็นลวดลายต่างๆ สวยงาม ไม่นิยมเจาะช่องหน้าต่าง ไม้ฝางเสาลงดิน จะวางเสาทุกต้นบนแท่นหิน หรือแท่นซีเมนต์ เนื่องจากที่ตั้งเป็นดินทรายที่มีความยืดหยุ่น และความชื้นซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของปลวก และเชื้อราทำให้เสาผุ และมีใต้ถุนไม่สูงมาก

สุกรี เจาะปุเตชะ (2561) กล่าวว่า เรือนพื้นถิ่นภาคใต้แบบดั้งเดิมจะมีการเว้นพื้นที่รอบตัวเรือนให้เป็นลานทราย เพื่อให้เป็นฉนวนกันระหว่างพื้นที่สวนกับตัวเรือน เพื่อป้องกันสัตว์เลื้อยคลานที่มีพิษสำหรับใต้ถุนเรือนจะเป็นลานโล่ง ยกพื้นสูงกว่าพื้นที่รอบบ้าน เพื่อไม่ให้น้ำจากชายคาไหลเข้ามาและลานทรายยังเป็นลานกิจกรรมนอกประสังค์ เช่น พักผ่อน ที่วิ่งเล่น ทำงานกลางแจ้ง ตากข้าว ตากใบจาก เป็นต้น

การเคหะแห่งชาติ (2544) กล่าวว่า เรือนไทยมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ส่วนประกอบของสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรม ผสมผสานเข้าด้วยกัน นอกจากเป็นเรือนยกพื้นใต้ถุนสูงแล้ว ยังมีลักษณะหลังคาที่โดดเด่นของเรือนไทยมลายู ได้แก่ หลังคาปั้นหย่า หลังคาจั่วมนิลา หลังคาจั่วสามเหลี่ยม นอกจากนี้ยังมีการแกะสลักลวดลายไม้เพื่อตกแต่งเป็นสิริมงคล บริเวณช่องลมฝาเรือน ยอดจั่ว และระเบียงบ้าน

ศนิ ลัมทองสกุล (2549) กล่าวว่า เรือนมลาญ ประกอบไปด้วยรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน รูปแบบการจัดวางผังของตัวเรือน และการจัดวางผังรอบตัวเรือน องค์ประกอบภูมิทัศน์ โดยผ่านภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่สั่งสม และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้อาชีพยังเป็นตัวกำหนดในการเลือกที่ตั้งเรือนอีกด้วย

กุลพัชร์ เสนิงค์ ณ อยุธา (2557) กล่าวว่า เรือนไทยภาคใต้ในระยะแรกได้รับรูปแบบจากเรือนไทยภาคกลาง เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ วัสดุก่อสร้างในท้องถิ่น และวิถีวัฒนธรรมนั้นแตกต่างจากภาคกลางโดยสิ้นเชิง จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับนั้นมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของพื้นที่ ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดในระยะแรกนั้น คือ หลังคาทรงจั่ว ต่อมาเปลี่ยนเป็นหลังคาปั้นหย่า เพื่อนำให้เข้ากับภูมิอากาศฝนตกชุกตลอดทั้งปี และเรือนในอดีตจะให้ความสำคัญ กับการหันหน้าเรือนไปทางทิศตะวันออก และหันนอนอยู่ทางด้านทิศใต้ และเปลี่ยนแปลงคติความเชื่อภายหลังเมื่อมีการตั้งเรือนให้สัมพันธ์กับเส้นทางสัญจรทางน้ำ และทางบก

เพื่อให้การดำเนินการศึกษาเสร็จสมบูรณ์จำเป็นต้องใช้กรอบแนวความคิดหลายกรอบเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่การวิเคราะห์และตีความกรอบความคิดที่จะนำมาใช้ประกอบด้วย คือ

- กรอบความคิดในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและชุมชนในลักษณะที่มีสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศที่ส่งผลต่อสถาปัตยกรรมเพื่อใช้ในการเลือกกรณีศึกษา

- กรอบความคิดเรื่องสถาปัตยกรรมยั่งยืน เพื่อทำการศึกษารายละเอียด

แต่อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการใช้กรอบแนวความคิดทั้ง 2 กรอบ เป็นเครื่องมือ

ในการวิเคราะห์จะดำเนินไปตามกรอบความคิดหลักทางด้านสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเกณฑ์ โดยวิธีจำแนกสถาปัตยกรรมใช้วิธี จำแนกตามอายุเรือน 3 ช่วงอายุ แบ่งตามศาสนา ได้แก่ ไทยพุทธ – ไทยมุสลิม

1.1.1 จำแนกตามช่วงอายุเรือน 3 ช่วงอายุ

เกณฑ์ในการเลือกเรือนที่ทำการสำรวจภาคสนาม จากการศึกษาข้อมูลเอกสาร และภาคสนาม เรือนไทยพุทธชุมชนบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ โดยแบ่งตามอายุเรือน 3 ช่วงอายุ ดังนี้ ช่วงที่ 1 เรือนที่มีอายุ 100 ปี ขึ้นไป ,ช่วงที่ 2 เรือนที่มีอายุ 70 – 99 ปี ,ช่วงที่ 3 เรือนที่มีอายุ 30 – 69 ปี

เกณฑ์ในการเลือกเรือนที่ทำการสำรวจภาคสนาม จากการศึกษา

ข้อมูลเอกสาร และภาคสนาม เรือนไทยมุสลิมชุมชนบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ โดยแบ่งตามอายุ เรือน 3 ช่วงอายุ ดังนี้ ช่วงที่ 1 เรือนที่มีอายุ 100 ปี ขึ้นไป ,ช่วงที่ 2 เรือนที่มีอายุ 70 – 99 ปี ,ช่วงที่ 3 เรือนที่มีอายุ 30 – 69 ปี

1.1.2 แบ่งตามศาสนา (ไทยพุทธ-ไทยมุสลิม)

ลักษณะเรือนไทยพื้นถิ่น ในชุมชนบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสะงค์ จังหวัดกระบี่ ประกอบไปด้วย 2 ศาสนา คือ ศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม มีการตั้งถิ่นฐานบนเกาะตามสภาพแวดล้อม จึงทำให้เกิดเป็นอาชีพ และลักษณะของเรือนที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีเรื่องความเชื่อของศาสนาเข้ามามีอิทธิพลต่อรูปแบบเรือน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในกรณีศึกษาได้สังเกต สสำรวจ สัมภาษณ์ เรือนไทยพุทธ และเรือนไทยมุสลิม ในพื้นที่ ชุมชนบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสะงค์ จังหวัดกระบี่ เนื่องจากมีลักษณะสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศที่คล้ายคลึงกัน

1.2 เกณฑ์การเลือกพื้นที่

พื้นที่กรณีศึกษาของไทยพุทธ และไทยมุสลิมนั้นได้กำหนดการสำรวจในพื้นที่ ชุมชนบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสะงค์ จังหวัดกระบี่ จากการสำรวจพบว่ามีเรือนไทยพื้นถิ่นที่มีอายุ 100 ปีขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงของเรือน ต่อเนื่องของเรือนตามกรอบแนวความคิดของการวิจัย มีลักษณะสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศที่ส่งผลต่อสถาปัตยกรรมในรูปแบบที่คล้ายกัน ซึ่งกรณีศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเลือกเรือนไทยพุทธ และไทยมุสลิมในพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสะงค์ จังหวัดกระบี่ เป็นพื้นที่หลักในการศึกษาวิจัย และใช้เรือนไทยพุทธ และไทยมุสลิมเป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบ

1.3 เกณฑ์การเลือกกรณีศึกษา

การเลือกพื้นที่ศึกษา ใช้เกณฑ์ของอายุเรือนในการก่อสร้าง เนื่องจากพบว่าเรือนไทยพุทธ และมุสลิม ช่วงอายุ 100 ปีขึ้นไป มีเหลืออยู่ไม่มากนักที่ตัวเรือนยังคงสภาพเดิม แต่มีบ้างบางเรือนที่ได้รับการซ่อมแซมด้วยการใช้วัสดุสมัยใหม่ที่แข็งแรงทนทานกว่าวัสดุตามธรรมชาติเข้ามาแทน เนื่องจากสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป เรือนที่พบเจอส่วนใหญ่ยังเป็นเรือนที่อยู่ในช่วงที่ 3 โดยทำการสุ่มเลือกเรือน กรณีศึกษาตามกรอบแนวความคิดในการวิจัย ได้มาจำนวนไทยพุทธ 5 หลัง ไทยมุสลิม 11 หลัง เป็นเรือนที่ปลูกสร้างในบริบทเกษตรกรรม และการประมง ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจหลักในชุมชน โดยจากการสำรวจนี้พบเรือนกรณีศึกษาทั้งหมด 16 หลัง ที่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา อนันต์ วัฒนานิกกร กล่าวว่า รูปแบบการใช้พื้นที่ การอยู่อาศัย การประกอบ

กิจกรรมในการดำรงชีวิต และการ ตกแต่งตัวเรือนในห้างดงาม โดยทั่วไปเรือนมุสลิมเป็นเรือนแฝดและสามารถต่อขยายไปได้ตามลักษณะของครอบครัวขยาย โดยมี خان เชื่อมต่อกันและมีการเล่นระดับพื้นเรือนให้ลดหลั่นกันไป เช่น พื้นบริเวณเฉลียงด้านบันไดหน้าแล้วยกพื้นไปเป็นระเบียง จากพื้นระเบียงจะยกระดับไปเป็นพื้นตัวเรือนจากตัวเรือนจะลดระดับไปเป็นพื้นครัว จากพื้นครัวจะลดระดับเป็นพื้นที่ซีกล่างซึ่งอยู่ติดกับบันไดหลัง การลดระดับพื้นจะเห็นได้ชัดว่ามีการแยกสัดส่วนจากกันในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ บางตัวเรือนเมื่อสร้างตัวเรือนหลักเสร็จแล้ว ยังต้องกำหนดพื้นที่ให้เป็นบริเวณที่ใช้ทำพิธีละหมาด ซึ่งเป็นกิจวัตรที่ต้องกระทำวันละ ๕ ครั้ง ส่วนการกันห้องเพื่อเป็นสัดส่วนเรือนไทยมุสลิมจะกันแต่ที่จำเป็นนอกนั้นจะปล่อยพื้นที่ให้โล่งเพราะชาวไทยมุสลิมใช้เรือนเป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนา

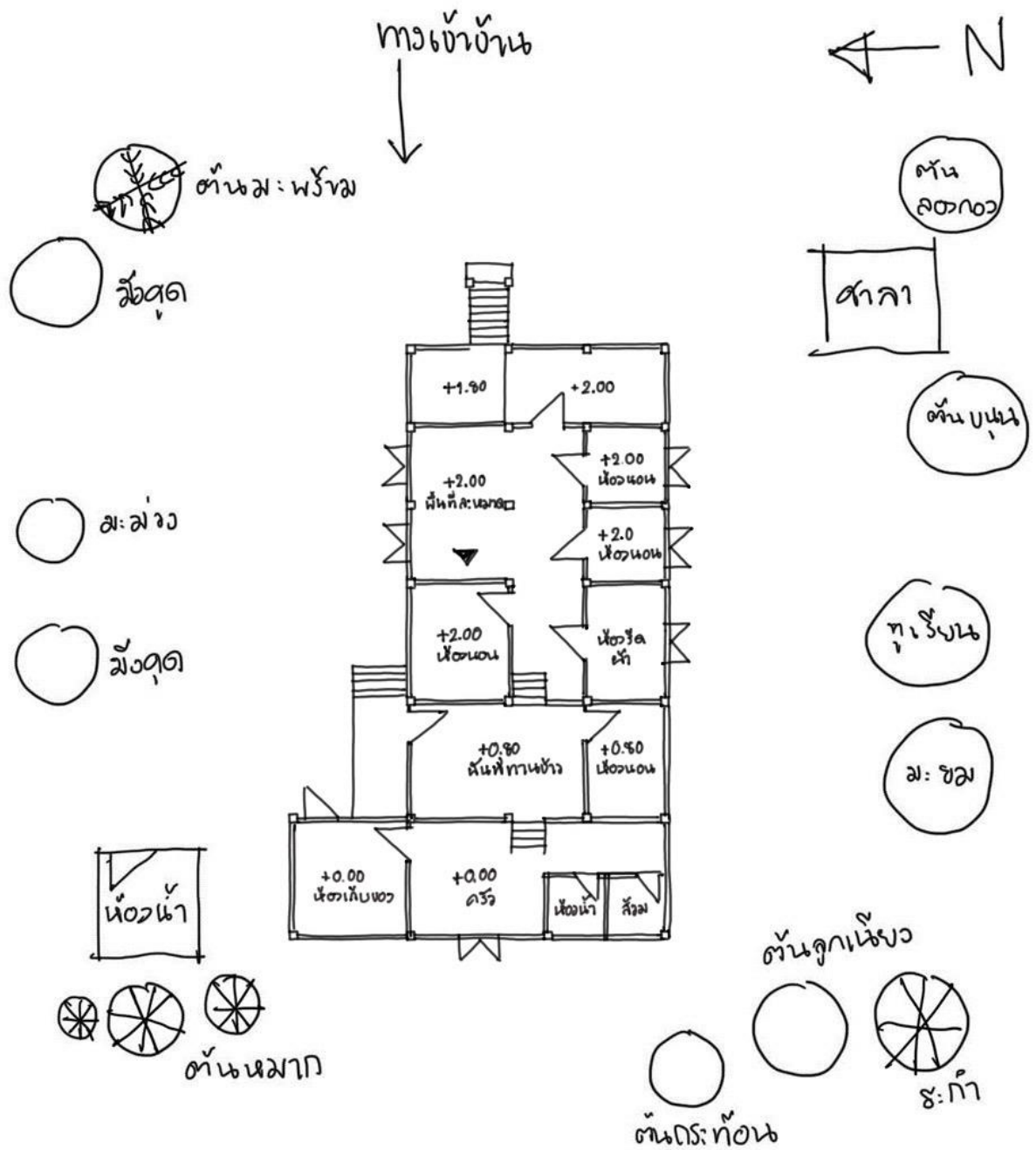
2. เรือนไทยมุสลิม

เรือนมุสลิมหลังที่ 1

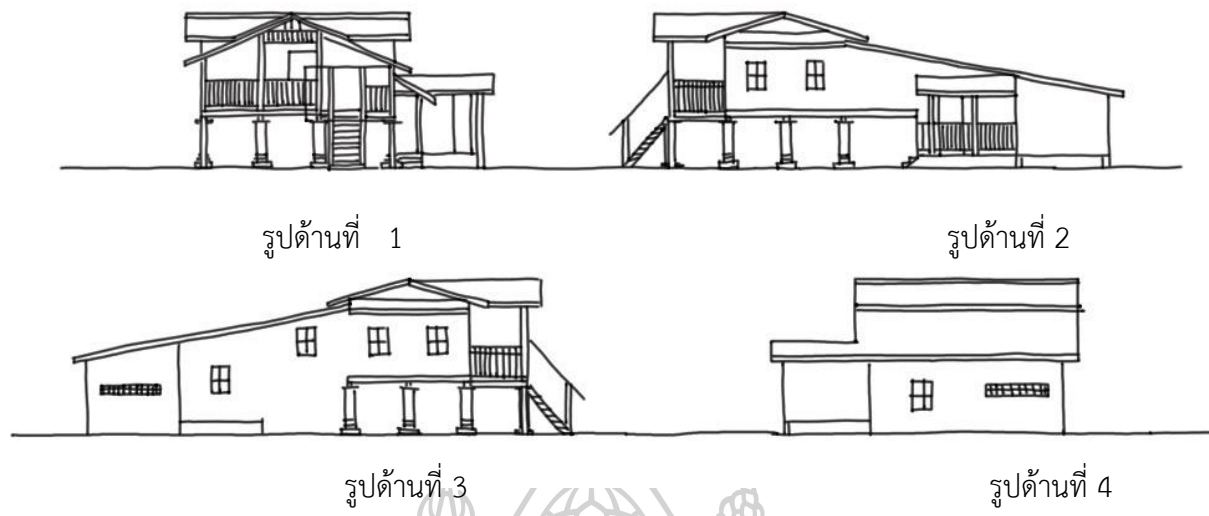
บ้านเลขที่ 179 หมู่ 1 ตำบลคลองประสังค์ อ.เมือง จ.กระบี่

เจ้าของบ้าน นางปารวี ชุมรักษ์ อายุเรือน - มากกว่า 100 ปี อาชีพ – ทำการประมง

- **ลักษณะเรือน** เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสามช่วงเสายกใต้ถุนสูงประมาณ 1.80 เมตร ถึง 2.00 เมตร
- **ฐานเสาเรือน** ไม่ใช้เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- **เสาเรือน** ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- **บันได** เรือนไทยมุสลิมส่วนมากจะมีบันไดทั้งด้านหน้าและด้านหลังเรือนแบ่งได้ 2 ลักษณะตามวัสดุที่ใช้ คือบันไดที่ทำด้วยไม้ ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือนมักจะทำลานโล่ง แต่ไม่มีการกั้นราวรอบๆ
- **ซุ้มประตู** เป็นซุ้มประตูทางเข้าเรือน
- **เฉลียง** อยู่ด้านหน้าสุดของเรือน พื้นที่ส่วนมากเป็นที่สำหรับพักผ่อนและพื้นที่อเนกประสงค์ เป็นพื้นไม้กระดาน ระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- **ฝาผนัง** มีการใช้วัสดุ ไม้ และก่ออิฐฉาบปูน มีการเจาะหน้าต่างจำนวนมาก
- **หน้าต่าง** มีลักษณะแบบบานเปิดออกทั้ง 2 บาน
- **ประตู** ทางเข้าเรือนนิยมใช้แบบ บานเปิดเดียว
- **โครงสร้างของหลังคา** เป็นหลังคาลอนคู่ ที่อาบน้ำสร้างด้วยปูนซีเมนต์
- **ห้องน้ำ** เดิมสร้างไว้ในบริเวณบ้านด้วยวัสดุสังกะสี ตั้งไว้ทางทิศเหนือของบ้าน
- **ทิศหน้าบ้าน** ตั้งขวางตามตะวัน หน้าหน้าบ้านและสันจั่วทางทิศตะวันออก

ภาพที่ 7 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1

ภาพที่ 8 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1

ภาพที่ 9 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1 ประมาณ 100 ปี

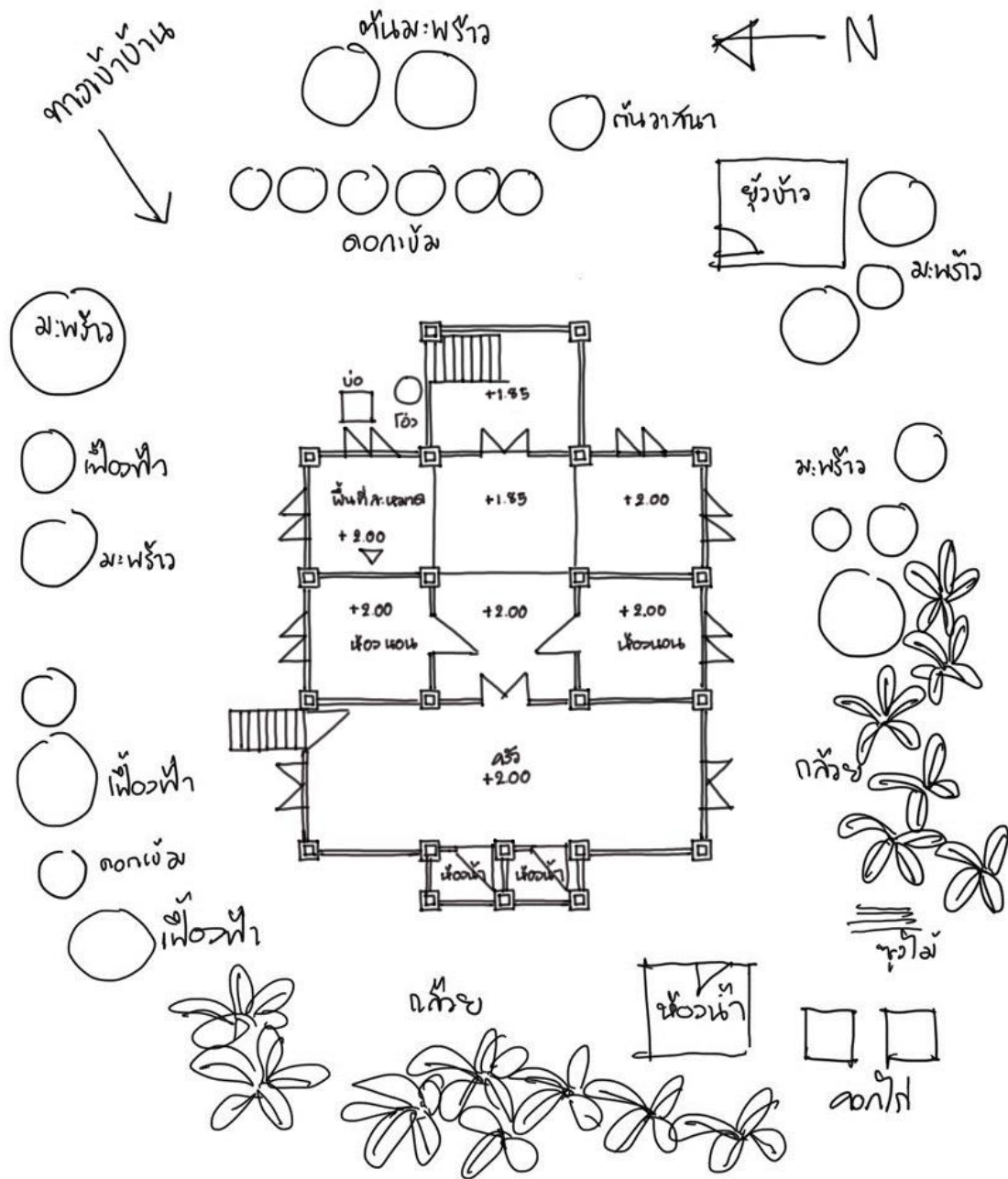
เรือนมุสลิมหลังที่ 2

บ้านเลขที่ 82 หมู่ 1 ตำบลคลองประสังค์ อ.เมือง จ.กระบี่

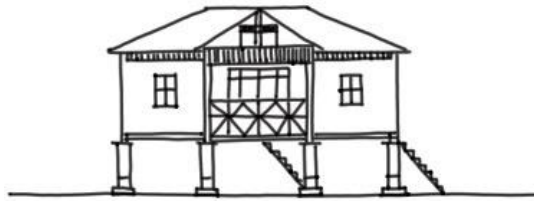
เจ้าของบ้าน นางรัชนี เครื่องเครา อายุเรือน - มากกว่า 100 ปี

อาชีพ - ทำการประมง และเกษตรกรรม

- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสามช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.85 เมตร ถึง 2.00 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได ทั้งด้านหน้าและด้านหลังของเรือน แบ่งได้ 2 ลักษณะตามวัสดุที่ใช้ คือบันไดที่ทำด้วยไม้ กับบันไดที่ทำด้วยปูนซีเมนต์
- ชุ่มประตู เป็นชุมประตูทางเข้าเรือน
- เฉลียง ส่วนที่อยู่ด้านหน้าสุดของเรือน พื้นที่ส่วนมากเป็นที่สำหรับพักผ่อน และพื้นที่อเนกประสงค์เป็นพื้นไม้กระดาน ระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง มีการใช้วัสดุที่เป็นไม้
- หน้าต่าง มีลักษณะแบบบานเปิดทั้ง 2 บาน
- ประตู ใช้แบบบานคู่ 1 ช่อง
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- โครงสร้างของหลังคา เป็นหลังคาลอนคู่
- ลันหลังคา เป็นสังกะสี
- เเชิงชาย ทำลวดลายฉลุไม้รอบตัวเรือน
- ยุ้งข้าว ปลูกไว้ทางทิศใต้ของเรือนอาศัย จะทำให้มีข้าวอุดมสมบูรณ์
- ที่อาบน้ำ เป็นปูนซีเมนต์
- ล้อม สร้างไว้ในบริเวณบ้าน ทิศที่ตั้งตะวันตก
- ทิศหน้าบ้าน ตัวเรือนตั้งขวางตามตะวัน หันหน้าบ้าน และหันจั่วไปทางทิศตะวันออก

ภาพที่ 10 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2

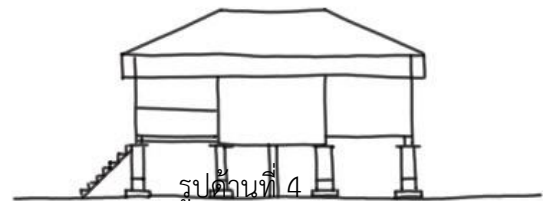
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 11 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2

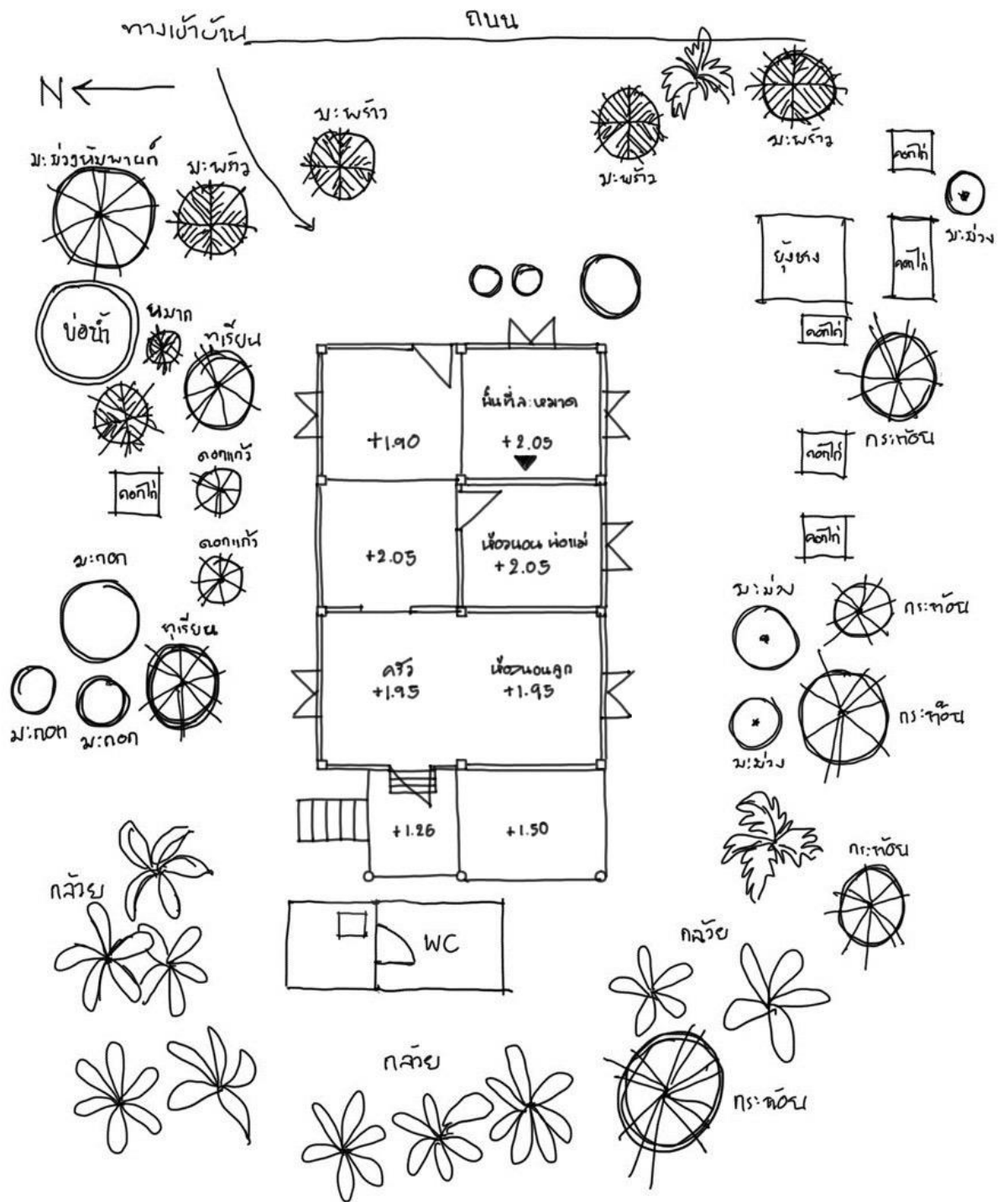
ภาพที่ 12 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2 ประมาณ 100 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 3

หมู่ 1 ตำบลคลองประสังค์ อ.เมือง จ.กระบี่

เจ้าของบ้าน - หวาแอร์ อายุเรือน - มากกว่า 100 ปี อาชีพ - เกษตรกรรม

- **ลักษณะเรือน** เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.20 เมตร ถึง 2.05 เมตร
- **ฐานเสาเรือน** ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- **เสาเรือน** ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- **บันได** ขึ้นทางด้านหลังของเรือน เดิมเคยมีบันไดหน้าบ้าน แต่ภายหลังได้มีการยกออกไปจากตัวเรือน บันไดทำด้วยไม้ ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือน ไม่มีการกั้นราวรอบชาน มีชานหลังบ้านสำหรับพักผ่อนและพื้นที่อเนกประสงค์เป็นไม้กระดาน ระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- **พื้นเรือน** ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน และใช้เสื่อน้ำมัน
- **ฝาผนัง** เป็นสังกะสี
- **หน้าต่าง** มีลักษณะแบบบานเปิด 2 บาน
- **ประตู** ใช้แบบบานเดี่ยว
- **ฝ้าเพดาน** สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- **โครงสร้างของหลังคา** ใช้ไม้ระแนงมุงกระเบื้องลอนคู่
- **ยุงข้าว** ปลุ๊กไว้หน้าเรือนทางทิศใต้
- **บ่อน้ำ** ตั้งอยู่ด้านหน้าเรือน
- **ที่อาบน้ำ** ใช้แผ่นหิน หรือแผ่นซีเมนต์ปูพื้นข้างบ่อเป็นที่อาบน้ำ
- **ล้อม** ในบริเวณเรือน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก
- **ทิศหน้าบ้าน** วางเรือนตามตะวันหันหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศตะวันออก ส่วนทางขึ้นบันไดหันไปทางทิศเหนือ

ภาพที่ 13 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3

รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 14 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3

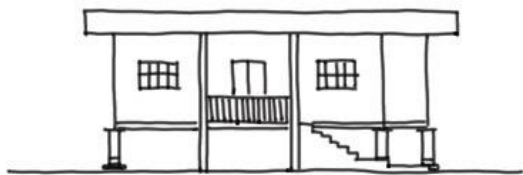
ภาพที่ 15 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3 ประมาณ 100 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 4

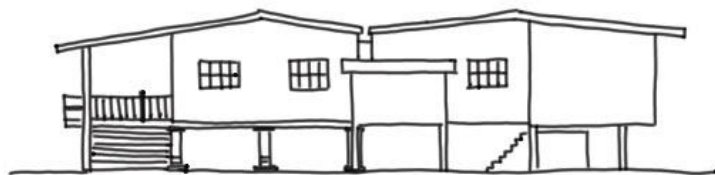
บ้านเลขที่ 70 หมู่ 1 ตำบลคลองประสังข์ อ.เมือง จ.กระบี่

เจ้าของบ้าน นางฉาก เครือเครา อายุเรือน - มากกว่า 100 ปี ทำอาชีพ - เกษตรกรรม

- **ลักษณะเรือน** เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- **ฐานเสาเรือน** ไม่ใช้เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- **เสาเรือน** ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- **บันได** ทั้งด้านหน้าและด้านหลังเป็นบันไดที่ทำด้วยปูนซีเมนต์
- **ซุ้มประตู** ซุ้มประตูทางเข้าเรือน
- **เฉลียง** อยู่ด้านหน้าสุดหน้าเรือนพื้นที่ส่วนมากเป็นที่สำหรับพักผ่อนและพื้นที่อเนกประสงค์เป็นไม้กระดาน ระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- **พื้นเรือน** ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- **ฝาผนัง** ไม้และสังสี
- **หน้าต่าง** มีลักษณะแบบบานเปิด 2 บาน
- **ประตู** ใช้บานคู่ 1 ช่อง
- **ฝ้าเพดาน** สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- **โครงสร้างของหลังคา** กระเบื้องลอนคู่
- **ยุงข้าว** อยู่ทางทิศตะวันออก
- **บ่อน้ำ** ที่ตั้งอยู่ทางด้านหน้าของเรือน
- **ทิศหน้าบ้าน** วางเรือนตามตะวันหันหน้าบ้านและหันจั่วไปทางทิศตะวันตก ส่วนทางขึ้นบันไดหันไปทางทิศตะวันออก

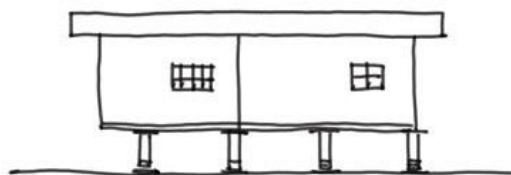
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 17 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 4

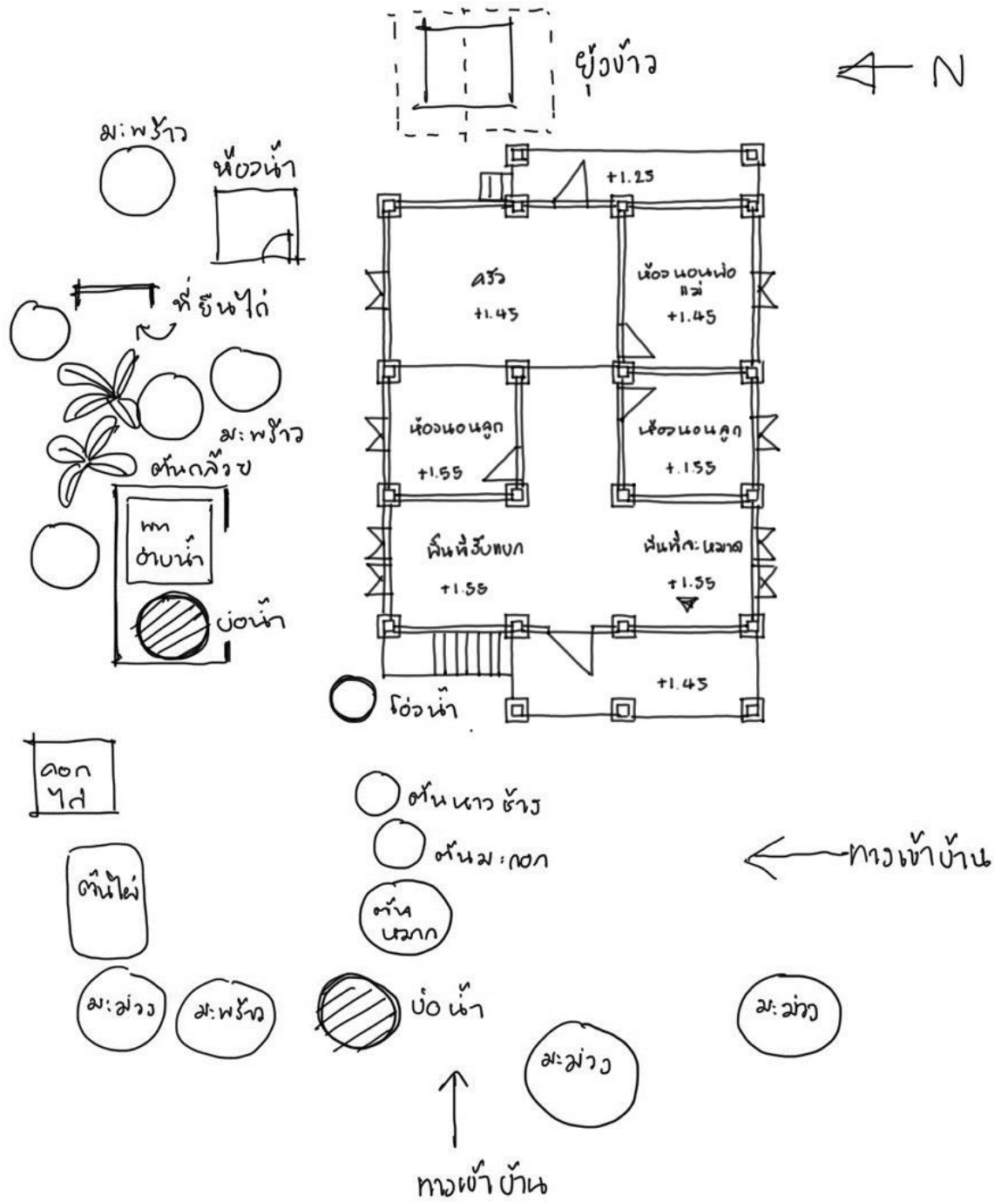
ภาพที่ 18 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 4 ประมาณ 100 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 5

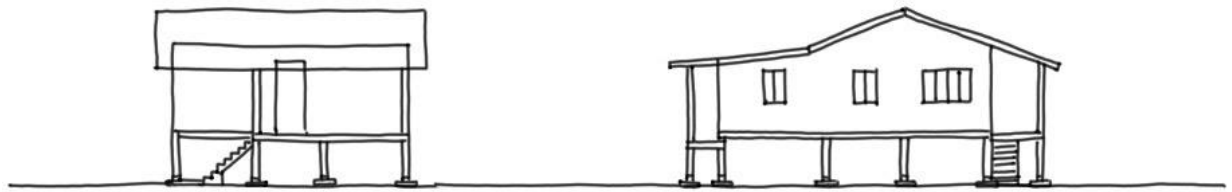
บ้านเลขที่ 72/1 หมู่ 1 ตำบลคลองประสังข์ อ.เมือง จ.กระบี่

เจ้าของบ้าน นายบัว อายุเรือน - มากกว่า 60 ปี อาชีพ - ทำการประมง และเกษตรกรรม

- **ลักษณะเรือน** เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- **ฐานเสาเรือน** ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- **เสาเรือน** ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป มีบันไดทั้งด้านหน้าและด้านหลังเป็น
- **บันได** ที่ทำด้วยไม้ ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือนมักจะทำลานโล่ง แต่ไม่มีการกั้นราวรอบๆ มีเฉลียงอยู่ด้านหน้าสุดหน้าเรือนพื้นที่ส่วนมากเป็นที่สำหรับพักผ่อนและพื้นที่อเนกประสงค์เป็นไม้กระดาน ระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- **พื้นเรือน** ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- **ฝาผนัง** เป็นไม้ไผ่
- **หน้าต่าง** มีลักษณะแบบบานเปิด 2 บาน
- **ประตู** ใช้แบบบานเดี่ยว
- **ฝ้าเพดาน** สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- **โครงสร้างของหลังคา** เป็นกระเบื้องลอนคู่
- **ยุงข้าว** ปลุ๊กไว้ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้
- **บ่อน้ำ** ตั้งอยู่ข้างบ้านทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
- **ที่อาบน้ำ** เป็นสังกะสี
- **ล้อม** ในบริเวณเรือน ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียง
- **บริเวณเรือน** มีคอกไก่ วางเรือนตามตะวัน
- **ทิศหน้าบ้าน** หันหน้าบ้านและหันจั่วไปทางทิศตะวันตก ส่วนทางขึ้นบันไดหันไปทางทิศเหนือ

ภาพที่ 19 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5

รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 20 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5

ภาพที่ 21 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5 ประมาณ 60 ปี

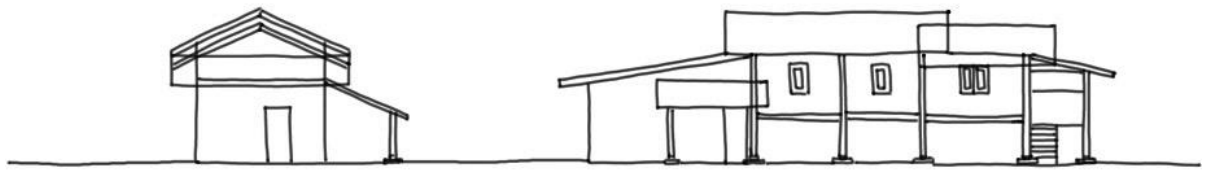
เรือนมุสลิมหลังที่ 6

บ้านเลขที่ 46 หมู่ 1 ตำบลคลองประสังข์ อ.เมือง จ.กระบี่

เจ้าของบ้าน นาวละมะ อายุเรือน - มากกว่า 60 ปี

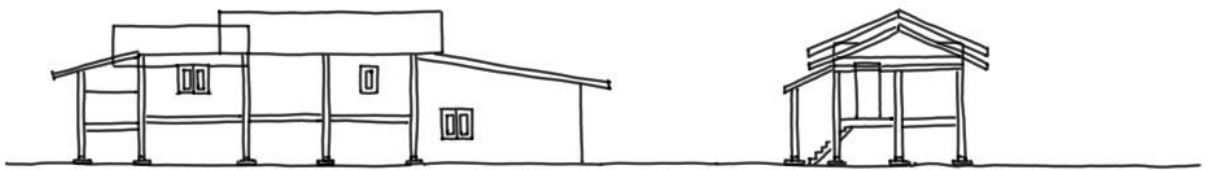
ทำอาชีพ - เกษตรกรรม และทำใบจากตากแห้ง

- **ลักษณะเรือน** เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.40 เมตร ถึง 1.80 เมตร
- **ฐานเสาเรือน** ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- **เสาเรือน** ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสากลมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- **บันได** ทั้งด้านหน้าและด้านหลังเป็นบันไดที่ทำด้วยไม้ บันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือน แต่ไม่มีการกันราว เฉลียงอยู่ด้านหน้าสุดหน้าเรือนพื้นที่ส่วนมากเป็นที่สำหรับพักผ่อนและพื้นที่อเนกประสงค์เป็นไม้กระดาน ระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- **พื้นเรือน** ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือนและใช้เสื่อน้ำมัน
- **ฝาผนัง** เป็นไม้ไผ่ และไม้เฒ่า
- **หน้าต่าง** มีลักษณะแบบบานเปิด 2 บาน
- **ประตู** ใช้แบบบานเดี่ยว
- **ยุงข้าว** ปูกลไว้หลังเรือนทางทิศใต้
- **ทิศหน้าบ้าน** วางเรือนตามตะวันหันหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศตะวันออก ส่วนทางขึ้นบันไดหันไปทางทิศใต้

รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 23 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 6

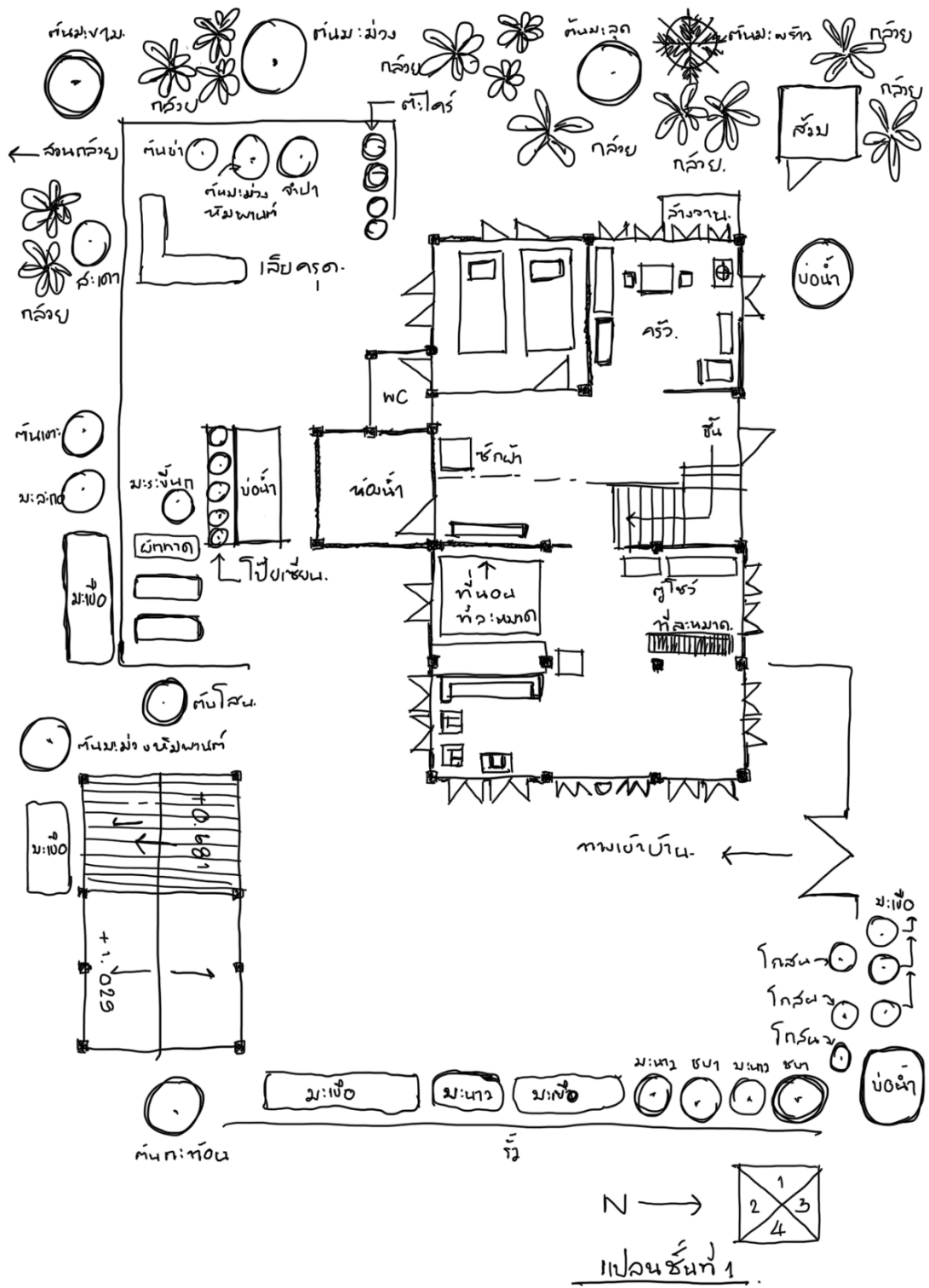
ภาพที่ 24 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 6 ประมาณ 60 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 7

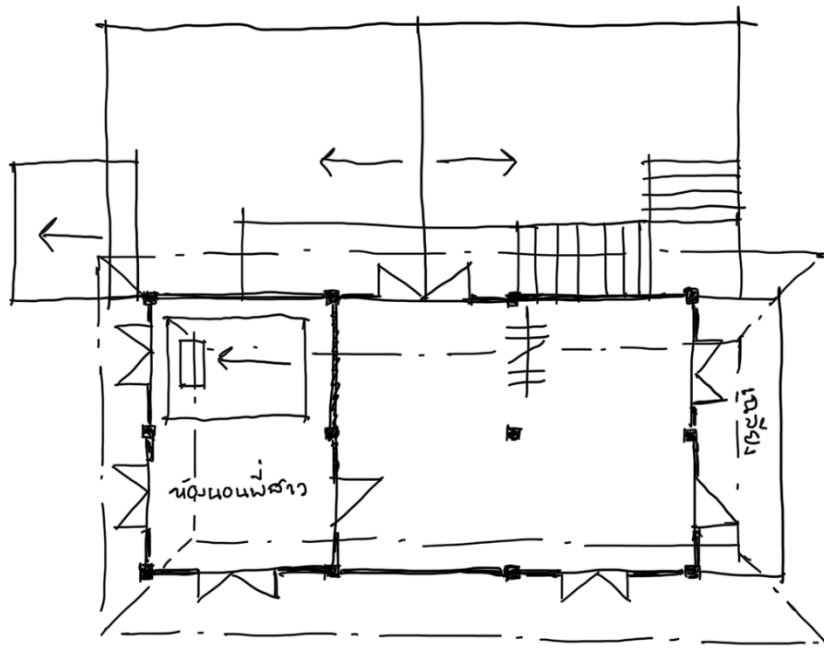
บ้านเลขที่ 12 หมู่ 1 ตำบลบ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน นางฮาซ่า อายุเรือน - มากกว่า 70 ปี

- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ใช้เสาคอนกรีตเป็นเสา เสาเรือนเป็นเสาคอนกรีต
- บันได อยู่ในบ้าน ชานโล่งอดีตเคยมีเฉลียงใต้ถุนเรือนเป็นพื้นที่รับแขกแทนกับพื้นที่พักผ่อนใช้ปูนซีเมนต์เป็นพื้น
- พื้นเรือน เป็นพื้นปูน
- ฝาผนัง มีการใช้วัสดุที่เป็นไม้ด้านบนเป็นปูนด้านล่างตกแต่งด้วยลายแกะสลักฉลุโปร่ง
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่างมากเป็นแบบบานเปิดออกทั้ง 2 บาน
- ประตู ใช้แบบบานเปิดเดี่ยว
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- โครงสร้างของหลังคา เป็นหลังคาสังกะสี (อาคารเดิม) ลอนคู่ (อาคารต่อเติมใหม่)
- บั้มลม ใช้ไม้เนื้อแข็งส่วนปลายล่างของบั้มลมตัดตรงไม่ทำลวดลายอะไร
- ยุ้งข้าว ปลูกไว้ทางทิศตะวันออกเฉลียงใต้ของเรือนอาศัย
- บ่อน้ำ ตั้งอยู่ทั้งหน้าบ้านและหลังบ้าน
- ที่อาบน้ำ เป็นปูนซีเมนต์
- ส้วม สร้างในบริเวณบ้าน ทิศที่ตั้งตะวันตก (เก่า) ทิศใต้ (สร้างใหม่)
- ทิศหน้าบ้าน วางเรือนตามตะวัน หันหน้าบ้านและหันจั่วไปทางทิศเหนือ

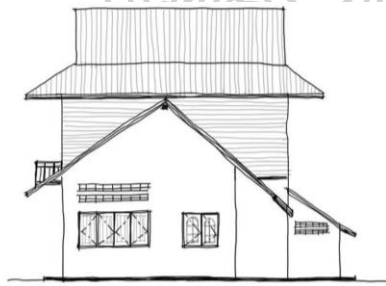

ภาพที่ 25 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมชั้นที่ 1 หลังที่ 7

แปลนที่ 2.

ภาพที่ 26 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิมชั้นที่ 2 หลังที่ 7

รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

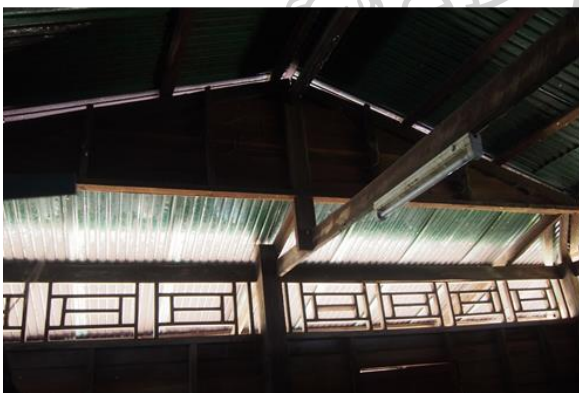

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 27 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 7

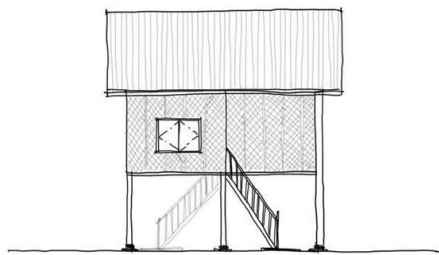
ภาพที่ 28 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 7 ประมาณ 70 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 8

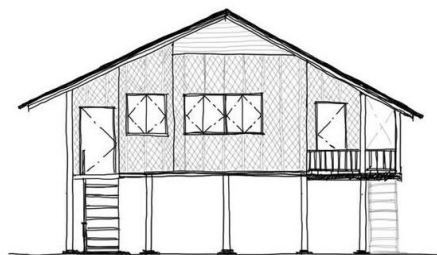
บ้านเลขที่ 4/1 หมู่ 1 ตำบลบ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน นางราตรี อายุเรือน - มากกว่า 38 ปี อาชีพ - รับจ้างทั่วไป

- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสา เรือนไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได มีทั้งด้านหน้าและด้านหลังของเรือน แบ่งได้ 2 ลักษณะตามวัสดุที่ใช้ คือบันไดที่ทำด้วยไม้ ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือนมักจะทำชานโล่ง แต่ไม่มีการกั้นราวรอบๆ
- เฉลียง เป็นไม้กระดานระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง มีการใช้วัสดุที่เป็นไม้ไผ่
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่างมากเป็นแบบบานเปิดออกทั้ง 2 บาน
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- ยุ้งข้าว ปูไว้ทางทิศตะวันออกของเรือนอาศัย
- ล้อม สร้างในบริเวณบ้าน ทิศที่ตั้งตะวันออกเฉียงเหนือ
- ทิศหน้าบ้าน วางเรือนตามตะวัน หน้าหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศตะวันออก

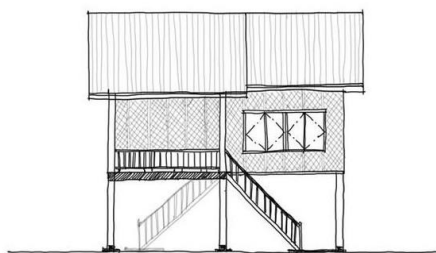
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 30 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 8

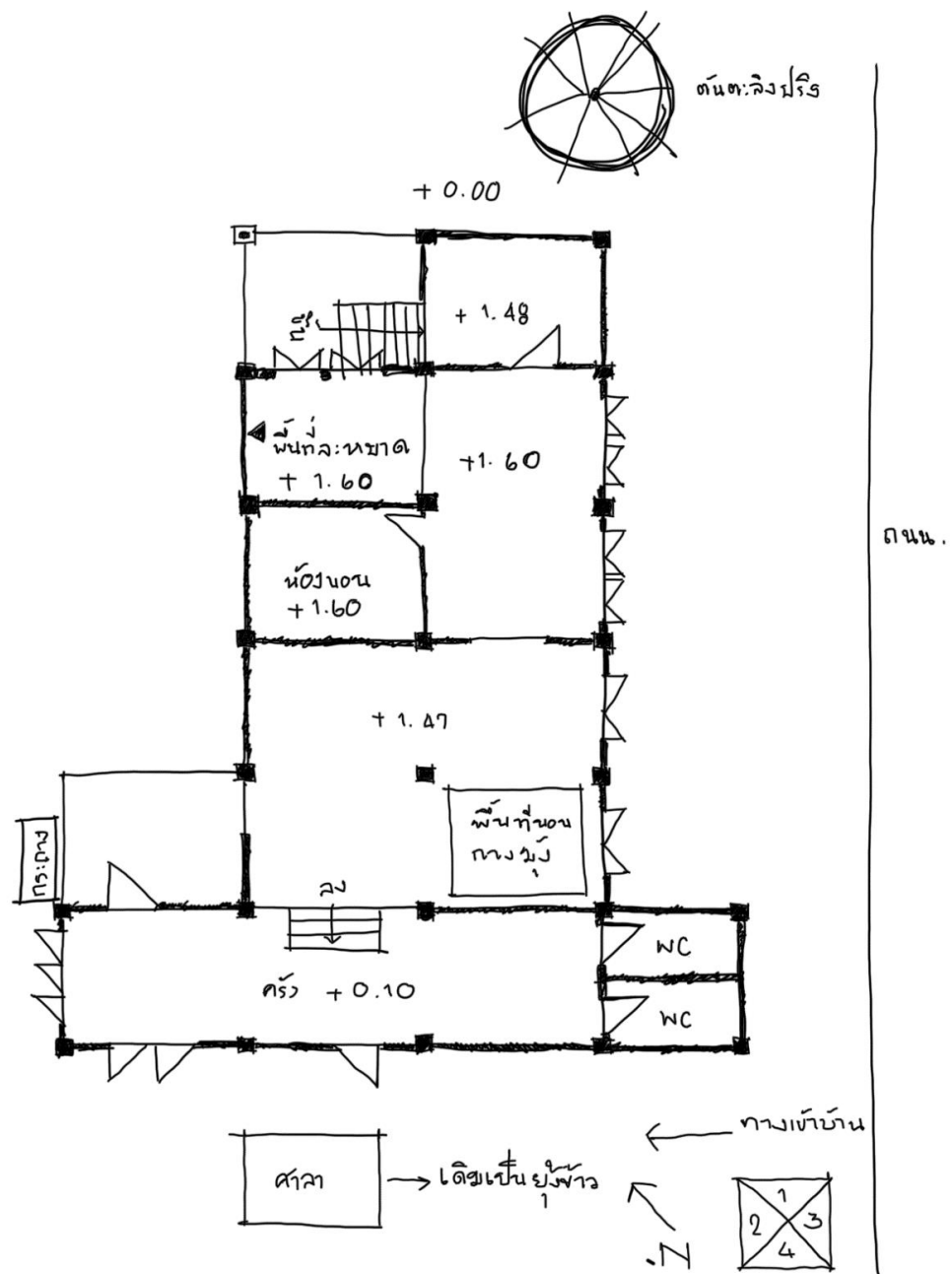
ภาพที่ 31 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 8 ประมาณ 39 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 9

บ้านเลขที่ 88 หมู่ 1 ตำบลบ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน นางสาวสมศรี เฟื่องแขก อายุเรือน - มากกว่า 35 ปี

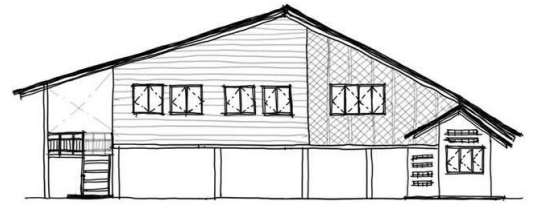
- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได ด้านหน้าเดิมเคยมีและบันไดด้านหลังของเรือน ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือนมักจะทำลานโล่ง แต่มีการกั้นราวรอบๆ
- เฉลียง เป็นไม้กระดานระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง มีการใช้วัสดุที่เป็นไม้ไผ่และไม้
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่างมากเป็นแบบบานเปิดออกทั้ง 2 บาน
- ประตู ใช้แบบประตูบานเดี่ยว
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- โครงสร้างของหลังคาใช้กระเบื้องลอนคู่
- หน้าจั่ว ตกแต่งรูปดาว วางเรือนตามตะวัน
- ทิศหน้าบ้าน หันหน้าบ้านและหันจั่วไปทางทิศตะวันตก

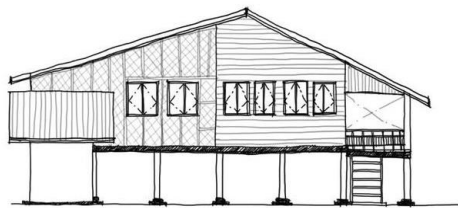
ภาพที่ 32 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิม หลังที่ 9

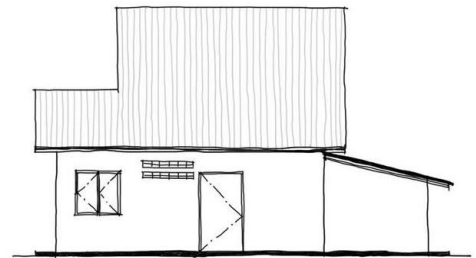
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 33 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 9

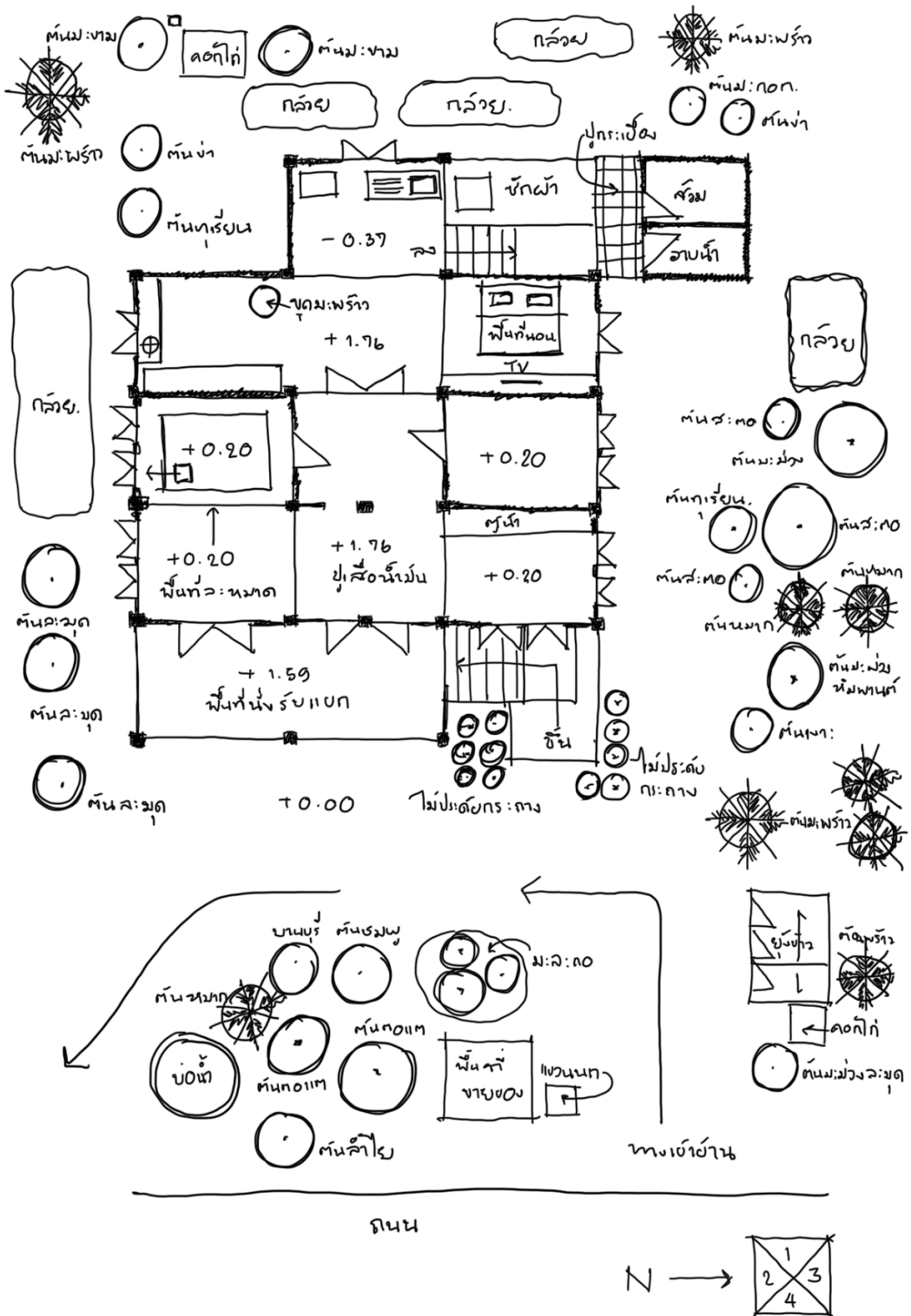
ภาพที่ 34 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 9 ประมาณ 35 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 10

หมู่ 1 ตำบล บ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน สมหมาย หาเหน อายุเรือน - มากกว่า 90 ปี

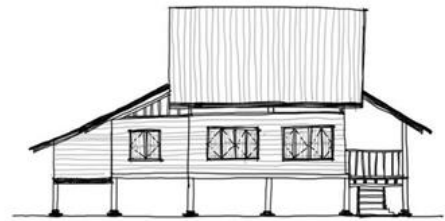
- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได มีทั้งด้านหน้าและด้านหลังเป็นบันไดที่ทำด้วยไม้ ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือนมักจะทำชานโล่ง แต่ไม่มีการกั้นราวรอบๆ
- เฉลียง เป็นไม้กระดานระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง มีการใช้วัสดุที่เป็นไม้
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่างมากเป็นแบบบานเปิดออกทั้ง 2 บาน
- ประตู ใช้แบบบานคู่ 1 ช่อง
- โครงสร้างของหลังคา ใช้กระเบื้องลอนคู่ สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- ยุงข้าว ปลุ๊กไว้ทางทิศเหนือ
- บ่อน้ำ ที่ตั้งอยู่ด้านหน้าของเรือน
- ล้อม สร้างในบริเวณบ้าน ทิศที่ตั้งตะวันออกเฉียงเหนือ
- เสา แขนงกรงนกเป็นเหล็กแขวนไว้กับชายคาเรือน
- ทิศหน้าบ้าน วางเรือนตามตะวัน หันหน้าบ้านและหันจั่วไปทางทิศตะวันออก

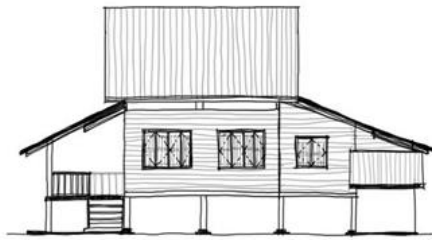
ภาพที่ 35 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิม หลังที่ 10

รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 36 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 10

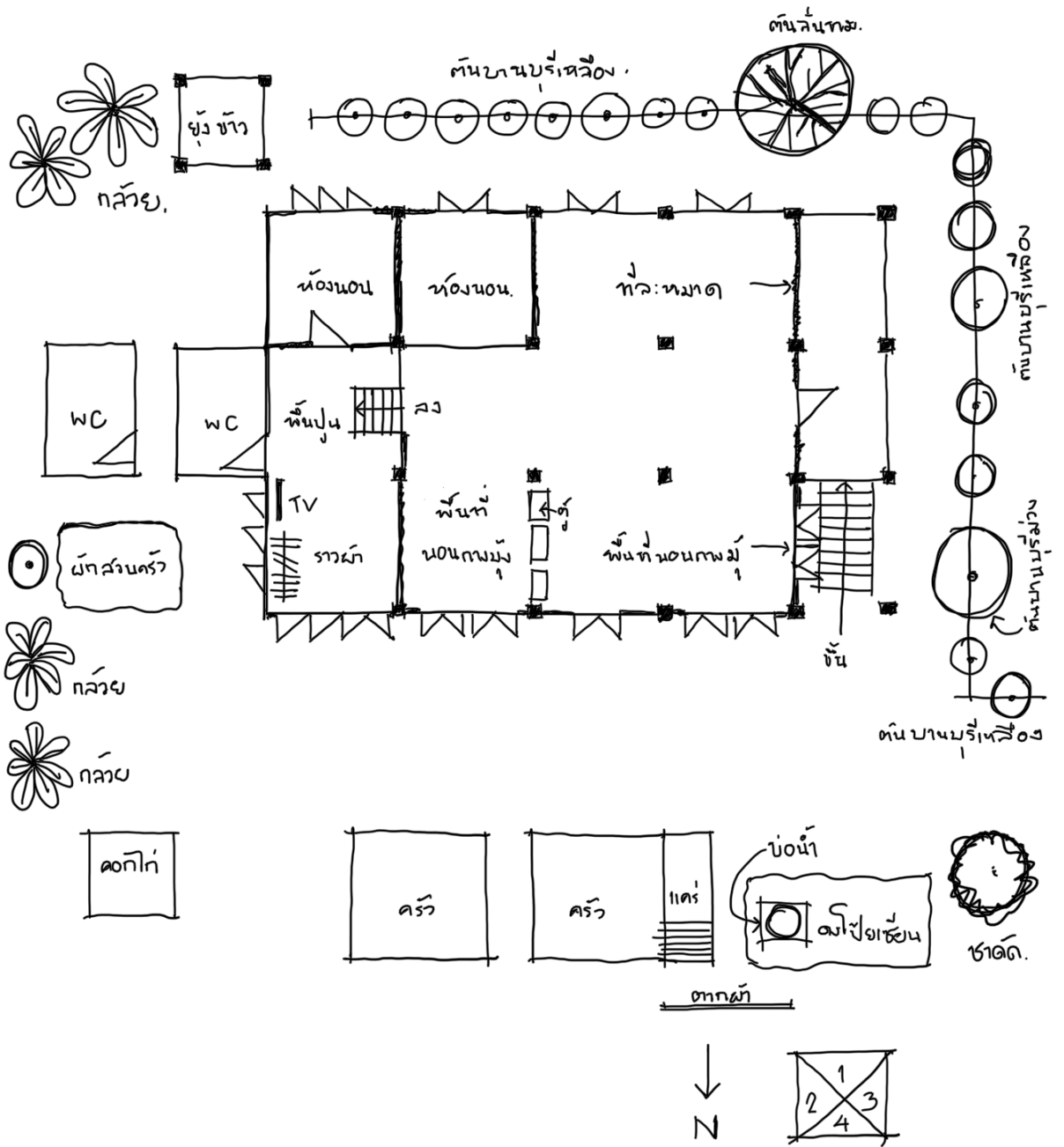
ภาพที่ 37 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 10 ประมาณ 90 ปี

เรือนมุสลิมหลังที่ 11

บ้านเลขที่ 13 หมู่ 1 ตำบลบ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน นายสมศักดิ์ หมื่นบุตร อายุเรือน - มากกว่า 60 ปี

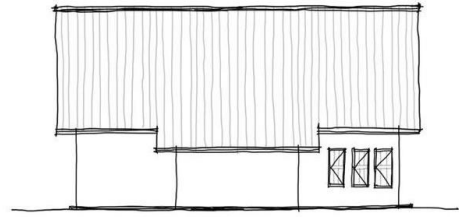
- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได ด้านหน้าเดิมเคยมีและบันไดด้านหลังของเรือน ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัว เรือนมักจะทำชานโล่ง แต่มีการกั้นราวรอบๆ
- เฉลียง เป็นไม้กระดานระดับของพื้นต่ำกว่าระดับพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง มีการใช้วัสดุที่เป็นไม้
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่างมากเป็นแบบบานเปิดออกทั้ง 2 บาน
- โครงสร้างของหลังคา ใช้สังกะสี (เก่า) กระเบื้องลอนคู่ (หลังบ้านเพิ่มเติม) สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- ยุ้งข้าว ปูกลู่วิวทางทิศใต้ของเรือน
- บ่อน้ำ ที่ตั้งอยู่ด้านหน้า
- ที่อาบน้ำ เป็นซีเมนต์ปูพื้นข้างบ่อน้ำเป็นที่อาบน้ำกันเป็นสังกะสี
- ล้อม ในบริเวณบ้านทิศที่ตั้งทิศตะวันออก วางเรือนตามตะวัน
- ทิศหน้าบ้าน หันหน้าบ้านและหันจั่วไปทางทิศเหนือ

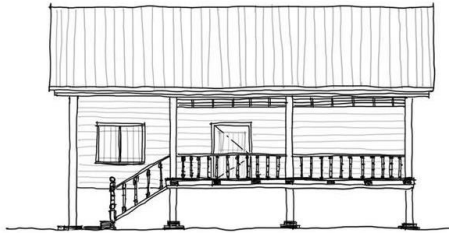
ภาพที่ 38 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยมุสลิม หลังที่ 11

รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 39 รูปด้านเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 11

ภาพที่ 40 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 11 ประมาณ 60 ปี

3. เรือนไทยพุทธ

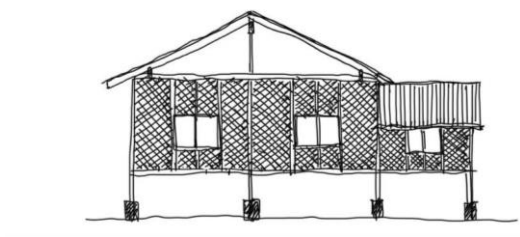
เรือนพุทธหลังที่ 1

บ้านเลขที่ 11 หมู่ 2 ตำบลบ้านเกาะกลาง

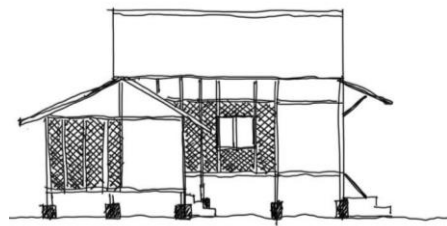
เจ้าของบ้าน นางพรรณณี สัตตจขุนทรธรรม อายุเรือน 50 ปี ปัจจุบันผู้พักอาศัย

ทำอาชีพ - เกษตรกรรม

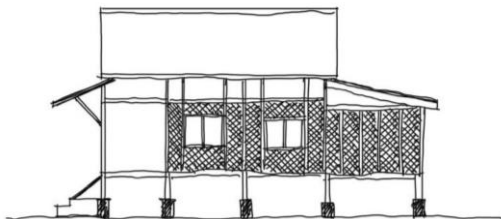
- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได มีทั้งด้านหน้าและด้านหลังของเรือน วัสดุที่ใช้ทำด้วยไม้และปูนซีเมนต์ ชานโล่งจากบันไดก่อนขึ้นสู่ตัวเรือนไม่มีที่กันรอบๆ เฉลียงเป็นไม้กระดานระดับพื้นเท่ากัน
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน ฝาผนังมีการใช้วัสดุที่เป็นไม้ไผ่และไม้อัด
- ประตู ใช้แบบบานเดี่ยวสามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- สันหลังคา ใช้กรอบกระเบื้องหลังคัจั่ว
- บ่อน้ำ ที่ตั้งจะอยู่ด้านหน้าบ้าน
- ล้อม อยู่ในบริเวณบ้าน ทิศที่ตั้งทิศใต้ วางเรือนตามตะวัน
- ทิศทางบ้าน หันหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศตะวันออก

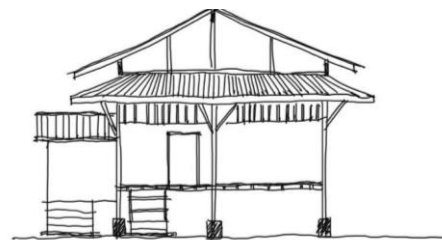
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 42 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 1

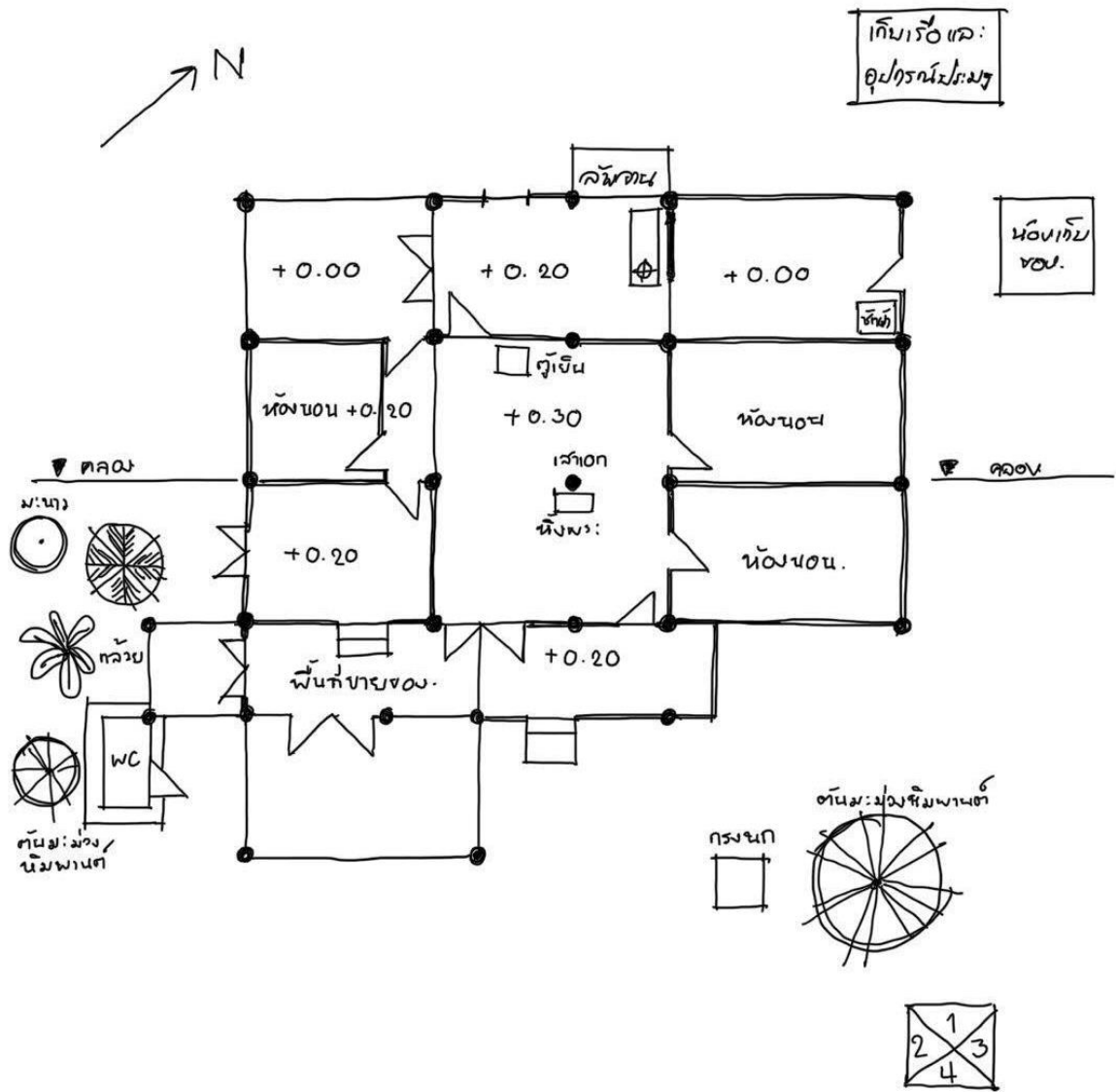
ภาพที่ 43 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1 ประมาณ 50 ปี

เรือนพุทธหลังที่ 2

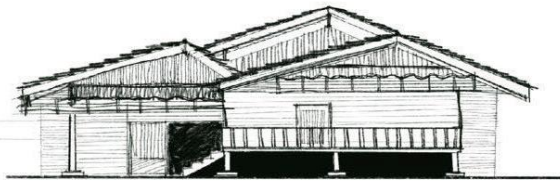
บ้านเลขที่ 23 หมู่ 2 ตำบลบ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน นายอรุณชัย สัจจสุนทรธรรม อายุเรือน 45 ปี

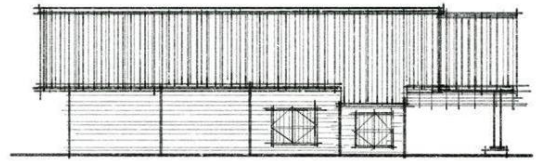
- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได วัสดุที่ใช้ทำด้วยไม้และปูนซีเมนต์ ชานโล่งเป็นร้านขายของ
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง ใช้วัสดุที่เป็นไม้
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่าง
- ประตู ใช้แบบบานคู่ 1 ช่องใหญ่
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- โครงสร้างของหลังคา เป็นกระเบื้องลอนคู่
- ทิศหน้าบ้าน วางเรือนตามตะวัน หน้าหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

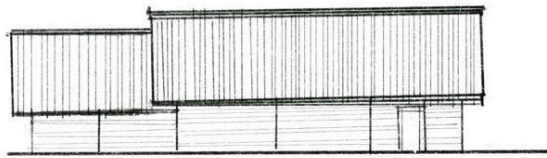
ภาพที่ 44 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 2

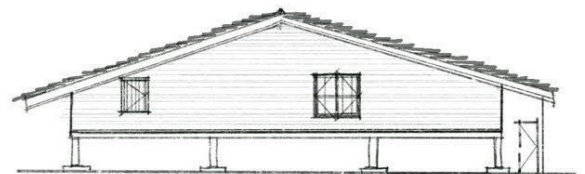
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 45 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 2

ภาพที่ 46 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 2 ประมาณ 45 ปี

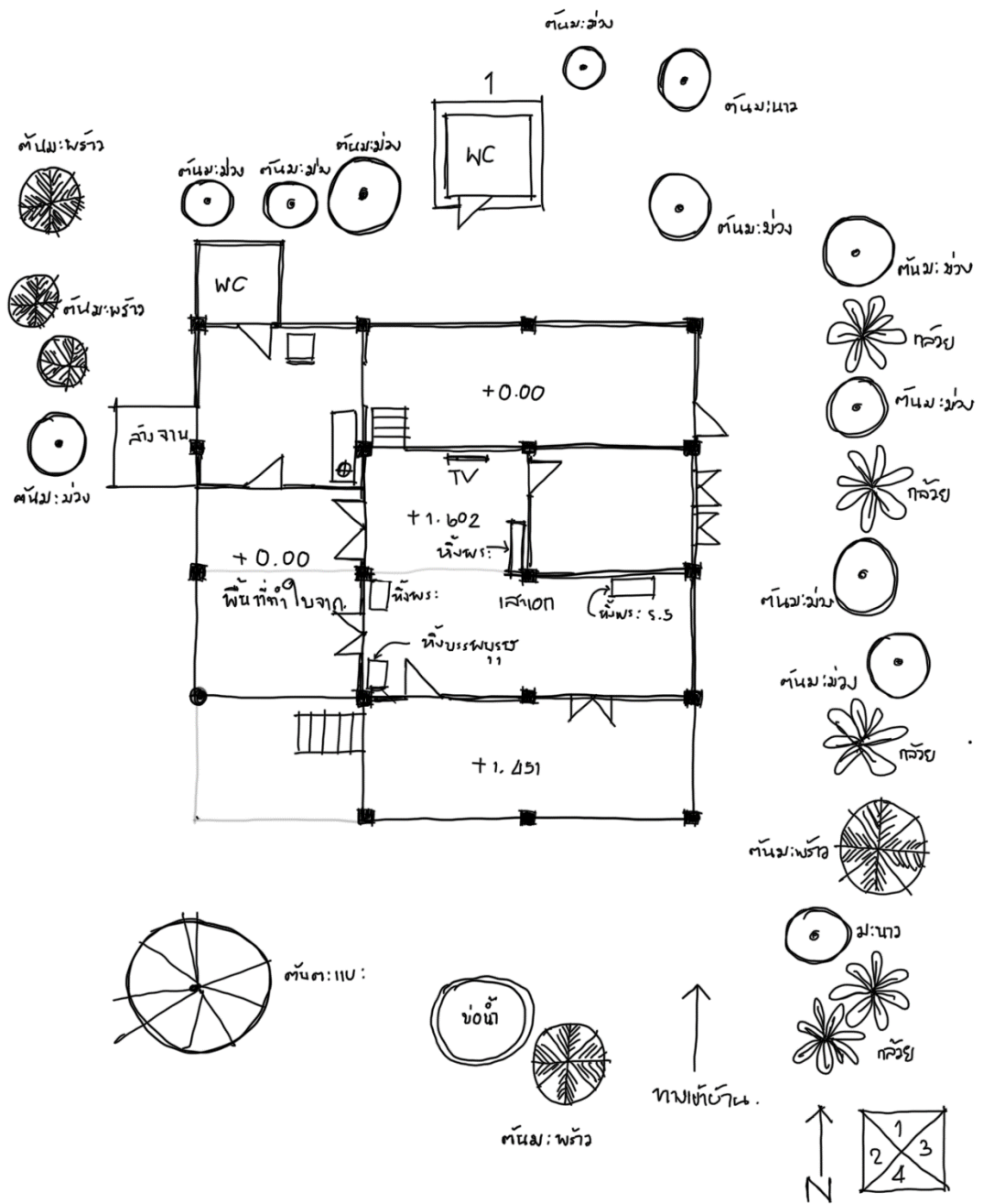
เรือนพุทธหลังที่ 3

บ้านเลขที่ 28/4 หมู่ 2 ตำบลบ้านเกาะกลาง

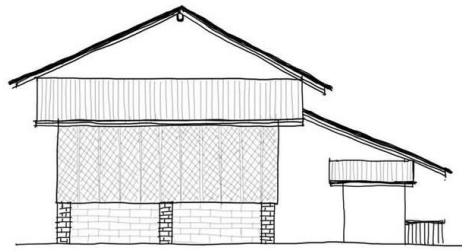
เจ้าของบ้าน นายอนงค์ สักหายน อายุเรือน 45 กว่าปี

- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม่ใช่เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ใช้ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได ทั้งหน้าบ้านและด้านหลังบ้านวัสดุที่ใช้ทำด้วยไม้ ชานโล่งไม่มีการกั้นราวรอบๆ
- เฉลียง เป็นไม้กระดานระดับพื้นต่ำกว่าพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ใช้ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง ใช้วัสดุที่เป็นไม้ไผ่
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่าง
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- โครงสร้างของหลังคา เป็นกระเบื้องลอนคู่
- ทิศหน้าบ้าน วางเรือนตามตะวัน หันหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศใต้

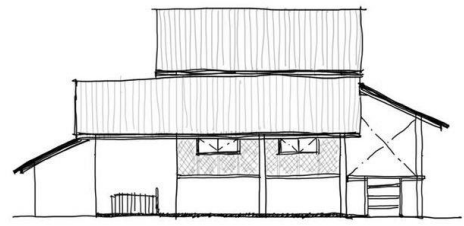

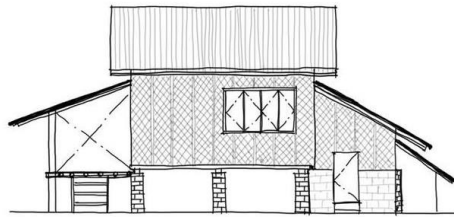
ภาพที่ 47 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 3

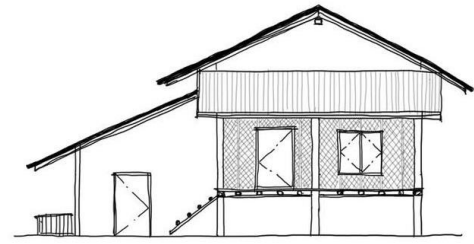
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 48 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 3

ภาพที่ 49 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 3 ประมาณ 45 ปี

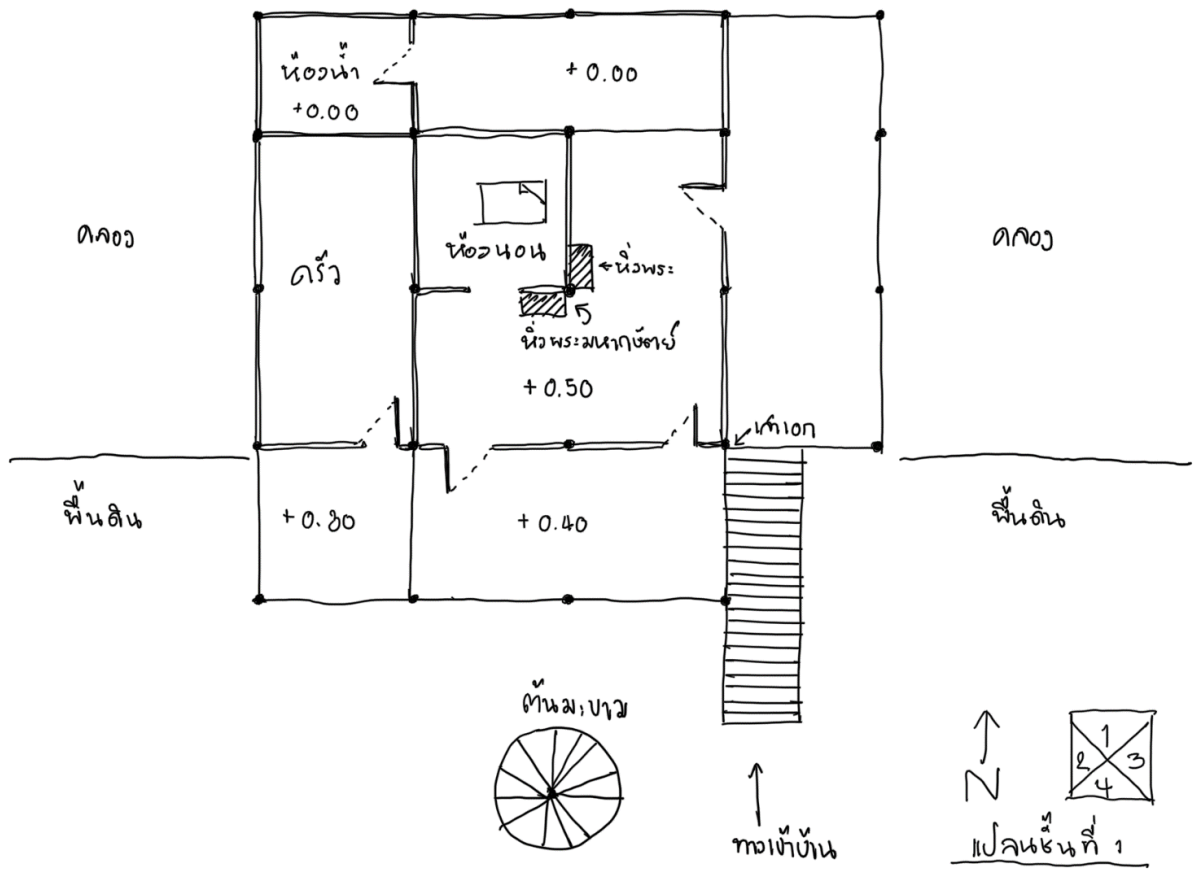
เรือนพุทธหลังที่ 4

บ้านเลขที่ 601 หมู่ 2 ตำบลบ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน นายอุตร ไม้เคี่ยม อายุเรือน 100 กว่าปี

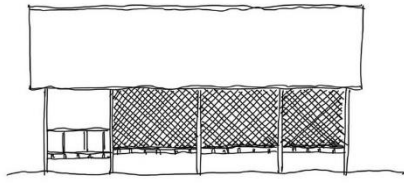
- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม้ใช้เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป ขานโล่งมีการกันราวรอบๆ
- เฉลียง เป็นไม้กระดานระดับพื้นต่ำกว่าพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง ใช้วัสดุที่เป็นไม้ไผ่
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่าง
- ประตู ใช้แบบบานเดี่ยว
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- โครงสร้างของหลังคา เป็นสังกะสี หน้าจั่วตกแต่งหน้าจั่วเป็นลวดลาย
- ทิศหน้าบ้าน วางเรือนตามตะวัน หันหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศใต้

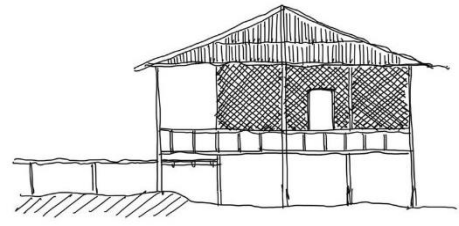

ภาพที่ 50 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 4

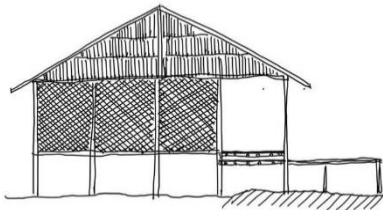

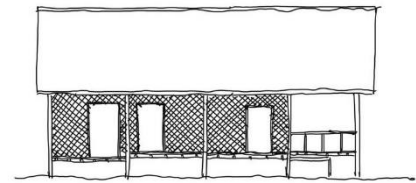
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 51 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 4

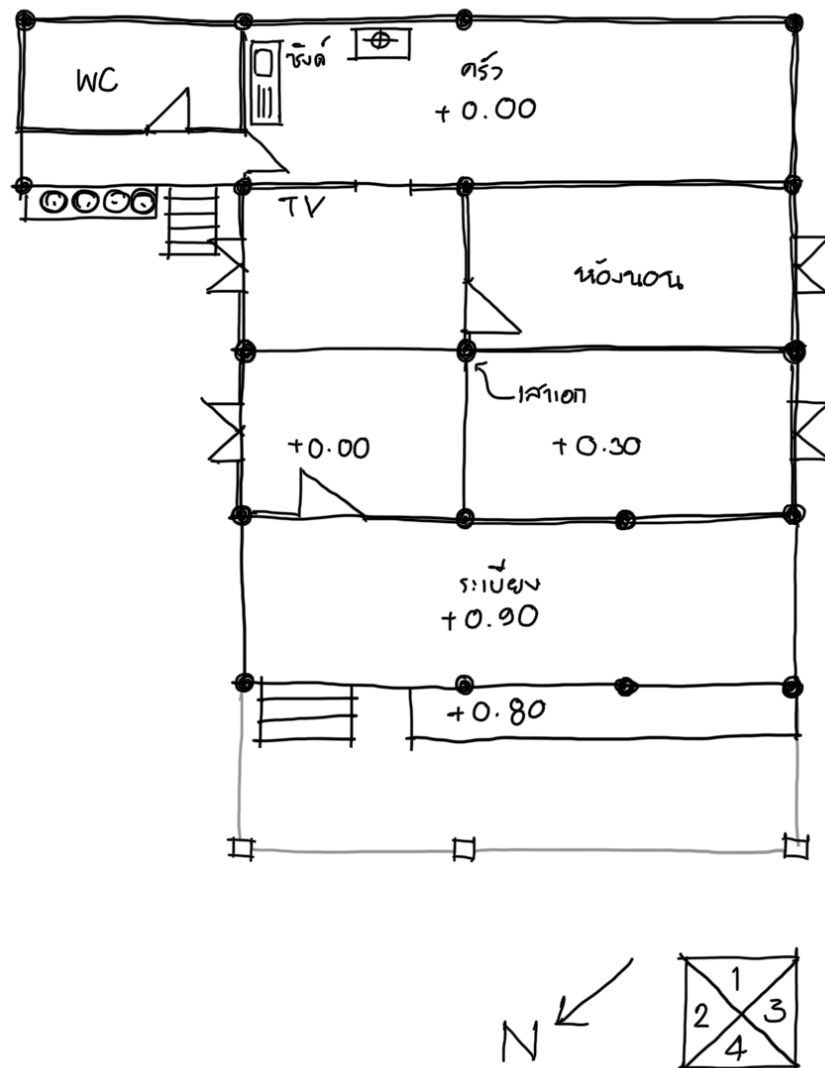
ภาพที่ 52 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 4 ประมาณ 100 ปี

เรือนพุทธหลังที่ 5

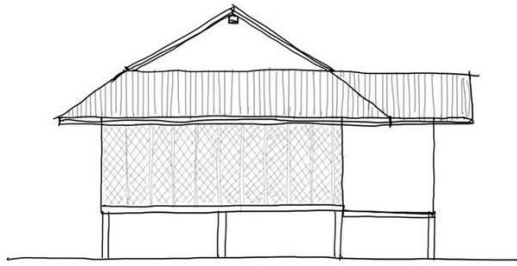
บ้านเลขที่ 63 หมู่ 2 ตำบลบ้านเกาะกลาง

เจ้าของบ้าน นายอนุชา ไม้เคี่ยม อายุเรือน 75 กว่าปี

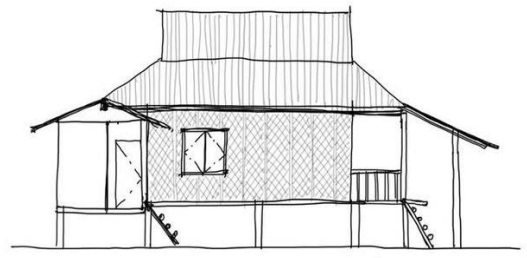
- ลักษณะเรือน เป็นเรือนพักอาศัยแบบเรือนเดี่ยวแบบสองช่วงเสา ยกใต้ถุนสูงประมาณ 1.70 เมตร -1.45 เมตร
- ฐานเสาเรือน ไม้ใช้เสาเรือนปักลงดิน แต่ใช้ฐานคอนกรีตสำเร็จรูปรองรับเสาของเรือน
- เสาเรือน ไม้เนื้อแข็ง เป็นเสาสี่เหลี่ยมวางบนฐานคอนกรีตสำเร็จรูป
- บันได ด้านหน้าบ้าน ชานโล่งไม่มีการกั้นราวรอบๆ
- เฉลียง เป็นไม้กระดานระดับพื้นต่ำกว่าพื้นในเรือน
- พื้นเรือน ไม้กระดานปูตามยาวของเรือน
- ฝาผนัง ไม้สักที่เป็นไม้ใผ่
- หน้าต่าง เจาะหน้าต่าง
- ประตู ใช้แบบบานเดี่ยว
- ฝ้าเพดาน สามารถมองเห็นโครงหลังคาของเรือนได้ชัด
- โครงสร้างของหลังคา เป็นสังกะสี
- หน้าจั่ว ตกแต่งหน้าจั่วเป็นลวดลาย
- บ่อน้ำ ที่ตั้งอยู่ด้านหน้าบ้าน
- ทิศหน้าบ้าน วางเรือนตามตะวัน หันหน้าบ้านและสันจั่วไปทางทิศตก

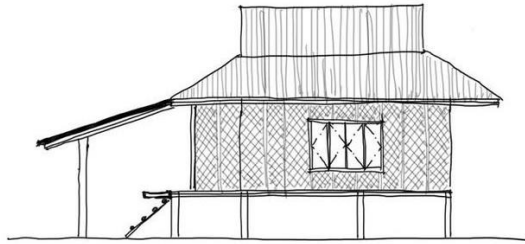
ภาพที่ 53 ลักษณะทางกายภาพของผังบริเวณเรือนไทยพุทธ หลังที่ 5

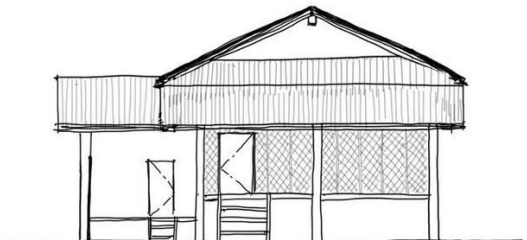
รูปด้านที่ 1

รูปด้านที่ 2

รูปด้านที่ 3

รูปด้านที่ 4

ภาพที่ 54 รูปด้านเรือนไทยพุทธหลังที่ 5

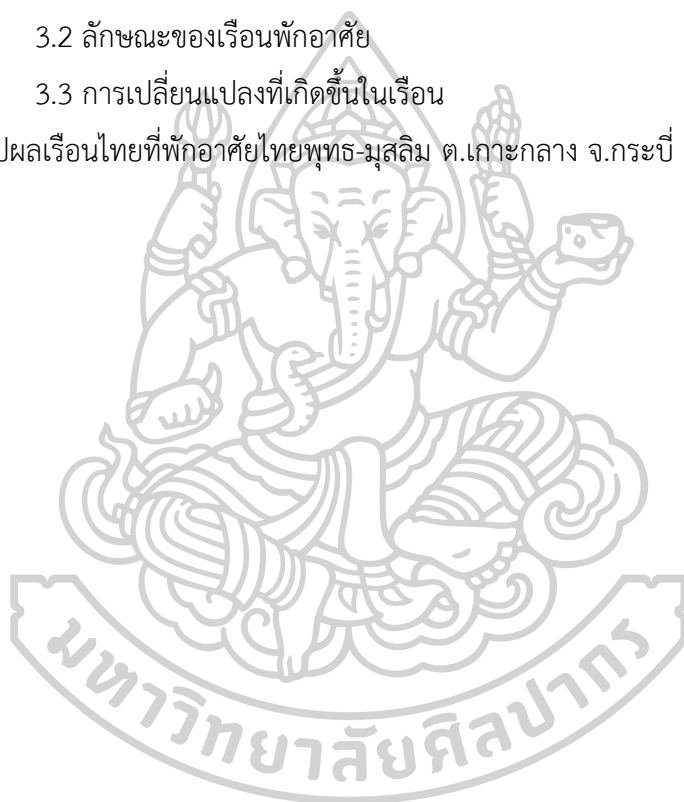
ภาพที่ 55 เรือนไทยมุสลิมหลังที่ 5 ประมาณ 75 ปี

บทที่ 4

วิเคราะห์ผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ลักษณะเด่นทางกายภาพไทยพุทธ
2. ลักษณะเด่นทางกายภาพไทยพุทธมุสลิม
3. เปรียบเทียบเรือนไทยพุทธ-มุสลิม ต.เกาะกลาง จ.กระบี่
 - 3.1 ลักษณะชุมชน
 - 3.2 ลักษณะของเรือนพักอาศัย
 - 3.3 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเรือน
4. สรุปผลเรือนไทยที่พักอาศัยไทยพุทธ-มุสลิม ต.เกาะกลาง จ.กระบี่

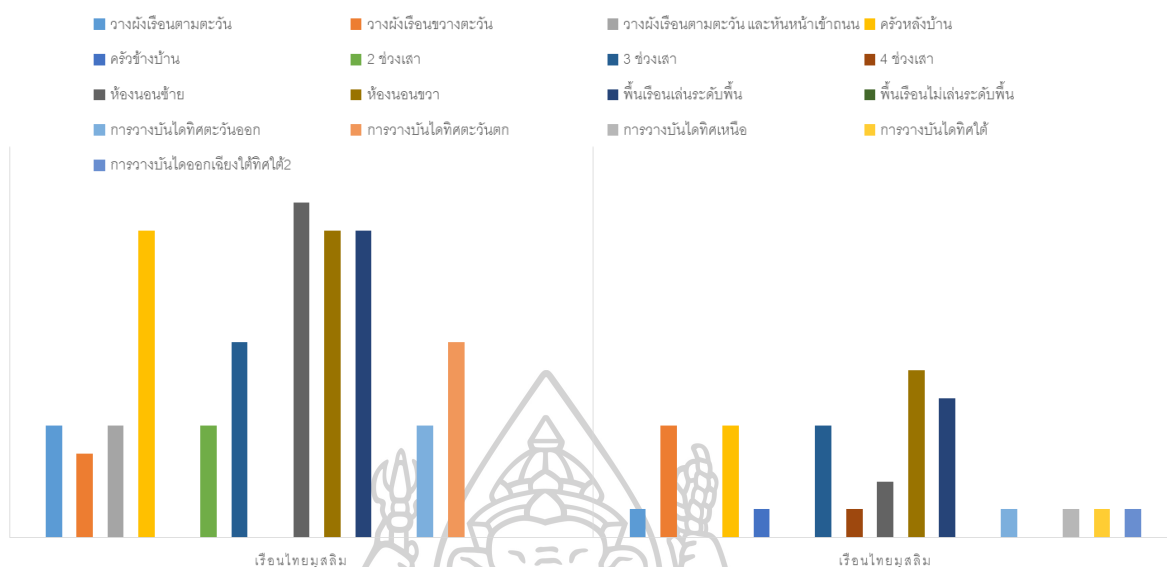
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบเรือนไทยมุสลิม

เกณฑ์การพิจารณา	อายุ 100 ปี			อายุ 70-99 ปี			อายุ 30-69 ปี		
	หลังที่ 1	หลังที่ 2	หลังที่ 3	หลังที่ 4	หลังที่ 5	หลังที่ 6	หลังที่ 7	หลังที่ 8	หลังที่ 9
1.การวางผังเรือน	ตามดะรบัน/ถนอม	ตามดะรบัน	ตามดะรบัน	ตามดะรบัน	ตามดะรบัน	ตามดะรบัน	ตามดะรบัน/ถนอม	ตามดะรบัน	ตามดะรบัน
2.วงนภา	3 วงนภา	3 วงนภา	2 วงนภา	3 วงนภา	3 วงนภา	2 วงนภา	3 วงนภา	3 วงนภา	2 วงนภา
3.ทางเดินภายใน	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินซ้าย
4.คานะเทศ์หรือทอน	3 ห้องซอวา	1 ห้องซอวา	-	1 ห้องซอวา	1 ห้องซอวา	-	-	2 ห้องซอวา	1 ห้องซอวา
5.ครัว	1 ห้องซอซัย	1 ห้องซอซัย	2 ห้องซอซัย	1 ห้องซอซัย	1 ห้องซอซัย	1 ห้องซอซัย	2 ห้องซอซัย	1 ห้องซอซัย	-
6.มุขบันไดขึ้น	หลังซันบาน	หลังซันบาน	หลังซันบาน	หลังซันบาน	หลังซันบาน	หลังซันบาน	หลังซันบาน	หลังซันบาน	หลังซันบาน
7.หลังคา	หลังดะรบัน	-	-	-	-	ครัวติดพื้น	ครัวติดพื้น	-	ครัวติดพื้น
8.เสา	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง	ฐานปูนสูง
9.บันได / รั้ว	หลังนอก	หลังนอก	หลังนอก	หลังนอก	หลังนอก	หลังนอก	หลังนอก	หลังนอก	หลังนอก
10.หน้าต่าง	บานคู่	บานคู่	บานคู่	บานคู่	บานคู่	บานคู่	บานคู่	บานคู่	บานคู่
11.ประตู	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว	บานเดี่ยว
12.ช่องแสง	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู	ผนังรอบประตู
13.ผนัง	ไม้-คอนกรีต	ไม้-คอนกรีต	ไม้-ฉาบ	ไม้-ฉาบ	ไม้-คอนกรีต	ไม้-คอนกรีต	ไม้-คอนกรีต	ไม้-คอนกรีต	ไม้-คอนกรีต
14.หลังคา	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง
15.การเชื่อมโยงแสง	ต่อครัวติดพื้น	-	ผนังรอบประตู	ต่อครัวติดพื้น	ต่อครัวติดพื้น	ต่อครัวติดพื้น	ต่อครัวติดพื้น	ต่อครัวติดพื้น	ต่อครัวติดพื้น
16.สีบริเวณ	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน	ต่อห้องบันไดในเรือน
17.ทิศของภาค	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ	ตามทิวทิศ
18.คูน้ำลำน้ำ	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน	ห้องซันบานเอกเรือน
	มีลานรอบ	มีลานรอบ	มีลานรอบ	มีลานรอบ	มีลานรอบ	มีลานรอบ	มีลานรอบ	มีลานรอบ	มีลานรอบ
	-	ผู้ซังวาทันเรือน	ผู้ซังวาทันเรือน	ผู้ซังวาทันเรือน	ผู้ซังวาทันเรือน	ผู้ซังวาทันเรือน	ผู้ซังวาทันเรือน	ผู้ซังวาทันเรือน	ผู้ซังวาทันเรือน
	-	บ่อน้ำทิ้งบนคาน	บ่อน้ำทิ้งบนคาน	บ่อน้ำทิ้งบนคาน	บ่อน้ำทิ้งบนคาน	บ่อน้ำทิ้งบนคาน	บ่อน้ำทิ้งบนคาน	บ่อน้ำทิ้งบนคาน	บ่อน้ำทิ้งบนคาน
	ชายบ้าน	ชายบ้าน	ชายบ้าน	ชายบ้าน	ชายบ้าน	ชายบ้าน	ชายบ้าน	ชายบ้าน	ชายบ้าน
	-	กอนบ้านไม้	-	-	กอนบ้านไม้	-	-	กอนบ้านไม้	-

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบเรือนไทยพุทธ

เกณฑ์การวิเคราะห์	ช่วงอายุ 100 ปี	ช่วงอายุ 70-99 ปี	ช่วงอายุ 30-69 ปี		
	หลังที่ 4	หลังที่ 5	หลังที่ 1	หลังที่ 2	หลังที่ 3
	100 ปี	75 ปี	50 ปี	45 ปี	45 ปี
1.การวางผังเรือน	ขวางตะวัน	ขวางตะวัน	ตามตะวัน	ออกเฉียงใต้ / ถ.ม	ขวางตะวัน
2.ช่วงเวลา	4 ช่วงเสา	3 ช่วงเสา	3 ช่วงเสา	3 ช่วงเสา	3 ช่วงเสา
3.ทางเดินภายใน	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินซ้าย	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง	ทางเดินตรงกลาง
4.ตำแหน่งห้องนอน		1 ห้องขวา	2 ห้องขวา	2 ห้องขวา	1 ห้องขวา
	1 ห้องซ้าย			1 ห้องซ้าย	
5.ครัว	ข้างบ้าน	หลังบ้าน	หลังบ้าน	หลังบ้าน	หลังบ้าน
6.ระดับพื้นที่	เลาระดับ	เลาระดับ	เลาระดับ	เลาระดับ	เลาระดับ
				ครัวติดพื้น	ครัวติดพื้น
7.หลังคา	จั่วเดียวตามตะวัน	จั่วเดียวขวางตะวัน	จั่วเดียวตามตะวัน	จั่วคู่ขวางตะวัน	จั่วเดียวขวางตะวัน
8.เสา		ฐานปูน	ฐานปูน		ฐานปูน
	เสากลม	เสากลม	เสาเหลี่ยม	เสากลม	เสากลม
9.บันได / ทิศ		หน้า/เหนือ	หน้า/ออก	หน้า/ออกเฉียงใต้	หน้า/ใต้
		หลัง/เหนือ	หลัง/ออก		หลัง/เหนือ
10.ฝ้าต่าง	บานเดียว	บานคู่	บานคู่	บานคู่	บานคู่
11.ประตู	บานเดียว	บานเดียว	บานเดียว	บานคู่	บานเดียว
12.ช่องแสง	เหนือประตู		เหนือประตู		
	เหนือฝ้าต่าง		เหนือฝ้าต่าง		
13.ผนัง	ไม้ไผ่	ไม้ไผ่	ไม้ไผ่+สังกะสี	ไม้ไผ่+ไม้+คอนกรีต	ไม้ไผ่+คอนกรีต
12.ช่องแสง	เหนือประตู		เหนือประตู		
	เหนือฝ้าต่าง		เหนือฝ้าต่าง		
13.ผนัง	ไม้ไผ่	ไม้ไผ่	ไม้ไผ่+สังกะสี	ไม้ไผ่+ไม้+คอนกรีต	ไม้ไผ่+คอนกรีต
14.หลังคา	สังกะสี	สังกะสี	กระเบื้อง	กระเบื้อง	กระเบื้อง+สังกะสี
15.การเปลี่ยนแปลง				ต่อเติมร้านขายของ	ต่อเติมลานโอบจาก
	ต่อห้องไม้ในเรือน	ต่อห้องไม้ในเรือน	ต่อห้องไม้ในเรือน		ต่อห้องไม้ในเรือน
16.ผังบริเวณ			สนามหญ้ารอบ	ลานดินหน้าบ้าน	สนามหญ้ารอบ
			ห้องไม้นอกเรือน	ห้องไม้นอกเรือน	ห้องไม้นอกเรือน
			มีสวนรอบ	มีสวนข้างบ้าน	มีสวนรอบ
	คอกหลังเรือน	คอกข้างเรือน		คอกหลังเรือน	
				บ่อน้ำทิศใต้	
17.ที่พระ	มี	มี	มี	มี	มี
18.ที่บรรพบุรุษ	มี	มี	มี	มี	มี
19.ตุ่มน้ำล้างเท้า		ก่อก้นบันได	ก่อก้นบันได	ก่อก้นบันได	

การวางผังในเรือน

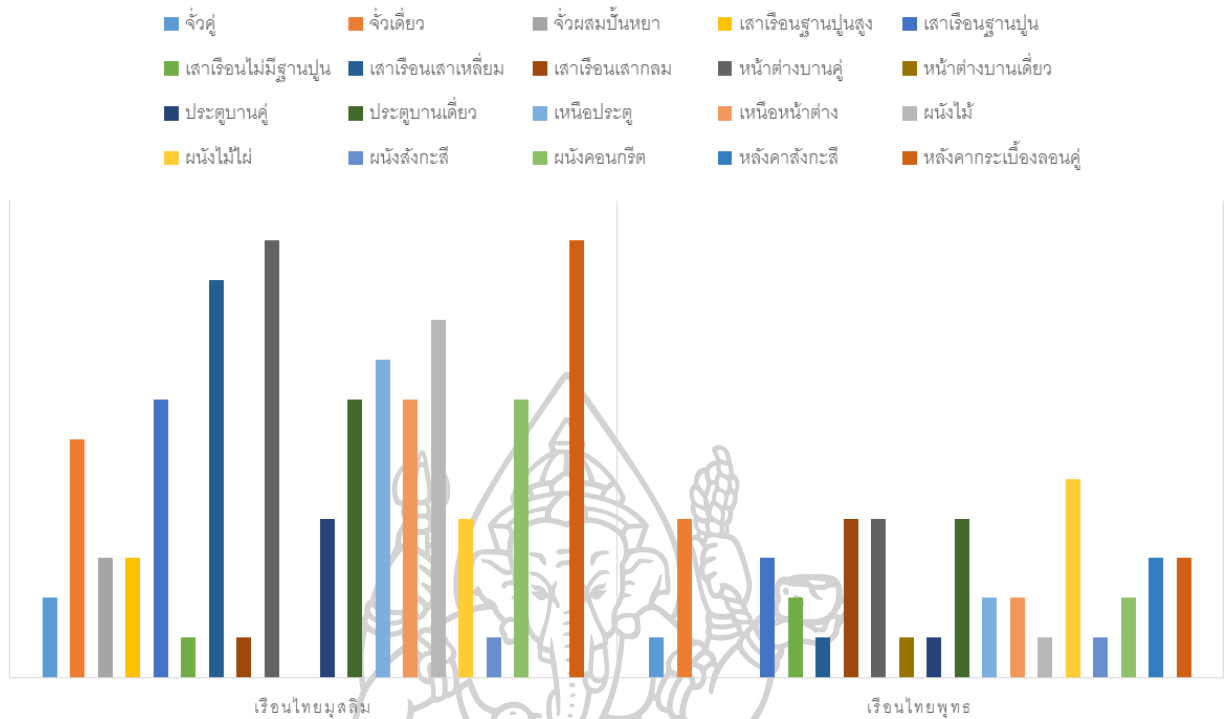

ภาพที่ 56 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการวางผังภายในเรือนไทยพุทธ มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

จากกราฟข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะการวางผังเรือนของไทยมุสลิม บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่มีการวางผังเรือนขวางตะวัน และหันหน้าเรือนเข้าถนน มีครัวหลังบ้าน แบ่งเสาเรือนเป็นสามช่วงเสา ห้องนอนจะอยู่ฝั่งซ้ายของเรือน พื้นเรือนมีการเล่นระดับ และการวางบันไดจะหันไปทางทิศตะวันตก ส่วนเรือนไทยพุทธ บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่มีการวางผังเรือนขวางตะวัน มีครัวหลังบ้าน แบ่งเสาเรือนเป็นสามช่วงเสา ห้องนอนจะอยู่ฝั่งขวาของเรือน พื้นเรือนมีการเล่นระดับ และการวางบันไดจะหันไปทางทิศตะวันออก ทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันออกเฉียงใต้

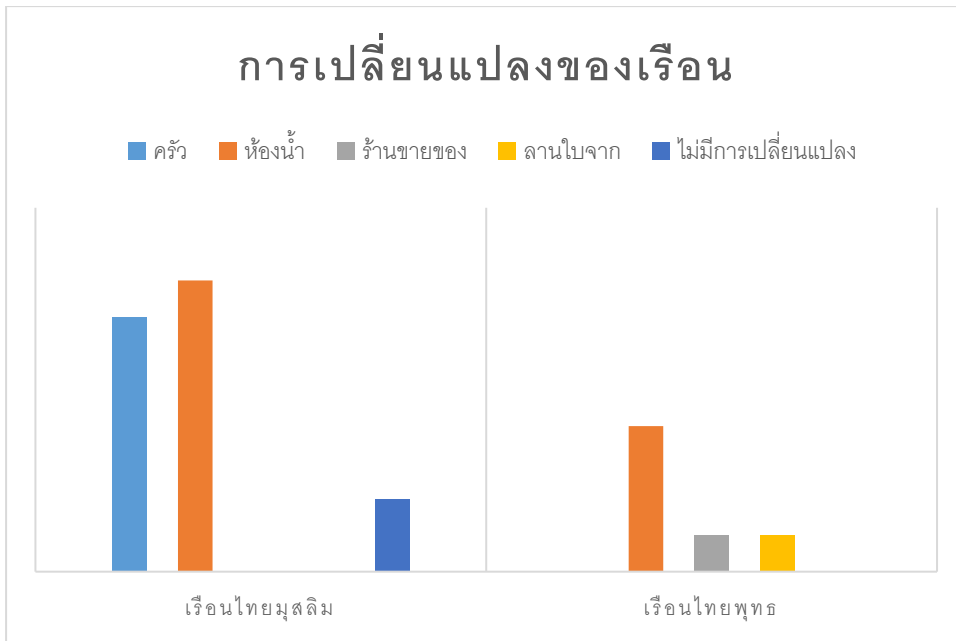
จากการสำรวจและผลการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการใช้วิธีการวิเคราะห์แบบกราฟแผนภูมิแท่ง ในการพิจารณาลักษณะของเรือนไทยพุทธ-มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ พิจารณาจากการวิเคราะห์ลักษณะการวางผังเรือน (ตามภาพ)

ประเภทวัสดุ

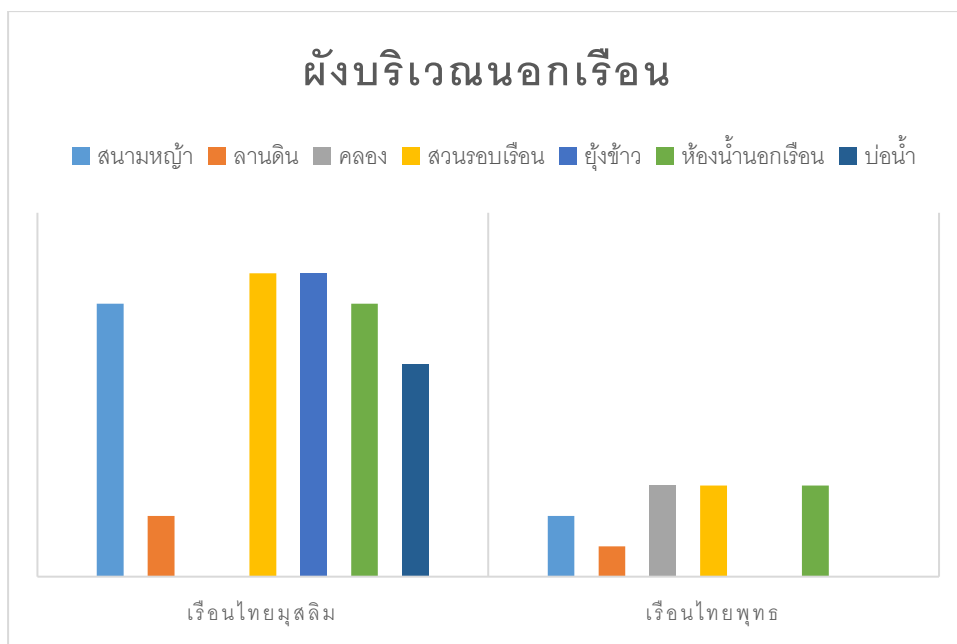
ภาพที่ 57 วิเคราะห์เปรียบเทียบวัสดุในเรือนไทยพุทธ มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

จากกราฟข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะการวางผังเรือนของไทยมุสลิม บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ จากการสำรวจวัสดุพบว่าหลังคานิยมสร้างเป็นทรงจั่วเดี่ยว เสาเรือนทรงเหลี่ยม หน้าต่างบานคู่ ประตูบานเดี่ยว เจาะช่องลมเหนือประตู นิยมใช้ไม้ในการสร้างผนังเรือน และหลังคาใช้กระเบื้องลอนคู่ ส่วนเรือนไทยพุทธ บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่จากการสำรวจวัสดุพบว่าหลังคานิยมสร้างเป็นทรงจั่วเดี่ยว เสาเรือนทรงกลม หน้าต่างบานคู่ ประตูบานเดี่ยว เจาะช่องลมเหนือประตู และหน้าต่าง นิยมใช้ไม้ไผ่ในการสร้างผนังเรือน หลังคาใช้สังกะสี และกระเบื้องลอนคู่

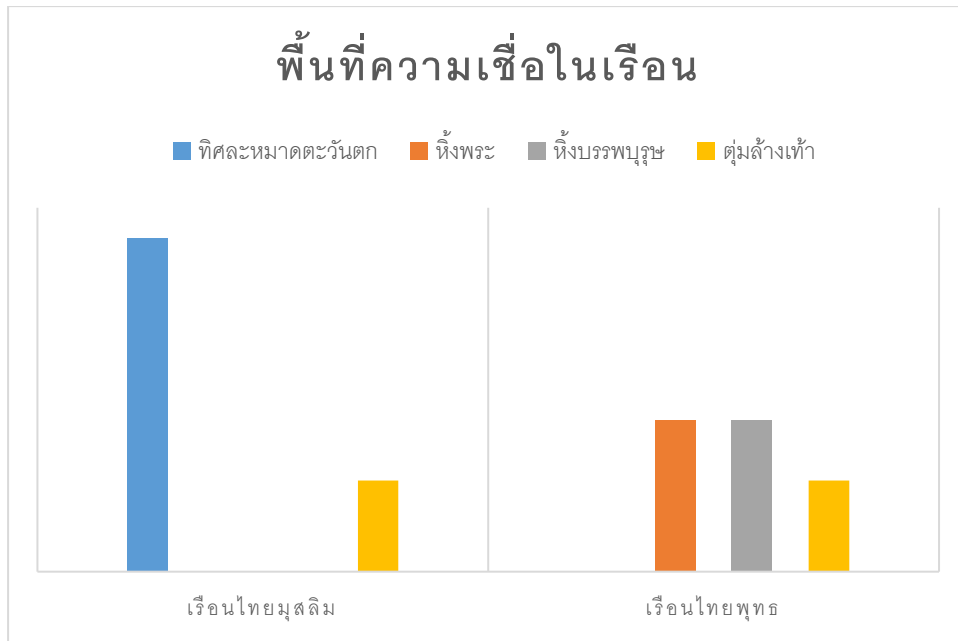
ภาพที่ 58 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเรือนไทยพุทธ-มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัด กระทบปี

จากกราฟข้างต้นจะเห็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเรือนไทยพุทธ-มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระทบปี จากการสำรวจพบว่าห้องน้ำมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในเรือนไทยพุทธ และไทยมุสลิม ห้องครัวจะมีการเปลี่ยนแปลงในเรือนไทยมุสลิม แต่จะไม่พบการเปลี่ยนแปลงในเรือนไทยพุทธ และจะมีการต่อเติมพื้นที่บางส่วนในเรือนไทยพุทธ และไทยมุสลิมเพื่อประกอบอาชีพบ้างเล็กน้อย

ภาพที่ 59 วิเคราะห์เปรียบเทียบผังบริเวณนอกเรือนไทยพุทธ-มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

จากกราฟข้างต้นจะเห็นการเปรียบเทียบผังบริเวณเรือนไทยพุทธ-มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ จากการสำรวจพบว่าเรือนไทยมุสลิมไม่นิยมตั้งถิ่นฐานใกล้คลอง ซึ่งแตกต่างจากเรือนไทยพุทธ ที่นิยมตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนริมคลอง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะอาชีพของทั้ง 2 ศาสนาส่งผลให้การเลือกที่ตั้งเรือนมีความแตกต่างกัน นอกจากนั้นเรือนไทยพุทธไม่นิยมสร้างบ่อน้ำ และขุ้่งข้าวไว้บริเวณเรือน ซึ่งแตกต่างจากเรือนไทยมุสลิมที่นิยมสร้างบ่อน้ำ และขุ้่งข้าวไว้บริเวณเรือน สิ่งที่เรือนไทยพุทธ และเรือนไทยมุสลิมมีเหมือนกัน คือ สนามหญ้า ลานดิน สวนรอบเรือน ห้องนํ้านอกเรือน เป็นต้น

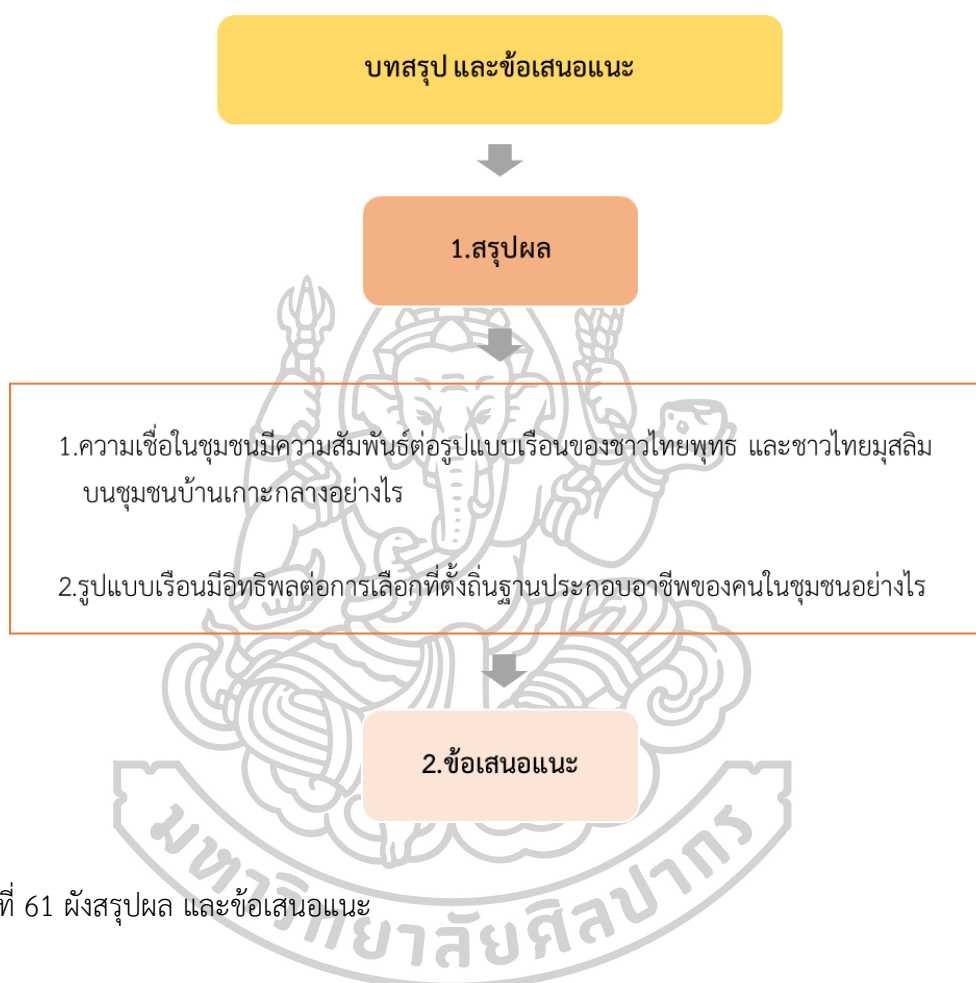
ภาพที่ 60 วิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ความเชื่อในเรือนไทยพุทธ-มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

จากกราฟข้างต้นจะเห็นการเปรียบเทียบพื้นที่ความเชื่อในเรือนไทยพุทธ-มุสลิมบ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ จากการสำรวจพบว่าเรือนไทยมุสลิมจะมีพื้นที่ละหมาดหันหน้าไปทางทิศตะวันตก และมีตุ่มล้างเท้าอยู่ตรงไว้ตรงทางขึ้นบันได ส่วนเรือนไทยพุทธจะมีหิ้งพระ หิ้งบรรพบุรุษ ตั้งไว้บูชาในเรือน และมีตุ่มล้างเท้าไว้บริเวณทางขึ้นบันไดเช่นเดียวกับเรือนไทยมุสลิม

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ภาพที่ 61 ผังสรุปผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

หากกล่าวถึงงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในชุมชนบ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประสังค์ จังหวัดกระบี่นั้น เรือนที่อยู่อาศัย ที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อของศาสนาจึงทำให้รูปแบบอาคาร ผังเรือน ผังบริเวณ และการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน ทำให้เกิดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก เกิดจากภูมิปัญญาในการสร้างเรือนเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสภาพอากาศได้เป็นอย่างดี ในอดีตคนในชุมชนมักจะเลือกสร้างเรือนริมคลอง แพรก และชายหาด เมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นการสร้างเรือนในพื้นที่เดิมไม่เพียงพอ จึงทำให้มีการกระจายพื้นที่ในการสร้างเรือนบนที่ราบมากขึ้น จนถึงปัจจุบันการสร้างเรือนส่วนใหญ่จะสร้างตามขอบถนนที่สัญจรไปมาสะดวก บริเวณบ้านส่วนใหญ่มักจะเป็นลานกว้าง บ้านยกพื้นสูง มีต้นไม้ปลูกไว้สำหรับแบ่งขอบเขตบ้าน มีทางเดินเชื่อมต่อกันระหว่างบ้านใกล้เคียง คนในชุมชนบ้านเกาะกลางส่วนใหญ่จะอยู่อาศัยเป็นเครือญาติพี่น้องทำให้การตั้งถิ่นฐานหรือสร้างเรือนมักจะตั้งอยู่ในละแวกเดียวกันเสมอ

โดยทั่วไปถือเป็นงานสถาปัตยกรรมที่คำนึงถึงปัจจัยด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและวัฒนธรรม ในการสร้างที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องตามบริบทของพื้นที่ อาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันของคนในหมู่บ้าน ญาติพี่น้องช่วยกันสร้าง และการว่างจ้างของช่างฝีมือต่างถิ่น วัสดุที่นำมาสร้างเรือนนั้นสามารถหาได้จากท้องถิ่น กรรมวิธีการสร้างเรือนจึงเป็นไปตามภูมิปัญญา ความเชื่อของศาสนาที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ มีระบบ ระเบียบ ตามความต้องการของการอยู่อาศัย และการเลือกที่ตั้งเรือนในการประกอบอาชีพ

ในอดีตสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะสะท้อนออกมาในรูปแบบของเรือนที่อยู่อาศัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.ความเชื่อในชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบเรือนของชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมบนชุมชนบ้านเกาะกลางอย่างไร

ลักษณะเด่นทางกายภาพเรือนไทยพุทธ

ลักษณะเด่นของเรือนไทยพุทธชุมชนคลองประสังค์ ทั้ง 3 ช่วงอายุเรือน

1. วางผังเรือนตามตะวัน
2. มีการวางองค์ประกอบเรือนแบบเดียวกัน
3. ยกใต้ถุนเรือน
4. มีการเล่นระดับภายในเรือนมากกว่า 2 ระดับ

5. มีหลังคาที่ครอบคลุมเรือนได้ทั่วถึง
6. มีหน้ามุขและหลังคาคลุม
7. เสาไม้ฝังดินวางบนฐานปูน
8. มีช่องระบายอากาศเหนือช่องหน้าต่าง และพื้นเรือนมีช่องระบายอากาศ
9. ฝาเรือนซ้อนเกล็ด
10. มีการต่อเติมครีว และห้องน้ำต่อจากเรือนเดิม
11. มีลานหญ้า และสวนล้อมรอบเรือน

ลักษณะเด่นทางกายภาพเรือนไทยมุสลิม

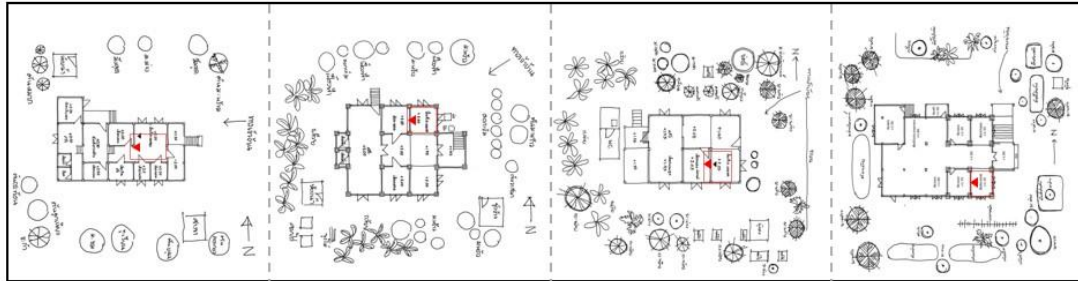
1. วางเรือนตามตะวัน
2. มีองค์ประกอบสถาปัตยกรรมเรือนแบบเดียวกัน
3. ไม่เล่นระดับเรือน
4. มีหลังคาจั่วแบบขวางตะวันองศาความลาดต่ำ
5. ยกใต้ถุน ใต้ถุนเป็นที่เก็บของ
6. มีหน้ามุข และมีพื้นไม้ระแนงก่อนเข้าเรือน มีม้านั่งที่หน้ามุข
7. มีช่องระบายอากาศเหนือช่องหน้าต่าง และพื้นเรือนมีช่องระบายอากาศ
8. ฝาเรือนซ้อนเกล็ด และฝาไม้ไผ่ขัดแตะ
9. มีการต่อเติมครีว และห้องน้ำข้างหลังต่อจากเรือนเดิม
10. มีลานหญ้า และสวนล้อมรอบเรือน
11. มีบ่อน้ำล้างเท้าก่อนขึ้นเรือนตรงบันบัดทางขึ้น

เปรียบเทียบเรือนไทยพุทธ และเรือนไทยมุสลิม

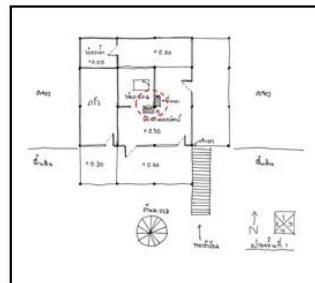
1. ลักษณะการวางผังเรือน และผังพื้น การวางผังบริเวณและผังพื้นเรือนไปในทิศทางเดียวกัน คือ ตามตะวัน เป็นเรือนแบบสองช่วงเสา การจัดองค์ประกอบภายในเรือนคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่จะเล่นระดับพื้นเรือน 2 ระดับ และมีครีวอยู่ตำแหน่งหลังสุดของเรือน มีการปรับปรุงต่อเติมครีวและห้องน้ำให้อยู่ในระดับเสมอมือพื้นดิน และใช้ประโยชน์จากพื้นที่ต่อเติมมากกว่าใต้ถุนบ้าน

สิ่งที่แตกต่าง คือ ตำแหน่งของเสาภูมิ และการใช้สอยใต้ถุนเรือน และลักษณะหลังคาที่แตกต่างกัน หน้ามุขมีเหมือนกัน แต่แตกต่างที่หลังคาคลุม และมีเพิ่มบริเวณหน้ามุขและพื้นไม้ระแนงก่อนเข้าเรือนมุสลิม

เรือนไทยมุสลิม

เรือนไทยพุทธ

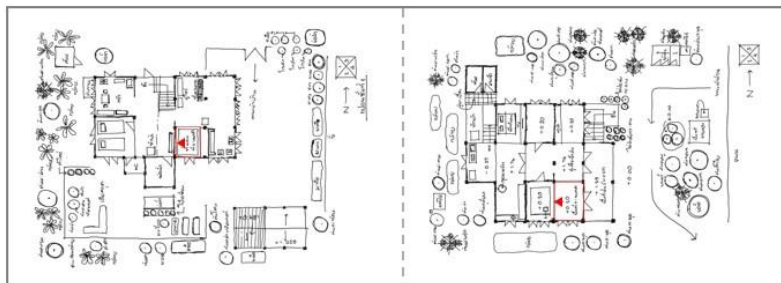

ภาพที่ 62 ผังเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ ช่วงอายุ 100 ปี

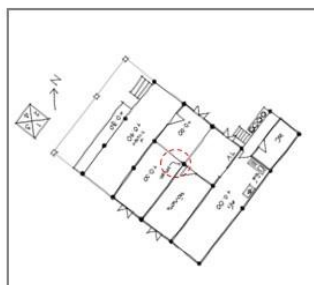
เรือนที่ตั้งถิ่นฐานในช่วงที่ 1 อายุเรือน 100 ปี ได้แก่ เรือนไทยพุทธหลังที่ 4 มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนสูงแต่ไม่สูงถึงขนาดเข้าไปใช้สอยได้ ยกเพียงให้พื้นระดับน้ำทะเลที่ขึ้นสูงเท่านั้น มีท่าเรืออยู่หลังเรือน เนื่องจากทำอาชีพประมง ส่วนเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 1 ,หลังที่ 2 ,หลังที่ 3 และหลังที่ 4 มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนสูง สามารถเข้าไปใช้สอยบริเวณใต้ถุนได้ เป็นพื้นที่เก็บเครื่องมือทำการเกษตร และบริเวณบ้านจะมียุงช้ำ

ผังเรือนความเชื่อของศาสนายังคงแฝงอยู่ในตัวเรือนไทยพุทธ และไทยมุสลิม สังเกตได้จาก การวางผังเรือนของไทยมุสลิมในช่วงอายุ 100 ปี หน้าเรือนยังคงหันไปทางทิศตะวันออก บันไดยังคงมีขึ้นทางด้านหน้าของเรือน และหลังเรือน ซึ่งตามความเชื่อสมัยก่อน บันไดหน้าเรือนจะให้ผู้ชายขึ้น ส่วนหลังเรือนจะให้ผู้หญิงขึ้น ห้องน้ำยังคงแยกออกไปจากตัวเรือน ส่วนเรือนไทยพุทธผังเรือนไม่ได้มีห้องพระ หรือพิธีทางศาสนาที่ชัดเจนเหมือนเรือนมุสลิมที่มีพื้นที่การละหมาดหันหน้าไปทางทิศตะวันตก แต่เรือนไทยพุทธมีห้องพระ และหิ้งบรรพบุรุษชวนไปที่ฝาผนังเรือน

เรือนไทยมุสลิม

เรือนไทยพุทธ

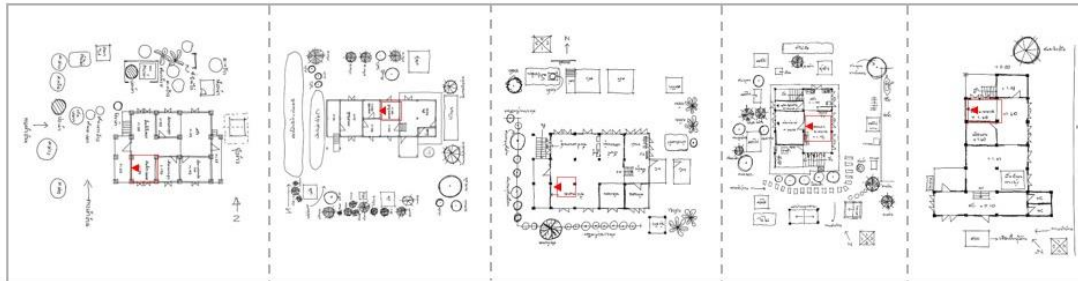

ภาพที่ 63 ผังเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ ช่วงอายุ 99 - 70 ปี

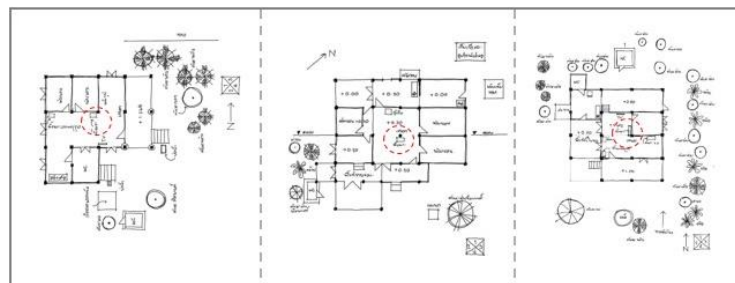
เรือนที่ตั้งถิ่นฐานในช่วงที่ 2 อายุเรือน 99 - 70 ปี ได้แก่ เรือนไทยพุทธหลังที่ 5 มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนแต่ไม่สูงถึงขนาดเข้าไปใช้สอยได้ ยกเพียงให้พื้นระดับน้ำทะเลขึ้นสูงเท่านั้น มีท่าเรืออยู่ในบริเวณบ้าน การเลือกพื้นที่ตั้งเรือนจะไม่ตั้งอยู่ติดริมคลอง แต่จะสร้างเรือนบนที่ดอนห่างจากคลองไม่ไกล เนื่องจากชาวบ้านยังคงทำอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก ส่วนเรือนไทยมุสลิมหลังที่ 10 และหลังที่ 7 มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนสูง สามารถเข้าไปใช้สอยบริเวณใต้ถุนได้ กาลเวลาผ่านไปมีการต่อเติมใต้ถุนเป็นพื้นที่ใช้สอย

ผังเรือนความเชื่อของศาสนายังคงแฝงอยู่ในตัวเรือนไทยพุทธ และไทยมุสลิม สังกะตุได้จาก การวางผังเรือนของไทยมุสลิมในช่วงอายุ 99 -70 ปี หน้าเรือนยังคงหันไปทางทิศตะวันออก บันไดยังคงมีขึ้นทางด้านหน้าของเรือน และหลังเรือน ซึ่งตามความเชื่อสมัยก่อน บันไดหน้าเรือนจะให้ผู้ชายขึ้น ส่วนหลังเรือนจะให้ผู้หญิงขึ้น ท้องน้ำยังคงแยกออกไปจากตัวเรือน และมีการต่อเติมใหม่ในเรือนปัจจุบัน ส่วนเรือนไทยพุทธผังเรือนไม่ได้มีห้องพระ หรือพิธีทางศาสนาที่ชัดเจนเหมือนเรือนมุสลิมที่มีพื้นที่การละหมาดหันหน้าไปทางทิศตะวันตก แต่เรือนไทยพุทธมีห้องพระ และห้องบรรพบุรุษแขวนไปที่ฝาผนังเรือน

เรือนไทยมุสลิม

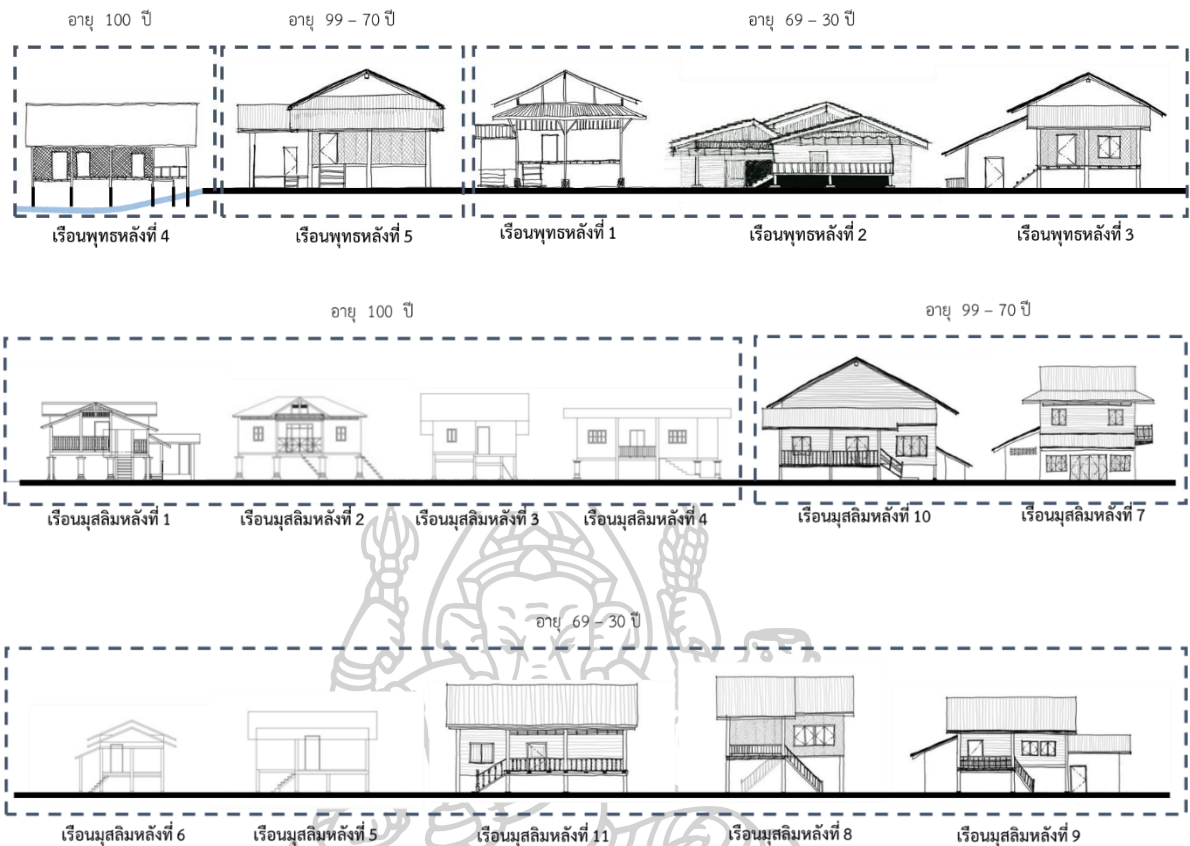

เรือนไทยพุทธ

ภาพที่ 64 ผังเรือนไทยมุสลิม และเรือนไทยพุทธ ช่วงอายุ 69 - 30 ปี

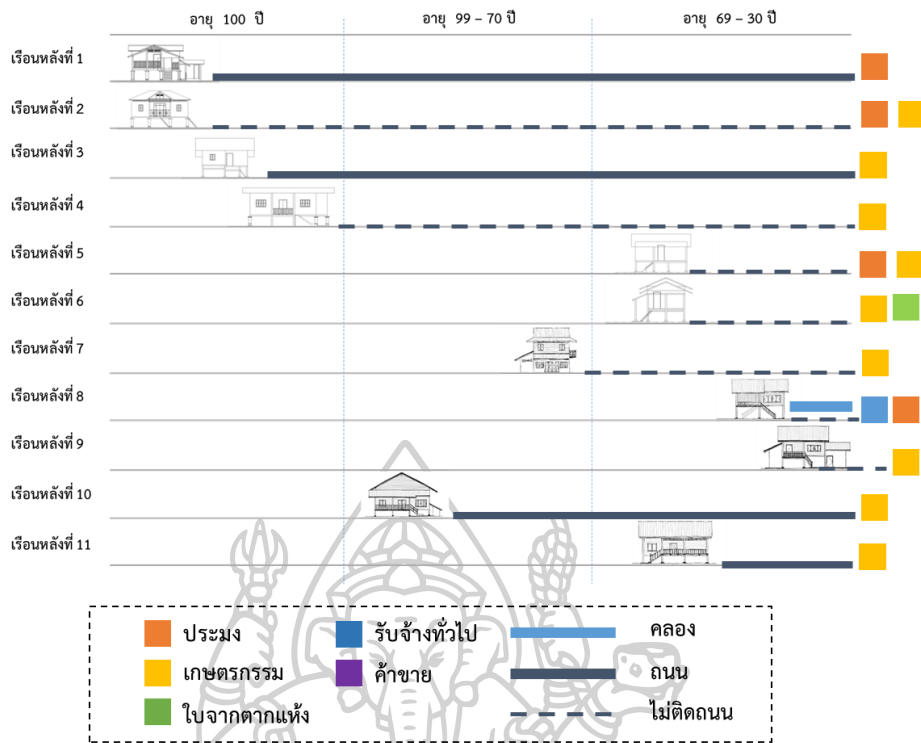
เรือนที่ตั้งถิ่นฐานในช่วงที่ 3 อายุเรือน 69 - 30 ปี ได้แก่ เรือนไทยพุทธหลังที่ 1 , หลังที่ 2 และหลังที่ 3 มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนสูงแต่ไม่สูงถึงขนาดเข้าไปใช้สอยได้ ยกเพียงให้พ้นระดับน้ำทะเลที่ขึ้นสูงเท่านั้น มีการต่อเติมพื้นที่ใต้ถุนเพื่อเป็นพื้นที่ใช้สอยในการค้าขาย ครูว์ และห้องน้ำ ส่วนเรือนไทยพุทธมุสลิมหลังที่ 6 , หลังที่ 5 , หลังที่ 11 , หลังที่ 8 และหลังที่ 9 มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนสูงผังเรือนความเชื่อของศาสนายังคงแฝงอยู่ในตัวเรือนไทยพุทธ และไทยมุสลิม สังเกตได้จากการวางผังเรือนของไทยมุสลิมในช่วงอายุ 69 - 30 ปี หน้าเรือนหันไปตามถนน บันไดยังคงมีขึ้นทางด้านหน้าของเรือน และหลังเรือน ซึ่งตามความเชื่อสมัยก่อน บันไดหน้าเรือนจะให้ผู้ชายขึ้น ส่วนหลังเรือนจะให้ผู้หญิงขึ้น ห้องน้ำยังคงแยกออกไปจากตัวเรือน และมีการต่อเติมใหม่ในเรือนปัจจุบัน ส่วนเรือนไทยพุทธผังเรือนไม่ได้มีห้องพระ หรือพิธีทางศาสนาที่ชัดเจนเหมือนเรือนมุสลิมที่มีพื้นที่การละหมาดหันหน้าไปทางทิศตะวันตก แต่เรือนไทยพุทธมีหิ้งพระ และหิ้งบรรพบุรุษแขวนไปที่ฝาผนังเรือน

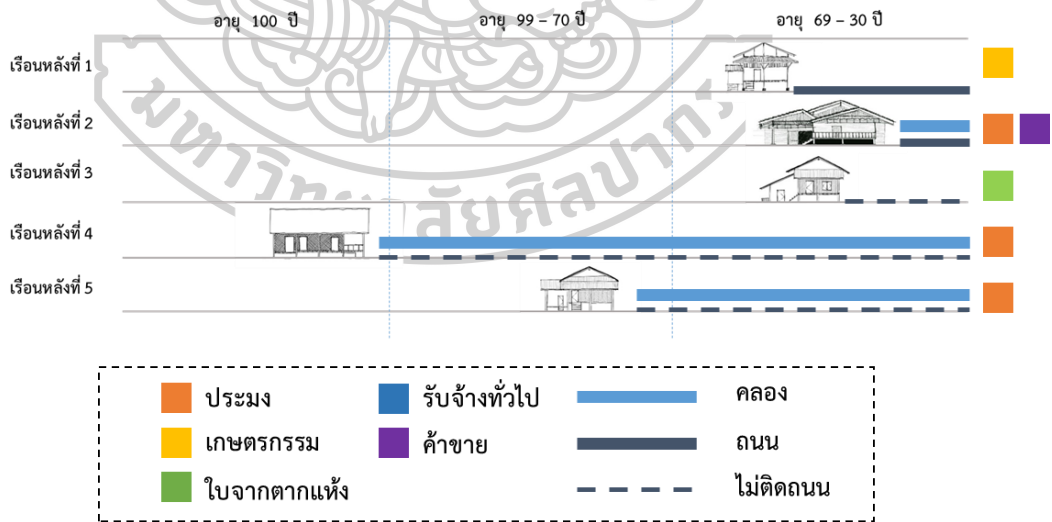
ภาพที่ 65 แสดงการเปรียบเทียบเรือนไทยมุสลิม 3 ช่วงอายุ บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

2. รูปแบบเรือนมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพของคนในชุมชนอย่างไร

จากการวางผังเรือนในกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมานี้ ถึงแม้จะมีการก่อสร้างใหม่ และมีการเปลี่ยนไปใช้การคมนาคมทางถนนแทน แต่ความรู้สึกของคนในพื้นที่นี้ยังผูกพันอยู่กับคลอง ซึ่งเห็นได้จากการวางบันไดทางขึ้นเรือนอยู่ด้านคลอง ความใส่ใจในความงามของเรือนที่หันออกคลอง เช่น บ้านไทยพุทธหลังที่ 4 และหลังที่ 2 ถึงแม้จะไม่ติดทะเลเป็นเพียงคลองที่จอดเทียบท่าเรือเท่านั้น กลับใช้เป็นพื้นที่ใช้สอยหลังบ้านเป็นทางขึ้นเรือ ส่วนหน้าบ้านกลับเป็นพื้นที่ผักสวนครัว และห้องน้ำ แสดงให้เห็นว่าคนยังผูกพันกับวิถีความเป็นอยู่เดิม ถึงแม้รูปแบบการใช้สอยในบ้านจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามประโยชน์ใช้สอย

ภาพที่ 66 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาของเรือนไทยมุสลิม บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

ภาพที่ 67 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาของเรือนไทยพุทธ บ้านเกาะกลาง จังหวัดกระบี่

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจากคลอง สู่ถนนในอดีตเส้นทางคมนาคมทางน้ำโดยการใช้เรือ เป็นเส้นหลัก และอาจจะเป็นทางเดียวเนื่องจากเส้นทางบกเป็นป่าจาก ป่าโกงกาง และสวนมะพร้าว ลักษณะของการตั้งถิ่นฐานจึงตั้งอยู่ริมคลองโดยเฉพาะเรือนไทยพุทธ หันหน้าบ้านเข้าหาคลอง เพื่อสะดวกในการเดินทาง และขนส่ง ซึ่งแตกต่างกับเรือนไทยมุสลิมยึดหลักความเชื่อไม่ควรสร้างเรือน ขวางดวงตะวัน คนไทยเชื้อสายมุสลิมจึงมีความเชื่อในการสร้างเรือนหันหน้าบ้านไปทางทิศตะวันออก หรือทางถนนเพื่อสัจจร

ในปัจจุบันเมื่อถนนตัดเข้ามาสู่ชุมชน เส้นทางคมนาคมทางบกเข้ามาแทนที่ทางน้ำ “รถมอเตอร์ไซค์” เข้ามาแทน “เรือ” ทำให้การเดินทางไปมาหาสู่กันระหว่างชุมชนสะดวกสบายกว่า ใน เรือนไทยพุทธหลังที่ 1 และหลังที่ 4 เห็นการเปลี่ยนพื้นที่ส่วน หลังเรือนให้เป็นหน้าเรือน มีการสร้าง ถนนขนาดเล็ก แยกจากถนนหลักเข้ามาที่เรือน และเพิ่มส่วนจอดรถ พื้นที่ส่วนหน้าเรือนเดิมจึงถูกใช้ งานลดน้อยลง ส่วนเรือนไทยมุสลิมจะนิยมสร้างเรือนบนพื้นที่ราบ มีการยกใต้ถุนสูง ปัจจุบันพื้นที่ใต้ ถุนถูกปรับเปลี่ยนการใช้งาน เป็นห้องครัว ห้องน้ำ และห้องเก็บของ ในอดีตมีการสร้างถนนขนาดเล็ก แยกจากถนนหลักเข้ามาที่เรือน แต่ปัจจุบันครอบครัวขยายจึงสร้างเรือนใกล้ถนนหลักเพื่อสัจจรไปมา สะดวก

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการคมนาคมมีผลต่อการตั้งถิ่นฐาน และลักษณะเรือน โดยจะ เปลี่ยนจากการตั้งถิ่นฐาน “ขนานคลอง” เป็น “ขนานถนน” เพื่อสะดวกรวดเร็วในการเดินทางเปลี่ยน การคมนาคม “เรือ” เป็น “รถมอเตอร์ไซค์” เรือนที่ตั้งถิ่นบ้านริมคลอง เมื่อถนนตัดผ่านบ้านก็เปลี่ยน พื้นที่ “หลังเรือน” เป็น “หน้าเรือน” และพื้นที่หน้าเรือนเดิม (ริมคลอง) ก็ลดบทบาทและหน้าที่ลง

อาชีพคนในชุมชน บ้านเกาะกลาง ตำบลคลองประมง จังหวัดกระบี่ มีอาชีพ ทำประมง ทำ เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ตากใบจากแห้ง และค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรในท้องถิ่น อย่างมากทั้งน้ำ ดิน และอาชีพที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ยังเป็นสาเหตุหนึ่งของการตั้งถิ่น ฐานริมคลองสู่พื้นที่ราบ การขยายตัวของครอบครัวรุ่นที่สอง ยังคงประกอบอาชีพที่พึ่งพาธรรมชาติใน ท้องถิ่น บ้างก็เดินทางไปทำงานในเมือง การประกอบอาชีพในรุ่นหลังยังคงพึ่งพาทรัพยากรในท้องถิ่น ต้องการถนนมากกว่าคลอง ส่งผลถึงการตั้งถิ่นฐานที่มีแนวโน้มว่าจะกระจายตัวอยู่บริเวณถนน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยพื้นที่เรือนมุสลิม และเรือนไทยพุทธในจังหวัดกระบี่ครั้งต่อไป เพื่อศึกษาให้กว้างขึ้น และสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความแตกต่างได้
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรนำปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เข้ามาพิจารณาเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น

รายการอ้างอิง

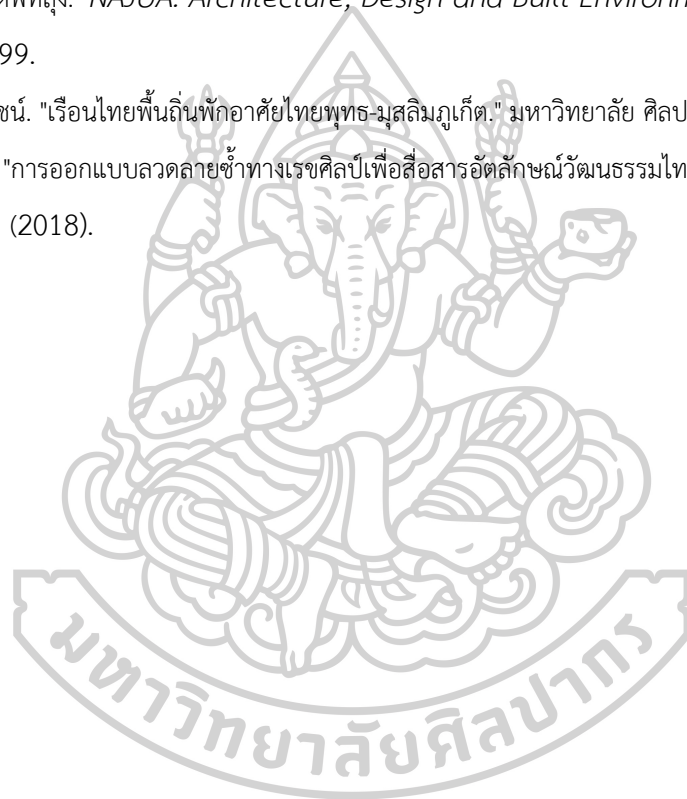
Sani, Limthongsakul. "ภูมิทัศน์พื้นถิ่นของหมู่บ้านชนบทในชุมชนชาวมุสลิมในประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย." *Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS)* 4, no. 2 (2006): 141-54.

การเคหะแห่งชาติ. "องค์รวมสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคใต้ เรินแต่แรกเมืองพัทลุง."

กุลพัชร, เสนิงค์ ณ อยุธา. "พัฒนาการของรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่อยู่อาศัยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในเขตจังหวัดพัทลุง." *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment* 28 (2014): 199-99.

วงศกร, อุดมโกชน. "เรือนไทยพื้นถิ่นพักอาศัยไทยพุทธ-มุสลิมภูเก็ต." มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 2013.

สุกรี, เจ๊ะปูเตะ. "การออกแบบลวดลายซ้ำทางเรขศิลป์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยมลายูสำหรับเจนเนอร์เรชั่นวาย." (2018).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อภิสิทธิ์ ทองใบ
วัน เดือน ปี เกิด	25 ตุลาคม 2535
สถานที่เกิด	กระบี่
ที่อยู่ปัจจุบัน	62/1 ม.5 ต.เพขลา อ.คลองท่อม จ.กระบี่ 81120

